

Munkavédelmi képviselők oktatási tananyaga az élelmiszer- és italgyártás ágazatokban

GINOP 5.3.4-16-2018-00038 számú „Munkabiztonság és a munkaegészségügy komplex fejlesztése az élelmiszer- és italgyártás ágazatokban foglalkoztatottak részére”

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS.....	3
1. TANANYAGEGYSÉG: A munkavédelmi képviselőkre vonatkozó jogszabályi előírások, a munkavédelem ágazatspecifikus jogszabályai, a megelőzés hatékony módszerei. A megelőzés hatékony módszerei és a megelőzés érdekében szükséges intézkedések	5
1.1. A munkavédelmi képviselőkre vonatkozó jogszabályi előírások, a munkavédelem ágazatspecifikus jogszabályai	5
1.2. A megelőzés hatékony módszerei és a megelőzés érdekében szükséges intézkedések	11
2. TANANYAGEGYSÉG: A munkavédelem élelmiszer- és italgártás ágazatokbeli specifikus szabályai, gépek, berendezések kezelésének kockázatai	15
2.1 Húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmények gyártása.....	18
2.2 Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	35
2.3 Tejfeldolgozás.....	39
2.4 Malomipari termékek gyártása, kenyér, friss pékáru gyártása, tésztagyártás.....	43
2.5 Tea, kávé feldolgozás, édesség gyártás	49
2.6 Szeszesital gyártás	51
2.7 Szőlőbor termelés.....	53
2.8 Sörgyártás.....	63
2.9 Üdítőital, ásványvíz gyártás	66
2.10 Biológiai veszélyek az élelmiszer-feldolgozásban.....	71
3. TANANYAGEGYSÉG: Anyagmozgatás, karbantartás.....	74
4. TANANYAGEGYSÉG: Pszichoszociális kóroki tényezők	78
5. TANANYAGEGYSÉG: A munkahelyek, a munkaeszközök és egyéni védőeszközök követelményei. A munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések kivizsgálási szabályai. A szakemberek előírt foglalkoztatásának szabályai. A munkavédelmi oktatás megtervezésére és megszervezésére vonatkozó szabályok. Az új munkahelyek létesítésére vonatkozó előírások	83
5.1 A munkahelyek, a munkaeszközök és egyéni védőeszközök követelményei.....	83
5.2 A munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések kivizsgálási szabályai	99
5.3. A szakemberek előírt foglalkoztatásának szabályai	101
5.4 A munkavédelmi oktatás megtervezésére és megszervezésére vonatkozó szabályok.....	104
5.5 Az új munkahelyek létesítésére vonatkozó előírások	106
6. TANANYAGEGYSÉG: A hatáskörrel rendelkező munkavédelmi hatósággal való kapcsolattartás módja, illetve a hatóság működése. Munkavédelmi szabályzatok céljának, szakmai követelményeinek ismertetése.....	108
6.1 A hatáskörrel rendelkező munkavédelmi hatósággal való kapcsolattartás módja, illetve a hatóság működése	108
6.2 Munkavédelmi szabályzatok céljának, szakmai követelményeinek ismertetése.....	111
FELHASZNÁLT IRODALOM	112

BEVEZETÉS

A munkahelyi biztonság, -egészségmegőrzésnek kiemelkedő nemzetgazdasági szerepe van társadalmunkban. Az értékteremtő emberi tevékenység az emberi társadalom egyik legmeghatározóbb, legfontosabb jellemzője. A munkavállalói egészségnek, mint értéknek egyre nagyobb szerepet kell tulajdonítani a modern gazdaságok zavartalan működésében. A munkahelyi biztonság, munkavállalói egészség megőrzés és fejlesztés megtérülő beruházást jelent napjainkban. Elegendő, ha csak a társadalombiztosítási rendszer működésére és ennek nehézségeire, kiadásaira, amelyek egyre csak növekednek, gondolunk. Összességében kijelenthetjük, hogy a társadalom számára alapvető érték a munkahelyi egészség és a munkabiztonság.

Az állam – a 1993. évi CXIII Törvény a munkavédelemről 14. § (c) pontjának megfelelően („a munkavédelmi előírások végrehajtásának elősegítése, különösen az e törvény céljait is szolgáló gazdasági szabályozással, az érdekeltség megteremtésével...”) – gazdaságilag is ösztönzi és motiválja a vállalkozásokat, vállalatokat munkavédelmi teljesítményük fokozására.

A munkaadó szempontjából a munkahelyi egészség és biztonság kérdésköre alapvetően a következőképpen jelentkezik:

1. A balesetek és egészségkárosodások szempontjából megteendő intézkedések ráfordításai, költségei.
2. A munkahelyi egészségfejlesztés befektetései, ráfordításai.
3. A bekövetkezett balesetek és egészségkárosodások miatt felmerülő nem tervezett költségek, veszteségek.
4. A prevenció, a munkahelyi egészségfejlesztés hatásai a vállalat, vállalkozás teljesítményeire.

A munkabalesetekhez kapcsolódó következmények nem tervezhetőek. Ezek lehetnek:

1. Konkrétan felmerülő költségek.
2. Származhatnak az elmaradt haszonból.
3. Jó hírnév romlásából.
4. Emberi sorsok, tragédiák társadalmi hatása.

Jelentős tényező az is, hogy a munkavállaló egészsége egyben a munkavállalói elégedettség fő összetevője is. Később elemezni fogjuk a pszichoszociális kockázatok között, hogy a munkavállalói elégedettség egyik fontos eleme a fontosság, hasznosság érzete a munkavégzés közben. Minden erőfeszítés, amit a munkaadók tesznek a munkavállalók egészségének megőrzése érdekében növeli ebből következően ezt a fajta elégedettséget

érzését a munkavállalói oldalnak. Nőni fog a munkahelyhez való ragaszkodás, a tartozom valahova, ahol értékelnek engem gondolatának felelősségtudatot növelő érzése.

A munkahelyi biztonság, -egészségmegőrzés úgynevezett image javító elem, a szervezet iránti bizalomkeltés eszköze. Ez kiemelten fontos az élelmiszer- és italgyártási ágazatokban is.

A munkahelyi biztonság és egészségfejlesztés követelményrendszerének alapvetései a következőképpen fogalmazhatjuk meg:

- Rendezett munkaügyi körülmények között foglalkoztatják munkavállalóikat.
- Betartják a Munkavédelmi Törvényt, valamint a vonatkozó jogszabályok munkavédelemre vonatkozó előírásait.
- A munkaadók az emberi erőforrások fejlesztésének tekintik a munkahelyi egészségfejlesztés lehetőségeit.
- A munkavállalók ismerik és érvényesítik a munkahelyeken az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeivel kapcsolatos jogukat.

Mindegyik ponthoz kiemelkedően kapcsolódik a munkavédelmi képviselő feladat és jogköre.

A munkavédelmi képviselő feladata az, hogy segítsen biztosítani a biztonságos és egészséges munkavégzéshez szükséges körülményeket. A munkagépek rendszeres biztonsági ellenőrzése, a megfelelő védőöltözet, a dolgozók egészségügyi alkalmasságának ellenőrzése mind-mind a munkáltató feladata. A munkavédelmi képviselő ellenőrzi, és egyben segíti a munkáltatót, így közösen meg tudják teremteni az ideális munkakörülményeket.

A munkavédelmi képviselő azért is elengedhetetlen munkatárs, mert ő képviseli a dolgozók érdekeit a munkáltatókkal szemben. Nem véletlen, hogy a képzésen nem csak a munkavédelmi ismereteket sajátítják el a leendő munkavédelmi képviselők, hanem a kommunikációs készségeiket is fejlesztik. Utóbbi azért is fontos, mert a munkavédelmi képviselő sok esetben közvetítőként szolgál két ellentétes álláspont között, és feladata, hogy segítsen a munkavállalóknak és a munkáltatóknak megtalálni a közös hangot.

1. TANYAGEGYSÉG:

A munkavédelmi képviselőkre vonatkozó jogszabályi előírások, a munkavédelem ágazatspecifikus jogszabályai, a megelőzés hatékony módszerei. A megelőzés hatékony módszerei és a megelőzés érdekében szükséges intézkedések

1.1. A munkavédelmi képviselőkre vonatkozó jogszabályi előírások, a munkavédelem ágazatspecifikus jogszabályai

A munkavédelmi képviselők jogainak gyakorlásához, feladataik teljesítéséhez ismerniük kell a rájuk vonatkozó jogszabályi előírásokat.

A munkavédelmi képviselőkre vonatkozó jogi keretrendszert az EU és a magyar jogszabályok határozzák meg. A munkavédelmi képviselők munkájuk eredményes elvégzéséhez szükséges, hogy legalább átfogó jelleggel megismerjék a munkavédelemmel kapcsolatos jogi rendelkezéseket. Az Alaptörvény kimondja:

XVII. cikk: (3) Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.

XX. cikk: (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.

Az élelmiszer- és italgyártás ágazatokban dolgozó munkavédelmi képviselők számára különösen fontos ismerni a következő jogszabályokat.

Munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasságra vonatkozó jogszabályok

- 2003. évi LXXXIV. törvény az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről
- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről
- 33/2013. (V. 10.) EMMI rendelet az egészségügyi szolgáltatók hatósági szakfelügyeletéről, szakmai minőségértékeléséről és a minőségügyi vezetőkről
- 60/2003. (X. 20.) ESzCsM rendelet az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges szakmai minimumfeltételekről
- 96/2003. (VII. 15.) Korm. rendelet az egészségügyi szolgáltatás gyakorlásának általános feltételeiről, valamint a működési engedélyezési eljárásról
- 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről
- 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről

Foglalkozás-egészségügyre vonatkozó jogszabályok

- 89/1995. (VII. 14.) Korm. rendelet a foglalkozás-egészségügyi szolgálatról
- 27/1995. (VII. 25.) NM rendelet a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról

Munkabalesetre vonatkozó jogszabályok

- 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről (Mvt.)
- 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról

Foglalkozási betegség, fokozott expozícióra vonatkozó jogszabályok

- 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet a foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról.

Munkahelyek kialakításra vonatkozó jogszabályok

- 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet a környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről
- 57/2013. (II. 27.) Korm. rendelet a telepengedély, illetve a telep létesítésének bejelentése alapján gyakorolható egyes termelő és egyes szolgáltató tevékenységekről, valamint a telepengedélyezés rendjéről és a bejelentés szabályairól
- 6/1987. (VI. 24.) EüM rendelet a kesztonmunkákról
- 2/1998. (I. 16.) MüM rendelet a munkahelyen alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzésekről
- 50/1999. (XI. 3.) EüM rendelet a képernyő előtti munkavégzés minimális egészségügyi és biztonsági követelményeiről
- 3/2002. (II.8.) SzCsM-EüM együttes rendelet a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről

Kóroki tényezőkre vonatkozó jogszabályok

- 61/1999. (XII. 1.) EüM rendelet a biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének védelméről
- 26/2000. (IX. 30.) EüM rendelet a foglalkozási eredetű rákkeltő anyagok elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről
- 22/2005. (VI. 24.) EüM rendelet a rezgésexpozíciónak kitett munkavállalókra vonatkozó minimális egészségi és munkabiztonsági követelményekről
- 66/2005. (XII. 22.) EüM rendelet a munkavállalókat érő zajexpozícióra vonatkozó minimális egészségi és biztonsági követelményekről

Kémiai biztonságra vonatkozó jogszabályok

- 2000. évi XXV. törvény a kémiai biztonságról
- 25/2000. (IX. 31.) EüM-SZCSM együttes rendelet a munkahelyek kémiai biztonságáról

Munkaeszköz, gépre vonatkozó jogszabályok

- 16/2008. (VIII. 30.) NFGM rendelet a gépek biztonsági követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról
- 10/2016. (IV. 5.) NGM rendelet a munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről

Egyéni védőeszközökre vonatkozó jogszabályok

- 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről
- 30/2018. (II. 28.) Korm. rendelet az egyéni védőeszközök megfelelőségét értékelő szervezetek kijelölésének és tevékenysége felülvizsgálatának szabályairól

Anyagmozgatás, közlekedésre vonatkozó jogszabályok

25/1998. (XII. 27.) EüM rendelet az elsősorban hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeiről

Élelmiszeriparra vonatkozó jogszabályok

- 24/2005. (III. 23.) FVM rendelet a vágóállatok levágásának és feldolgozásának biztonsági szabályzatáról
- 45/2006. (VI. 15.) FVM rendelet a szikvíz gyártásának, töltésének, valamint a szikvizes palack és ballon tárolásának és szállításának Biztonsági Szabályzatáról

Szakmai képesítési követelményekre vonatkozó jogszabályok

- 111/2010. (IV. 9.) Korm. rendelet a szakmai vizsga megszervezésére vonatkozó engedély kiadásának és a vizsgaszervezési tevékenység ellenőrzésének részletes szabályairól
- 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről
- 29/2004. (XII. 20.) FMM rendelet a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések megszerzésére irányuló szakmai vizsga szervezésére feljogosított intézményekről
- 9/2006. (II. 27.) IM rendelet az igazságügyi szakértői szakterületekről, valamint az azokhoz kapcsolódó képesítési és egyéb szakmai feltételekről
- 37/2013. (V. 28.) EMMI rendelet az emberi erőforrások minisztere ágazatába tartozó szakképesítések szakmai és vizsga követelményeiről
- 21/2010. (V. 14.) NFGM rendelet az egyes ipari és kereskedelmi tevékenységek gyakorlásához szükséges képesítésekről

A munkavédelmi képviselő: olyan, a munkavállalók által választott személy, aki a munkáltatóval való együttműködés során képviseli az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel összefüggő munkavállalói jogokat és érdekeket. (1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről).E törvény biztosítja a munkavédelemmel kapcsolatos érdekegyeztetést, valamint a munkavállalók munkavédelmi érdekvédelmét, meghatározva a munkavédelmi képviselők jogait és kötelezettségeit.

Mvt.70/A. §112 (1)113 A munkavállalók az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel összefüggő jogaik és érdekeik képviseletére jogosultak maguk közül a következők szerint képviselőt vagy képviselőket (a továbbiakban: munkavédelmi képviselő) választani:

a) munkavédelmi képviselő választást kell tartani minden munkáltatónál, ahol a munkavállalók létszáma legalább húsz fő. A választás lebonyolítása és a feltételek biztosítása a munkáltató kötelezettsége;

b) amennyiben húsz főnél kevesebb munkavállalót foglalkoztató munkáltatónál a munkavédelmi képviselő választást a munkáltatónál működő szakszervezet, üzemi megbízott vagy ezek hiányában a munkavállalók többsége kezdeményezi, a választás megtartásával kapcsolatos, az a) pontban meghatározott kötelezettség a munkáltatót terheli;

c) a húsz főnél kevesebb munkavállalót foglalkoztató munkáltatónál – amennyiben nem kerül sor munkavédelmi képviselő választásra – a munkáltatónak a 70. §-ban meghatározottak szerint kell a munkavállalókkal tanácskoznia;

d) a munkáltató önálló telephelyén, részlegénél akkor lehet munkavédelmi képviselőt választani, ha az 54–56. §-okban meghatározott munkáltatói munkavédelmi jogosítványok az önálló telephely, részleg vezetőjét részben vagy egészben megilletik.

(2) A munkavédelmi képviselő választására a 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről (Mt.) 238. §-át kell alkalmazni azzal, hogy az Mt. 238. § (2) bekezdésében foglaltakon túl nem választható munkavédelmi képviselővé az, aki a munkáltatónál munkaviszony keretében főtevékenységként a munkáltató megbízásából munkavédelmi feladatokat lát el. (Mt.) 238. §:

„(1) Üzemi tanácstagga az a cselekvőképes munkavállaló választható, aki - az újonnan alakult munkáltatót kivéve - legalább hat hónapja a munkáltatóval munkaviszonyban áll és az adott telephelyen dolgozik.

(2) Nem választható üzemi tanácstagga az, aki

a) munkáltatói jogot gyakorol,

b) a vezető hozzátartozója,

c) a választási bizottság tagja.”

(3) A munkavédelmi képviselőt egyenlő, titkos és közvetlen szavazással öt évre választják. A megválasztott munkavédelmi képviselők személyéről a munkavállalókat tájékoztatni kell. A munkavédelmi képviselők megválasztásának, megbízatása megszűnésének, visszahívásának rendjére, működési területére az Mt.-nek az üzemi tanács tagjaira, illetve az üzemi megbízottra vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni, ideértve a központi munkavédelmi bizottság megalakításának lehetőségét is.

A munkáltató köteles tájékoztatni a munkavédelmi képviselőt:

- az egészséget és biztonságot érintő kockázatokról és a megelőzési intézkedésekről, ha különböző munkáltatók alkalmazásában álló munkavállalókat egyidejűleg foglalkoztatnak,
- a munkavédelmi feladatokat ellátó személyről,
- a kockázatértékelés és a munkavédelmi intézkedések tapasztalatairól,
- a munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések nyilvántartásáról és bejelentéséről,
- a munkavédelmi hatóságtól kapott munkavédelmi információkról, különösen a munkáltatónál végzett ellenőrzések megállapításairól.

A munkáltató köteles az új technológiák bevezetése előtt, azoegészségre és biztonságra kiható következményeit kellő időben megtárgyalni a munkavédelmi képviselővel.

A munkáltatónak lehetővé kell tennie a munkavédelmi képviselő részvételét a munkabaleset kivizsgálásában.

A munkáltató köteles a képviselővel tanácskozni az egészséges és biztonságos munkavégzés érdekében (pl.: munkavédelmi oktatás megtervezése, megszervezése). A munkáltatónak biztosítani kell, hogy az egészségre és biztonságra vonatkozó munkáltatói intézkedések előzetes megvitatásában részt vehessen a képviselő. A tanácskozás során biztosítani kell a képviselők javaslattételijogát.

A munkavédelmi képviselő jogosult meggyőződni a munkahelyeken az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzések követelményeinek érvényesüléséről, különösen

- a munkahelyek, a munkaeszközök és egyéni védőeszközök biztonságos állapotáról;
- az egészség megővésére, illetőleg a munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések megelőzésére tett intézkedések végrehajtásáról;
- a munkavállalóknak az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre történő felkészítéséről és felkészültségéről.

A munkavédelmi képviselő jogosult szakértőt igénybe venni, továbbá indokolt esetben a hatáskörrel rendelkező munkavédelmi hatósághoz fordulhat.

A munkáltató által létrehozott munkavédelmi szabályzatkiadásához a képviselő egyetértése szükséges.

A képviselő munkahelyi munkavédelmi program elkészítésére tehet javaslatot a munkáltató részére. Ha a munkáltató ezzel nem ért egyet, a képviselő a Munka Törvénykönyvéről (Mt.) szóló törvényben szabályozott kollektív munkaügyvitát kezdeményezhet.

A munkavédelmi képviselő köteles a munkavállalók érdekében gondosan eljárni a munkáltatónál. A munkavállalókat tájékoztatja a rendelkezésre álló ismeretekről. Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében együtt kell működni a munkáltatóval. A tevékenysége során tudomására jutott információkat csak a munkáltató jogos gazdasági érdekeinek veszélyeztetése vagy a személyiségi jogok megsértése nélkül hozhatja nyilvánosságra (titoktartás). A munkáltatónál szervezett sztrájkjal kapcsolatban kötelezpártatlan magatartást tanúsítani (nem szervezhet sztrájkot; nem támogathatja és nem akadályozhatja).

A munkáltatónak a képviselő jogainak gyakorlásához az alábbifeltételeket kell biztosítania:

- Átlagkeresettel fizetett munkaidő-kedvezmény (havi munkaidő legalább 10%-a).
- Működési, technikai, anyagi feltételek, szakmai előírások.
- Képzésben, továbbképzésben való részvételi lehetőség (képviseleválasztást követő éven belül legalább 16 órás képzés, ezt követően évente legalább 8 órás továbbképzés egy választási ciklusban).
- A képviselőt jogai gyakorlása miatt hátrány nem érheti.

Valamennyi képviselő munkajogi védelmére az Mt. 273. § (1), (2) és (6) bek. szabályait kell megfelelően alkalmazni:

- A munkahelyi munkavédelmi bizottság, ennek hiányában a választási bizottságegyetértése szükséges, ha a képviselőt átmenetileg a munkaszerződéstől eltérő munkakörben, munkahelyen, munkáltatónál akarják foglalkoztatni, illetve ha a munkaviszonya a munkáltató felmondása miatt szűnik meg.
- A munkáltatói intézkedéssel kapcsolatos álláspontját a munkavédelmi bizottság, ennek hiányában a választási bizottság a munkáltató írásbeli tájékoztatásának átvételétől számított nyolc napon belül írásban közli. Ha a tervezett intézkedéssel nem ért egyet, annak indokait is tartalmaznia kell a tájékoztatásnak.

- A védelem a megbízatás idejére, illetve annak megszűnését követő fél évre illeti meg a képviselőt, ha a tisztségét legalább 1 évig betöltötte.

1.2. A megelőzés hatékony módszerei és a megelőzés érdekében szükséges intézkedések

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény már a preambulumban rögzíti a megelőzés kiemelt szerepét a munkabiztonság megvalósításában. A preambulumban a munkabalesetek és a foglalkozással összefüggő megbetegedések megelőzésére irányuló tevékenységek eredményességének szükségességét hangsúlyozza, illetve ezt helyezi előtérbe. A preambulumban egyben célul tűzi ki a munkavállalók egészségének és munkavégző képességének megóvását.

A törvény e célkitűzésével összefüggő megvalósítási felelősséget a munkáltatóra teszi, mivel alapelveként rögzíti az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek megvalósításának követelményét, mint kötelező munkáltatói feladatot.

Annak a módját, hogy miképpen valósuljanak meg ezen követelmények a munkavégzés során szintén a munkáltatóra bízta. Tehát e tekintetben konkrét elvárásokat nem rögzít a jogszabály. Ez nyilvánvalóan rendben van így, hiszen egy minden munkavégzésre általánosan érvényes szabályozás nem tudná megfelelően kezelni az egyes munkáltatók tevékenységéből, nagyságából, munkaeszközeiből fakadó különbözőségeket. Minden munkáltatónál más megoldást igényel a törvény preambulumban megfogalmazott követelményeknek való megfelelés.

Fenti bekezdés a gyakorlatban történő megvalósítása azt jelenti, hogy a munkáltató teljes mértékben szabadságot kap a munkavédelmi előírások szervezeten belüli meghatározásának és betartásának módjára vonatkozóan (természetesen jogszabályok keretein belül és a munkavédelmi képviselő bevonásával). Ezzel együtt a munkáltató másra át nem ruházható felelősséggel tartozik az előírások teljesítéséért és azok eredményességéért. Tehát a munkavédelmi törvény az általános követelményeket rögzíti, míg a munkáltatók feladat ezek értelmezése és megvalósítása az adott munkahelyen. A figyelembe veendő általános követelmények a megelőzés tükrében tehát a következők:

1. **A veszélyek elkerülése:** ideális esetben olyan körülményeket, munkaeszközöket, technológiákat kell teremteni, illetőleg alkalmazni a munkavégzés helyén, hogy ne jelenjen meg veszély.
2. **A nem elkerülhető veszélyek értékelése:** Nincsen olyan tevékenység, ahol ne lépne föl veszély a végzésekor. Ezért a munkáltatónak fel kell mérnie a lehetséges veszélyeket, értékelnie kell azokat és intézkedéseket kell hozni a csökkentésükre.
3. **A veszélyek keletkezési helyükön történő leküzdése:** Ez a veszélyek legyőzésének legjobb, leghatékonyabb módszere.
4. **Az emberi tényező figyelembe vétele a munkahely kialakításánál:** Lényeges az ergonómiai és antropológiai tényezők figyelembe vétele a munkahely kialakításakor.

5. **A műszaki fejlődés eredményeinek alkalmazása:** Mindig vannak olyan fejlesztések, amelyek hatékonyabban képesek biztosítani a megelőzést. Tehát ezek figyelemmel kísérése szintén munkáltatói feladat. Azaz nemcsak a terméket, szolgáltatást szükséges fejleszteni, hanem a munkakörülményeket is.
6. **A veszélyes helyettesítése a veszélytelennel vagy a kevésbé veszéllyessel:** mindig az ismert kevésbé veszélyes megoldást kell választania a munkáltatónak.
7. **Egységes és átfogó megelőzési stratégia kialakítása:** Kiterjed a munkafolyamatra, a technológiára, a munkaszervezésre, a munkafeltételekre, a szociális kapcsolatokra és a munkakörnyezeti tényezők hatására.
8. **A kollektív műszaki védelem elsőbbsége az egyéni védelemhez képest.**
9. **A munkavállalók megfelelő utasításokkal történő ellátása.**

A munkáltatónak tehát figyelembe véve az elérhető legkorszerűbb technológiai, szervezési megoldásokat, ismereteket a megelőzésre fókuszálva kell kialakítania a munkahelyeket. Erre nézve már a tervezéskor, létesítéskor meg kell hozni a szükséges intézkedéseket. A bevezetendő tevékenységeket munkahelyi kockázatfelmérésnek kell alávetnie megfelelő végzettségű szakember bevonásával. A kockázatfelmérésnek, kockázatok azonosításának és kockázatok értékelésének ki kell terjednie a kémiai, biológiai tényezők, kockázatok kezelésére is.

A kockázatok értékelésének figyelembe vételével szükséges meghozni a megelőző intézkedéseket. Ezeknek magukba kell foglalniuk a szükséges kollektív és egyéni védőeszközök meghatározását, a kapcsolódó szabályozások, utasítások elkészítését és bevezetését a munkamenetbe. Szükségesek a rendszeres oktatások, amelyeknek ki kell terjedniük az általános és speciális munkavédelmi feladatok ismertetésére. Rendszeres visszacsatolás szükséges, ami célszerűen jelenjen meg munkavédelmi bejárások megtartásában. A munkavédelmi bejárásoknak ki kell terjedniük a munkavégzés összes helyszínére. A munkavédelmi bejárásokon a munkavégzés összes helyszínére. A munkavédelmi bejárásokon a munkavégzés összes helyszínére. A munkavédelmi bejárásokon a munkavégzés összes helyszínére. A munkavédelmi bejárásokon a munkavégzés összes helyszínére. A munkavédelmi bejárásokon a munkavégzés összes helyszínére.

Tehát a hatékony megelőzés alapelemei a munkavégzési körülmények kialakítása az elérhető technológiai tudásnak megfelelően, a veszélyek azonosítása, értékelése és a szükséges intézkedések meghozatala. Továbbá a kapcsolódó szabályozási rendszer elkészítése, oktatás, majd a visszacsatolás, ellenőrzés.

A veszély megelőzésének hatékonyabbá tételéhez célszerű a munkavállalók minél szélesebb körű bevonása elsősorban a kockázatok felmérésébe, valamint a mindenkori helyzetfelmérésbe, állapotvizsgálatba. Ezt leghatékonyabb az élelmiszer- és italgártási ágazatokban munkavállalói kérdőívek elkészítésével és kitöltésével megoldani. Ezek a kérdőívek térjenek ki a munkavállalóknak a munkavédelmet illető általános észrevételeinek rögzítésére. Tudakozódjunk a munkavédelmi oktatások iránt: mikor volt az utolsó, milyen ismereteket oktattak azon, stb. Az élelmiszer- és italgártási ágazatokban nagyon fontos kitérni az ergonómiai helyzetértékelésre, valamint a pszicho-szociális kérdésekre is a kérdőíves felmérésben. Lényeges, hogy a kérdőív anonim legyen, ugyanakkor az egyes

munkakörök beazonosíthatóak legyenek az eredmények kiértékelésekor, annak érdekében, hogy megfelelő intézkedéseket lehessen hozni szem előtt tartva a munkavégzés helyszínén történő megelőzés elvét.

Példák a megelőző intézkedésekre

- Biztosítani az erőforrások megfelelő mértékű rendelkezésre állását minden esetben, de különösen csúcs-időszakokban.
- Oly módon szervezni meg a műveleteket, hogy elkerülhetőek legyenek a túlzott munkateherrel járó időszakok, és az erőforrások szűkössége miatti torlódások.
- Előre tájékoztatást nyújtani a kitűzött szervezeti célokról, tervekről, valamint a várható csúcs-időszakokról.
- Nyomon követni a munkateher alakulását, és rendszeresen ellenőrizni, hogy az egyes alkalmazottak miként kezelik fizikai és szellemi értelemben a nagyon magas munkateherrel járó időszakokat.
- Minimális szinten tartani a túlórák számát, és jóváhagyni a kompenzáció különféle formáit a nagyon magas munkateherrel járó időszakok után.
- Biztosítani, hogy a dolgozók megfelelően képzettek legyenek munkájuk elvégzéséhez.
- Biztosítani, hogy a munkavégzés követelményei egyensúlyban legyenek a dolgozók képességeivel, valamint, hogy a dolgozók ne legyenek sem alul-, sem túlterhelve.
- Rendszeres képzést és szervezett támogatást biztosítani az alkalmazottak számára, hogy képesek legyenek feladataik elvégzésére.
- Bátorítani a dolgozókat képességeik folyamatos fejlesztésére.
- Kiterjeszteni az egyes feladatköröket a munka változatosságának növelése érdekében. Bevezetni a munkakörök, illetve a feladatkörök rotációját.
- Biztosítani a munkahelyi kockázatok felmérését és kezelését.
- Világosan és személyre szabottan határozni meg az egyes alkalmazottak feladatait, szerep- és felelősségi köreit.
- Oly módon szervezni meg a munkát, hogy az alkalmazottak, amennyiben ezt a munkafolyamat, technológiai lehetővé teszi, legalább párosával dolgozhassanak. Elősegíteni a dolgozók szociális érintkezéseit mind a munkaidő alatt, mind az után, például társalgó szoba biztosításával, és társasági események szervezésével.
- Folyamatosan konzultálni az alkalmazottakkal és képviselőikkel a munka szervezését, tartalmát és mennyiségét illetően.
- Delegálni a felelősséget és a problémamegoldást az alkalmazottak felé; megbízni a dolgozók képességeiben és kompetenciáiban.
- Nyomon követni a dolgozók munkával való megelégedettségét.
- Elősegíteni, hogy a dolgozók magukénak érezhessék munkájukat, például azáltal, hogy hangsúlyozzuk tevékenységük "szélesebb kontextusát", illetve láthatóbbá tesszük hozzájárulásukat a végtermék kialakításához.
- Előre megtervezni a műszakok beosztását és arról előre tájékoztatni az alkalmazottakat. Konzultálni az alkalmazottakkal a műszakok beosztását illetően, illetve, amennyiben lehetséges hozzáigazítani a beosztást a dolgozók személyes

igényeihez. Bizonyos mértékű ellenőrzést biztosítani a dolgozóknak a saját műszakbeosztásuk felett.

- Rugalmas munkaidőt és család-barát intézkedéseket vezetni be.

Megelőző munkahelyi légkör kialakítása

- Munkahelyi konfliktuskezelő módszerek bevezetése és fejlesztése.
- Alkalmazotti gyűlés összehívása a fennálló problémák megbeszélése céljából. A dolgozók bátorítása a problémák okainak saját maguktól történő azonosítására és a megoldások keresésére.
- Biztosítani, hogy a részlegek és a munkacsoportok felépítése megfelelő legyen.
- Megfelelő képzést nyújtani a személyközi konfliktusok kezelésével kapcsolatban. Különös figyelmet fektetni arra, hogy a vezetők megfelelő képzettséggel és képességekkel rendelkezzenek az emberek irányításának tekintetében.
- Terjeszteni a kölcsönös tisztelet kultúráját.
- Mentorok kinevezésével, vagy a felettesek támogatásával biztosítani, hogy a kiszolgáltatottabb, sérülékenyebb dolgozók (mint például a fiatal alkalmazottak, vagy az idősödő munkavállalók) megfelelő védeltséget élvezzenek.
- Munkahelyi szabályzást dolgozni ki és vezetni be a zaklatások kivédésére.
- Elkerülni az egyedüli munkavégzést.
- Az alkalmazottak kiképzése abból a célból, hogy tisztában legyenek vele, mit kell tenni erőszakos események bekövetkezése esetén (helyzet felismerése, kollégák tájékoztatása, segítségkérés, jelentés, stb.).

Támogató és ösztönző rendszerek kialakítása

- A vezetők kiképzése az alkalmazottak támogató és jutalmazó irányítására, valamint a megfelelő, konstruktív visszajelzések megadására.
- Speciális helyszíni betanítás bevezetése az új alkalmazottak számára; a tapasztalt alkalmazottak közreműködésének igénybe vétele a betanításban, az ellenőrzésben és a mentori funkciókban.
- Világosan és nyíltan kommunikálni az alkalmazottakkal és azok képviselőivel minden tervezett változtatással kapcsolatban (beleértve a leépítéseket is), mind a változások előtt, mind azok során, mind pedig utólag.
- Lehetőséget adni az alkalmazottaknak a változások megvitatására és az azokba történő beleszólásra.
- Speciális képzést és a jövőbeni karrierjük megtervezéséhez segítséget nyújtó munkaügyi tanácsadást biztosítani a leépítendő alkalmazottak számára.

2. TANANYAGEGYSÉG: A munkavédelem élelmiszer- és italgyártás ágazatokbeli specifikus szabályai, gépek, berendezések kezelésének kockázatai

Mint minden ágazatban itt is célszerű a munkáltatói feladatok, kötelezettségek irányából megközelíteni először az ismeretanyagot. Az élelmiszer- és italgyártási ágazatokban tevékenykedő szervezetek, illetőleg munkáltatók egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés megteremtésével kapcsolatos általános feladatai és kötelezettségei, lényegében ugyanazok, mint a többi ágazatban. Tehát az alapvető munkáltatói feladatok és kötelezettségek a személyi, tárgyi és szervezési feltételek köré gyűjthetők, illetve ezen feltételek megteremtéséhez, biztosításhoz, fenntartásához és fejlesztéséhez kapcsolhatók.

A munkáltatónak ki kell alakítania és a munkavégzés teljes időtartama alatt fenn kell tartania az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés személyi és tárgyi és szervezési feltételeit. Ellenőriznie is kell ezek folyamatos fennállását!

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményei megvalósításának módját - a jogszabályok és a szabványok keretein belül - a munkáltató határozza meg. Ez azt jelenti, hogy a konkrét intézkedéseket a jogszabályi kereteket figyelembe véve, betartva a munkáltatónak kell meghatározni, bevezetnie, oktatnia a munkavállalók körében. Szintén ide tartozik ezen szabályozások betartásának ellenőrzési rendszerének kialakítása, az ellenőrzések elvégzése vagy elvégeztetése és a munkavédelmi szabályozási rendszer folyamatos felülvizsgálata és fejlesztése, figyelembe véve a releváns és legkorszerűbb technológiai, technikai, szervezési megoldásokat.

Általánosságban megfogalmazva: a munkáltató a munkavédelemre vonatkozó szabályok megtartására és megtartatására kötelezett. Ez egyébként az Alaptörvényben is biztosított jog illetve kötelezettség.

A munkáltatói felelősség jellemzői:

1. Általános, azaz a munkavédelmi követelmények teljes körére vonatkozik.
2. Objektív, azaz nincs jelentősége a vétkességnek, a felelősséget nem ruházhatja át más személyekre, a munkavállalókra a munkavédelemmel kapcsolatosan felmerülő költségeket és egyéb terheket nem szabad hárítania.
3. Elsődleges a felelőssége a munkavállalóival szemben, bár attól függetlenül mindig önállóan vizsgálendő.
4. Végrehajtási szabadságon nyugszik, azaz a normatív követelmények teljesítésének konkrét módját a munkáltató határozza meg. Ha nem határozza meg akkor a mindenkori érvényben lévő jogszabályok a meghatározóak.

Igen lényeges szempont, amit a munkavédelmi képviselőnek mindig szem előtt kell tartania munkavégzése során, hogy a munkáltatóknak és a munkavállalóknak a meghatározott jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során együtt kell működniük. A munkáltató a munkavédelemmel kapcsolatos feladatokat delegálhatja, de a felelősséget másra nem ruházhatja át.

Hogyan kell konkrétan kialakítani az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés körülményeit a munkáltatónak? Elsőként meg kell fontolni, figyelembe szükséges vennie a következő általános követelményeket:

1. veszélyek elkerülése;
2. nem elkerülhető veszélyek értékelése;
3. veszélyek keletkezési helyükön történő leküzdése;
4. az emberi tényező figyelembevétel a munkahely kialakításánál, a munkaeszközök és munkafolyamat megválasztásánál, különös tekintettel az egyhangú, kötött ütemű munkavégzés időtartamának mérséklésére, illetve káros hatásának csökkentésére, a munkaidő beosztására, a munkavégzéssel járó pszichoszociális kockázatok okozta igénybevétel elkerülésére;
5. a műszaki fejlődés eredményeinek alkalmazása;
6. a veszélyes helyettesítése veszélytelennel vagy kevésbé veszéllyessel;
7. egységes és átfogó megelőzési stratégia kialakítása, amely kiterjed a munkafolyamatra, a technológiára, a munkaszervezésre, a munkafeltételekre, a szociális kapcsolatokra és a munkakörnyezeti tényezők hatására;
8. a kollektív műszaki védelem elsőbbsége az egyéni védelemhez képest;
9. a munkavállalók megfelelő utasításokkal történő ellátása.

A szükséges személyi feltételek biztosításának kötelezettségéhez kapcsolódó alapvető szempontok:

- Megfelelő számú és képzettségű, gyakorlatú munkavállaló biztosítása.
- Munkabiztonsági és foglalkozás-egészségügyi szakemberek foglalkoztatása.
- A munkáltató köteles a munkabiztonsági szaktevékenység, valamint a munka-egészségügyi szaktevékenység ellátására megfelelő képesítéssel rendelkező személyt biztosítani.
- Köteles rendszeres ellenőrzéssel meggyőződni arról, hogy a munkakörülmények megfelelnek-e a követelményeknek, a munkavállalók ismerik, illetve megtartják-e a rájuk vonatkozó rendelkezéseket.
- Biztosítani kell a szükséges és megfelelő oktatást, vizsgáztatást.
- Elsősegélynyújtók biztosítása.
- A szükséges utasításokat és tájékoztatást a munkavállalónak kellő időben meg kell adnia.
- Köteles gondoskodni a munkavállalók orvosi alkalmasságáról és annak folyamatos fennállásáról.
- A munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések esetén köteles azokat kivizsgáltatni.

Milyen tényezői, elemei vannak a tárgyi feltételeknek:

A munkáltató köteles biztosítani a munkavégzés körülményeihez igazodó és megfelelő munkaeszközöket a munkavállalók részére.

Köteles a tudomására jutott rendellenességet haladéktalanul kivizsgálni, a szükséges intézkedéseket megtenni, az érintetteket értesíteni és közvetlen veszély esetén a munkavégzést leállítani.

Feladata a munkahelyek, gépek, berendezések üzembe helyezése és üzemeltetési dokumentumok biztosítása. Az időszakos biztonsági felülvizsgálatokat el kell végeztetnie (pl. érintésvédelmi ellenőrzések, veszélyes berendezések időszakos felülvizsgálata).

A munkáltató köteles a munkavégzéshez szükséges kollektív védőeszközöket és egyéni védőeszközöket biztosítani.

Kollektív védőeszköz a termelő-berendezés, vagy a termelési folyamatveszélyes és/vagy ártalmas termelési tényezőihatasainak megakadályozása, illetve csökkentésére kialakított eszköz, vagy berendezés. Alkalmazása során a védelem a hatótávolságán belül tartózkodó minden személyre kiterjed.

Ezek: a szellőző-, klimatizáló-, elszívó berendezések, a gépekre, berendezésekre szereltvédőburkolatok, a villamos érintésvédelmieszközök, reteszelvek, gázkoncentráció-mérő és beavatkozó műszerek, automatikák stb. A vonatkozó követelményeket általában államimunkavédelmi szabványok határozzák meg.

A szervezési feltételek közé tartoznak:

- tájékoztatási kötelezettség, munkavállalók bevonása,
- ellenőrzési kötelezettség,
- munkabalesetekkel, foglalkozási megbetegedésekkel kapcsolatos rendelkezések betartása,
- utasítások és tájékoztatás,
- munkavédelmi oktatás elvégzése,
- a szükséges biztonságra vonatkozó munka-higiénés mérések elvégzése, illetve elvégeztetése.

Speciális feltételként a munkavállalók életkorának figyelembe vétele, fiatalok, védett korú, megváltozott munka képességűek alkalmazásakor a rájuk vonatkozó különleges előírások betartása.

A munkavédelmi képviselők elsődleges feladata azélelmiszer- és italgyártási ágazatokban is egy kapocs szerepét betölteni részrehajlás mentesen a munkaadók és a munkavállalók között abból a célból, hogy a munkabiztonság, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés körülményei minél magasabb szinten valósulhassanak meg az egyes munkavégzési helyszíneken. Azélelmiszer- és italgyártási ágazatok specialitásait számba véve kézenfekvő, ha a leggyakrabban előfordul kockázatok oldaláról indulunk ki.

Mint minden gyártási műveletnél, a munkabiztonság alapja a termék előállítása során alkalmazott technológia helyes ismerete, a gépek szerkezeti elemeinek, felépítésének, működési elvének és biztonságtechnikai előírásainak tudása.

Általánosságban (művelettől függetlenül) megjelenő kockázatok közé sorolható a zöldség-, gyümölcs, félkész és készételek gyártása során, alkalmazott tisztító- és fertőtlenítőszer helytelen alkalmazása (például nagyobb dózisban, mint az ajánlott).

Művelettől függetlenül megjelenő kockázatok közé tartoznak továbbá a pszichoszociális kockázati tényezők, az általános ergonómiai veszélyek (munkahelyek ergonómiai szempontból nem megfelelő kialakítása), megvilágítás helytelen mivolta, zaj, rezgés ártalmak, klíma nem megfelelő mivolta (hideg, illetve meleg munkahelyek), porszennyezés is.

Művelettől függetlenül kiemelhető veszélyforrás a közlekedési utak eltorlaszolása, illetőleg nem rendeltetésszerű használata.

Kiemelten kezelendő élelmiszeripari munkahelyi kockázat a feldolgozás során a nem megfelelő nyersanyagtól származó biológiai, mikrobiológiai veszélyek. Ezeket elsősorban a Jó Higiéniái Gyakorlatok alkalmazásával lehet elkerülni. Erre vonatkozóan a helyi élelmiszerbiztonsági rendszerek kialakítása (HACCP) ad útmutatást és szabályokat.

Az élelmiszer- és italgyártási ágazatokban a következő területek munkabiztonsági kérdéseit tárgyaljuk:

- Húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmények gyártása
- Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás
- Tejfeldolgozás
- Malomipari termékek gyártása, kenyér, friss pékáru gyártása, tésztagyártás
- Tea, kávé feldolgozás, édesség gyártás
- Szeszesital gyártás
- Szőlőbor termelés
- Sörgyártás
- Üdítőital, ásványvíz gyártás

2.1 Húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmények gyártása

Figyelembe kell venni a 4/2005. (III. 23.) FVM rendelet a vágóállatok levágásának és feldolgozásának Biztonsági Szabályzatáról rendelkezéseit. Ezeket részletesen ismertetjük az alábbiakban.

A rendelet I. fejezete az Általános munkabiztonsági szabályokról szól:

A munkavégzés személyi feltételei

3. § (1) Vágóállat levágását, húsának feldolgozását, húsipari berendezés kezelését csak olyan személy végezheti, aki a külön jogszabályban meghatározott szakmai végzettséggel rendelkezik, valamint megfelel a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről, továbbá a biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének

védelméről szóló külön jogszabályokban előírt feltételeknek, és elsajátította a biztonságos munkavégzés követelményeit.

(2) Az állatvágás, húsipari termék előállítása, húsipari berendezés kezelése során munkavállalóként nem foglalkoztatható:

- a) aki tápcsatorna (enterális) fertőző betegségben vagy bőrgennyesedésben szenved;
- b) a gyermeket váró anya terhességének megállapításától kezdődően;
- c) a szoptató anyja;
- d) a 18 éven aluli; valamint
- e) alkohol, gyógyszer, kábítószer, illetve egyéb koncentráló képességet csökkentő anyag hatása alatt álló személy.

A munkavégzés tárgyi feltételei

4. § Húsipari létesítmény, munkahely, technológia üzembe helyezése, alkalmazása és korszerűsítése során a hatályos jogszabályok, a szabványok vagy ezzel egyenértékű más műszaki megoldások vonatkozó előírásai szerint kell eljárni.

5. § A húsipari gép csak úgy üzemeltethető, ha minden olyan részének, amely égési sérülést vagy balesetet okozhat, a külön jogszabályban foglaltak szerint védelme biztosított.

6. § (1) Gépen, berendezésen javítás, karbantartás és tisztítás csak a gép, berendezés kikapcsolt (hálózatról leválasztott) és bekapcsolás ellen biztosított helyzetében szabad végezni, a külön jogszabályban foglaltak szerint.

(2) Gépet, berendezést üzemeltetése alatt tilos ellenőrzés nélkül hagyni, kivéve ha elzárt, hozzá nem férhető helyen van vagy működés közben bekövetkezett meghibásodása senkit sem veszélyeztet. A munkáltató határozza meg a gépek, berendezések ellenőrzésének rendjét.

7. § (1) A gépet, berendezést csak olyan személy kezelheti, aki elsajátította és alkalmazza a használati utasításban foglalt kezelési és karbantartási szabályokat.

(2) A technológiai vonalat csak a gépek használati utasítása szerint szabad összeállítani.

(3) A gépekbe az anyagok adagolását garaton, etetővályún keresztül úgy kell elvégezni, hogy az ne veszélyeztesse a kezelőt és környezetét.

(4) A gépek kezelése csak a vonatkozó szabvány szerinti vagy ezzel egyenértékű műszaki megoldású kezelőállásról, dobogóról, lépcsőről vagy fellépőről történhet.

II. Fejezet

VÁGÓHÍDI ÁTVÉTEL

8. § (1) A kötetlen tartású vágóállatok pihentető istállójának kialakításakor a munkáltatónak meg kell határoznia az állatonként előírt alapterület mértékét és az egy állásban tartható állatok számát, továbbá az állatok be- és kihajtásának módját.

(2) A felhajtási területen gyalogosan közlekedni csak az elszabadult állatok ellen védelmet nyújtó, biztonságos korláttal elhatárolt területen szabad.

9. § (1) A vágóállatokat a szállítójárműről megfelelő szilárdságú eszközön, lehajtó rámpán kell lehajtani.

(2) A vágóállatok lehajtása előtt a gépjárművet elmozdulás ellen rögzíteni kell.

(3) A munkavállalónak a vágóállatok lehajtását a szállítójárműhöz kialakított fellépőről kell végeznie.

(4) A vágóhídi átvételt, minősítést és állatorvosi vizsgálatot csak erre a célra kijelölt - az állatok fogadására alkalmas, korlátokkal körülkerített - biztonságos helyen szabad elvégezni.

(5) Ha a munkavállaló a szállítóokocsiban a vágóállatok közé megy, a felöklelés, illetve fellökés ellen terelődeszkát köteles használni.

(6) Azonos szállítóeszközön érkezett állatokat a mérlegelésük elvégzéséig egy csoportban kell tartani.

A nagytestű vágóállatok (szarvasmarha, ló, bivaly és növendék állataik) vágóhídi átvétele

10. § (1) A szállítóeszközzől történt levezetés után az állatokat a minősítéshez és az állatorvosi vizsgálat előkészítéséhez le kell kötni, biztosítva az állatok között a személyek veszélytelen közlekedését.

(2) A mérlegelés után az állatokat a biztonságos vezetés szempontjai szerint és a nemek elkülönítésével kell csoportosítani.

11. § (1) Az átvételnél a nagytestű vágóállatokra csak megfelelő szilárdságú kötőféket szabad tenni.

(2) A vágóállatok vezetése közben tilos a kötőféket vagy vezetőkötelet a kézre rácsavarni.

(3) A lovakat legfeljebb négyesével összekötve szabad a pihentető istállóba vezetni.

12. § (1) A pihentető istállóban a kötőféken odavezetett vágóállatokat egyenként ki kell kötni.

(2) A pihentető istállóban a vágóállatok között olyan távolságot kell tartani, hogy kezelőjük az etetést, itatást és az egyéb szükséges munkálatokat biztonságosan végezhesse.

(3) A pihentető istállóban tilos a vízcsap mellé vágóállatot kötni.

A kistestű vágóállatok (sertés, juh, kecske és nyúl) vágóhídi átvétele

13. § (1) A munkáltatónak meg kell határozni a sertés-, juh- és kecskefalka csoportosításának és hajtásának munkabiztonsági előírásait és a szükséges hajtók létszámát.

(2) A kansertéseket csoportonként kell átvenni és mérlegelni, kivéve a nagytestű, illetve a veszélyes kanokat, amelyeket egyenként kell kezelni.

(3) A sertések csoportosan, elektromos ösztöke alkalmazásával hajthatók.

14. § (1) A szállítójárműről a nyúlketrecek lerakását csak a gépjármű motorjának leállításával és a szállítójármű rögzítése után szabad megkezdeni.

(2) A ketrecesorok kezelését biztonságos kezelőállásról kell végezni.

(3) Egyoldalas terhelés esetén a gépjárművel mozgást végezni csak indokolt esetben, fokozott óvatossággal szabad.

(4) A nyúlketrecek ajtaját csak akkor szabad kinyitni, ha az emelőberendezés vagy a targonca működését leállították.

(5) A nyúlketrec ürítése után a ketrecajtókat be kell zárni és csak ezt követően szabad az emelőberendezést megindítani.

Élő állat vágásra szállítása

15. § (1) A nagytestű vágóállatot kábításra csak kötőfékkal vagy megfelelő szilárdságú terelőfolyosón szabad bevezetni.

(2) A vágócsarnok előterében a vágásra előkészített nagytestű vágóállatot lekötve kell tartani. A lekötött vágóállatot csak oldalról szabad megközelíteni.

(3) A kötőféket a padozatba rögzített fémkarikához, vagy erre a célra kialakított korláthoz kell rögzíteni.

(4) A sertésszállás és a kábítóhelyiség közötti úton a terelést úgy kell végezni, hogy a sertések ne tudjanak visszafordulni és más falkához tartozó sertésekkel összekeveredni.

(5) A sertések terelését végző munkavállalónak megfelelő közlekedési utat kell biztosítani.

A veszélyes vágóállatok kezelése

16. § (1) A veszélyes vágóállat vezetését és mozgatását csak az üzem felelős vezetője által kijelölt, megfelelő tapasztalatokkal rendelkező munkavállaló végezheti.

(2) Veszélyes szarvasmarhát az orrkarikába és a fejre erősített kötélén két oldalról kell vezetni. Ha az állatot nem látták el orrkarikával vagy orrcsipesszel, akkor a lábára erősített kötélén kell vezetni.

(3) A veszélyes állat vezetéséhez használt kötelet feszesen kell tartani. A vezetést végzőknek fokozott figyelmet kell fordítani a felöklelés és letiprás veszélyének elkerülésére.

(4) A veszélyes lovat - lehetőség szerint két nyugodt ló közé fogva - kötőféken, két oldalról kell vezetni.

17. § (1) A veszélyes vágóállatok gépkocsiról történő lehajtásához oldalkorláttal ellátott, épített vagy mozgatható, kerekes rakodót kell használni.

(2) A veszélyes vágóállatot a mérlegelését követően - az átvételre előírt munkabiztonsági szabályok betartásával - azonnal az állatok számára kijelölt, elkülönített helyre kell vezetni.

(3) A veszélyes vágóállatot átadó személy köteles annak veszélyére az átvevőt figyelmeztetni, amit az átvevőnek minden esetben figyelembe kell venni.

III. Fejezet

A VÁGÓÁLLATOK KÁBÍTÁSA

18. § (1) A munkáltatónak meg kell határozni az alkalmazott kábítási módnak megfelelő munkabiztonsági előírásokat.

(2) A kábítást megelőzően az állat méretének megfelelően be kell állítani a kábító berendezés rögzítő szerkezetét.

(3) A vágóállatot csak akkor szabad a rögzítő szerkezetbe hajtani, ha a kábítást végző személy már felkészült a kábítás végrehajtására.

(4) A kábító berendezés közelében csak a művelet elvégzésére kijelölt munkavállalók tartózkodhatnak.

19. § (1) A munkáltatónak kell meghatározni és biztosítani a kényszervágás és a szarvasmarha rituális vágásának munkabiztonsági feltételeit.

(2) A lovat egyedi kötőféken és szemtakaróval kell a kábítóhelyre vezetni, és ott azonnal el kell végezni az állat kábítását.

Mechanikus kábítás

20. § (1) A beütőszegecs kábító eszközt úgy kell üzemeltetni, hogy a beütőszegecs ne irányuljon a tevékenységet végző személy felé.

(2) Töltött kábító eszközt használat közben tilos a kézből letenni.

(3) A kábító eszköz csak üres tárral szállítható.

(4) Az üzemen kívüli mechanikus kábító eszközt illetéktelen személyektől elzártan kell tartani.

21. § (1) Golyós kábítást csak a (3) bekezdésben előírt feltételeknek megfelelő személy végezhet.

(2) A kábításhoz bevizsgált, ellenőrzött eszközt, lőszert és a kábítási módnak megfelelő állatrögzítő szerkezetet kell alkalmazni.

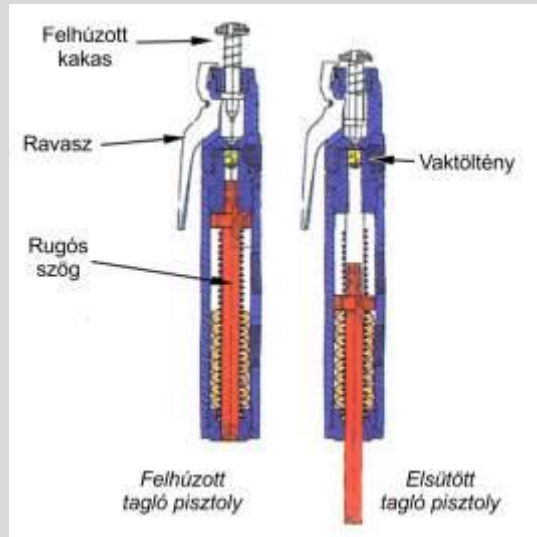
(3) Golyós kábító eszközt az a személy üzemeltethet, aki

a) a kábító eszköz használatára képesítő tanfolyamot elvégezte,

b) büntetlen előéletű,

c) a feladat ellátására egészségügyi szempontból (pszichikailag is) alkalmas, továbbá nem tartozik a 3. § (2) bekezdés szerinti tiltó rendelkezések alá.

(4) Rögzített závarzatú kábító eszköz használatakor a kezelő személynek minden egyes lövés után ellenőrizni kell a kábító eszköz závarzatának alaphelyzetbe visszaugrott állapotát.

Kábító pisztoly

Elektronarkotikus kábítás

22. § (1) Az elektronarkotikus kábító berendezést üzemeltetése előtt villamos szakembernek ellenőrizni kell, hogy a működtető elem csak a használata során szolgáltat kábítófeszültséget és a berendezés akaratlan működtetése kizárt.

(2) Vágóállatok automatikus elektronarkotikus kábítása csak olyan kábító berendezéssel történhet, amelynek szerkezete kizárja a kezelőszemélyzet véletlen érintkezését a feszültség alatt álló részekkel.

(3) A használaton kívüli kézi elektronarkotikus kábító berendezést feszültségmentes állapotban, függesztve vagy tartóeszközön elhelyezve kell tárolni. Gondoskodni kell arról, hogy a berendezést illetéktelen személy ne tudja bekapcsolni.

(4) Az elektronarkotikus kábító berendezést meghibásodás esetén azonnal le kell választani a villamos hálózatról. Tilos hibás kábító berendezést üzemeltetni.

elektronarkotikus kábító berendezés

Szén-dioxidos kábítás

23. § (1) A szén-dioxidos kábítótérbe csak a berendezés használati utasításában meghatározott, a munkavégzés biztonságát nem veszélyeztető számú vágóállatot szabad beengedni.

(2) A szén-dioxidos kábító berendezést le kell állítani, ha a berendezésben a szén-dioxid gáz koncentráció mértéke hetven százaléknál kisebb.

(3) A berendezések szén-dioxid gáz szivárgását naponta, üzemeltetés előtt ellenőrizni kell.

(4) A munkaterületen és a berendezés környezetében folyamatosan ellenőrizni kell a szén-dioxid gáz koncentrációját.

(5) A szén-dioxidos kábító berendezés területére belépni csak

a) a szén-dioxid gáz betáplálás elzárása,

b) a szellőztető ventilátor beindítása,

c) a gép indításának megakadályozása,

d) a szén-dioxid gáz eltávolításának méréssel történő ellenőrzése után és a műveletet biztosító, felelős személy jelenlétében szabad.

24. § (1) Ha az üzem leállási ideje öt percnél tovább tart, a sertéseket el kell távolítani a kábító berendezésből.

(2) A szén-dioxidos kábító berendezés meghibásodása esetén, ha a sertéseket nem lehet eltávolítani a berendezésből, a szén-dioxid gázt a berendezésből azonnal el kell vezetni.

IV. Fejezet

A VÁGÓÁLLATOK LEVÁGÁSA

Szarvasmarha, ló, bivaly és növendék állataik levágása

25. § (1) A szúrást végző munkavállaló a nagytestű vágóállatot úgy közelítse meg, hogy a láb és a szarv reflexmozgása a munkavállalót ne veszélyeztethesse. Szúrást csak a megfelelően elkábított vágóállaton szabad elvégezni.

(2) Fektetett véreztetés esetén a bal első lábat a vágóállat farirányában ki kell kötni.

(3) A vágóállatról a kötélzetet csak a teljes kivérzés és a reflexmozgás megszűnése után szabad lebontani.

26. § (1) A technológiai utasítás szerint magasban történő műveleteket csak az egymástól megfelelő távolságra és magasságban, biztonságosan elhelyezett vágóvonalai emelvényeken szabad elvégezni.

(2) Az állati test felfüggesztésekor (emelésnél, beakasztásnál, átakasztásnál) a horgot csak a megfelelően előfejtett Achilles-ínba szabad beakasztani.

(3) A magaspályára felfüggesztett vágóállat szállításának útvonalában tartózkodni tilos.

(4) A láncos felfüggesztést béklyózott kötéssel kell végezni.

27. § A bőrfejtés munkaterületét el kell keríteni.

28. § A bontásnál tilos a hasüregből a bendőt lábbal taposva kivenni.

A sertés és növendék állatai vágása

29. § (1) A sertések kábítását olyan ütemben kell elvégezni, hogy a szúró asztalon egyidejűleg csak egy állat legyen.

(2) Függesztett szúrás műveletének elvégzéséhez csak a megfelelően elkábított állatot szabad megbéklyózni és a magaspályára emelni.

30. § (1) A forrázás biztonsági előírásait, az állattestek üzemzavar miatti mentését a helyi sajátosságok figyelembevételével a munkáltatónak kell meghatározni.

(2) A forrázókád vizébe kézzel benyúlni tilos.

kopasztógép

(3) A kopasztó gép kaparóelemeinek épségét és biztonságos felerősítését minden műszak kezdése előtt ellenőrizni kell.

(4) A kopasztó gép kezelőinek - a gép kialakításától függően - védősisak, védőszemüveg, forró víz ellen védő kötély és kesztyű, valamint védőlábbeli viselése kötelező.

(5) A forrázókád dugulásának elhárításakor a berendezést le kell állítani.

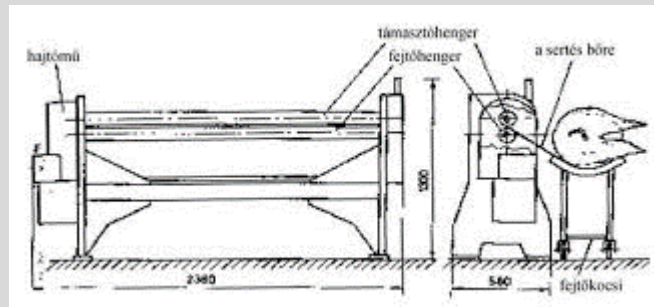
31. § (1) Gázlánggal történő perzseléskor a gáz használatára a külön jogszabályban foglaltak az irányadók.

(2) A perzselő térbe csak a gázadagolás lezárása és a zárt állapot biztosítása után szabad belépni.

(3) A kézi gázperzselő berendezést használat után, minden esetben a kialakított tartóba vissza kell helyezni.

(4) A kézi gázperzselő berendezés használata közben a perzselést végző személy egyéb munkaműveletet nem végezhet.

32. § (1) A bőrfejtő gépen a befogott bőrt biztonságosan rögzíteni kell, és biztosított helyzetét a kezelőnek a művelet alatt állandóan figyelemmel kell kísérnie. A bőrfejtő gép működése közben a bőrt igazítani tilos.

bőrfejtő gép

(2) A lefejtett bőrt csak a berendezés teljes leállása után szabad eltávolítani.

(3) A bőrványoló gép késeinek épségét és a tartóhengerben való biztonságos rögzítését minden műszak megkezdése előtt ellenőrizni kell.

33. § (1) A kézi előtolású daraboló berendezések (állványos szalagfűrészek és körfűrészek) csak olyan anyagnyomó készülékkel és védőburkolattal üzemeltethetők, amelyek megakadályozzák a veszélyes tér akaratlan megközelítését és távol tartják a darabolást végző személy kezét a vágóéltől.

(2) A fűrészgépen dolgozónak tilos lánckesztyűt használni.

(3) Az automatikus daraboló vonalak biztonsági rendszerét kézi beavatkozás nem szakíthatja meg, azok csak teljesen automatikus üzemmódban működtethetők.

34. § A bőrkéző gép kezelőjének tilos lánckesztyűt használni. Bőrkézéshez csak erre a célra kifejlesztett védőkesztyű használható.

Juh, kecske és növendék állatai vágása

35. § (1) Juh és kecske kábítását rögzítő szerkezetben kell végezni.

(2) Mechanikus kábítás alkalmazásakor közvetlenül a szarvtő mögé kell leadni a kábító lövést.

36. § (1) A vágóállat függesztését két főnek kell végezni.

(2) A szúrás csak akkor végezhető el, ha a pályán legalább egy méteres körzetben nincs vergődő vágóállat.

(3) Az állatot úgy kell megfogni és elengedni, hogy az vergődésével sérülést ne okozzon.

37. § (1) A bőr fejtések a késsel végzett művelet minden esetben a bőrt rögzítő kéztől távolodó irányban történjen.

(2) A munkáltatónak kell meghatározni a pályára való biztonságos függesztés és átakasztás műveletét.

(3) A bőr fejtésénél a hárttyákat késsel kell metszeni, tilos a bőrfejtésnél öklözést alkalmazni.

38. § (1) A láb levágásánál a lábat tartó kéznek a késtől legalább ötven milliméter távolságra kell lenni.

(2) A lábat fogó kézen kötelező a lánckesztyű használata.

39. § (1) A bőr lehúzásánál a fejtődob csak akkor indítható be, ha a kezelő meggyőződött arról, hogy az nem veszélyezteti a bőrfejtésben segédkező munkavállalót.

(2) A bőrfejtő gép veszélyes körzetében csak a munkáltató által beosztott személyek tartózkodhatnak.

(3) A bőrfejtő gép kezelőjének a művelet elvégzése alatt úgy kell elhelyezkedni, hogy veszély esetén a gépet bármelyik pillanatban le tudja állítani.

40. § A hasfal felnyitásakor a béltraktus eltávolításánál, valamint a belsőség horogra történő felakasztásánál olyan fogást kell alkalmazni, amely csökkenti a műveletet végző személy kézsérülésének veszélyét.

41. § (1) A fej bárdal történő kettévágása előtt a munkavállaló köteles meggyőződni arról, hogy a bárd hatósugarában nem tartózkodik senki.

(2) A kettévágott fejből a nyelv eltávolítását végző munkavállalónak lánckesztyűt kell használni.

A nyúl vágása

42. § A munkáltatónak meg kell határozni a kábító asztalon elhelyezhető nyulak darabszámát.

43. § (1) A szúrást a nyúl első lábait fogó kéztől távolodó irányba kell végrehajtani.

(2) Ha egyszerre több munkavállaló végez szúrást, a munkáltatónak meg kell határozni a személyek közötti biztonságos távolságot.

44. § (1) A nyúlláb levágásakor a lábat fogó kézen kötelező a lánckesztyű használata.

(2) A láb-tőizület pneumatikus ollóval történő vágása esetén a lábat fogó ujjaknak minden esetben a láb-tőizület alatt kell lenni.

(3) Az ollót beszorulása vagy bármilyen meghibásodása esetén azonnal le kell választani a levegőhálózatról.

45. § (1) A bőrfejtést, a nyúltestet tartó kéztől távolodó irányba kell végezni.

(2) Bőrfejtésnél a kés használata csak a pálya leállítás után megengedett.

46. § A nyúlfej levágásánál lánckesztyű használata kötelező.

V. Fejezet

HÚSFELDOLGOZÁS

Késsel végzett műveletek, hasítás

47. § (1) A késsel végzett munkához olyan nagyságú teret kell biztosítani, hogy az egyes műveleteket végző személyek saját magukat és munkatársaikat ne veszélyeztethessék.

(2) Munkavégzéshez csak olyan kést és bárdot szabad használni, amelyeknek kézrácsúszás-gátlóval ellátott, biztonságos fogású markolata van.

(3) Tilos a kést a megmunkálandó anyag közé tenni vagy abba beleszúrva tartani.

(4) Tilos a kést dobással átadni vagy más jellegű munkához (például anyagtovábbításhoz stb.) felhasználni.

(5) A késsel munkát végző személynek olyan testhelyzetet kell elfoglalnia, hogy a kés vezetési iránya tőle jobbra vagy balra eltávolodó legyen.

48. § (1) A fagyasztott húson - annak felengedéséig - tilos késsel bármilyen műveletet végezni.

(2) A használaton kívüli kést a munkáltató által meghatározott tartóban kell tárolni.

(3) A kés tárolására csak olyan tokot szabad használni, amely megfelel a kés méretének és abból nem eshet ki.

49. § (1) A kést csak az élelmiszeriparban alkalmazott késköszörű gépen szabad élezni. Tilos a kést hosszában és a korong forgásirányával szemben köszörülni.

(2) Olyan fenőacélt szabad használni, amelynek kiképzése megakadályozza a kés rácsúszását a fenőacél markolatára.

(3) Olyan technológiai műveletnél, amelynél a munkavállalót kézsérülés érheti, kötelező a kézvédő lánckesztyű és alkarvédő használata, ha pedig comb-, has- és lágyéktájon érheti vágás vagy szúrás, kötelezően lánckötényt kell viselni.

(4) A kéz- és alkarvédő eszközöt csak egymással zártan kapcsolódva szabad használni.

50. § (1) Gépi hasítás (fűrészelés) esetén a biztonságos munkavégzés személyi és tárgyi feltételeit a munkáltatónak kell meghatározni.

(2) A hasítás veszélyes körzetében csak a munkáltató által beosztott személyek tartózkodhatnak.

(3) Ha a hasítást végző környezetében a közlekedés megengedett, gondoskodni kell a közlekedő személyek védelméről.

Darálás, aprítás

51. § (1) A darológép kézi beadagolását csak a géphez tartozó tömőeszközzel szabad végezni.

(2) A gép közelében, jól látható helyen a „TÖMŐFA HASZNÁLATA KÖTELEZŐ!” feliratú figyelmeztető táblát kell kifüggeszteni.

(3) Ha a darálótárca furatainak átmérője nyolc milliméter vagy ennél nagyobb, a gépet csak felszerelt védőcsővel szabad üzemeltetni.

(4) Olyan húsdarálóknál, amelyeknél a lyuktárca átmérője meghaladja a száz millimétert, a darálósíga és a vágószerkezet kiszerezéséhez segédeszközt (kitoló- vagy kihúzó berendezést) kell használni.

(5) A betöltő garattal és etetőcsigával rendelkező húsdarálót csak a garatába beépített, benyúlást akadályozó védőberendezéssel (fedél, rács, keret stb.) szabad üzemeltetni.

52. § (1) Üzem közben a kutter és burkolata alá tilos kézzel vagy bármilyen eszközzel benyúlni.

(2) A nyersanyagok és adalékok (fűszerek) adagolása során a kuttertányérba beesett bármilyen tárgyat csak a gép leállítása után szabad eltávolítani.

(3) A kutter nyitott fedéllel történő tisztítása közben a késgarnitúrát le kell fedni. A fedelet nyitott állapotban rögzíteni kell.

(4) A vágókések cseréjét, élezését és beállítását csak karbantartó szakember végezheti.

53. § (1) A kockázó berendezést, a gép készszerényének tisztítása vagy anyagváltás céljából történő ürítéskor le kell választani a villamos hálózatról.

(2) Az aprító berendezés késeinek tisztításakor, mozgatasakor vágásálló védőkesztyű használata kötelező.

(3) A finomaprító berendezés aprítófejének cseréjét és élezését csak karbantartó szakember végezheti.

kutter

Fűszer előkészítés

54. § A fűszer előkészítő helyiségben gondoskodni kell a folyamatos szellőztetésről.

Keverés, töltés

55. § (1) A keverőgép forgó keverőelemei közé kézzel vagy bármilyen eszközzel benyúlni tilos.

(2) A keverőgépet csak a fedelének akaratlan lecsapódását megakadályozó biztonsági berendezéssel szabad üzemeltetni.

(3) A billenőkádas gépek kádját az ürítést megelőzően rögzíteni kell.

(4) A buktatható keverőteknőt csak az akaratlan lebillenést megakadályozó biztonsági szerkezettel szabad üzemeltetni.

56. § (1) A hidraulikus töltő gép fedelét nyitni vagy zárni csak akkor szabad, ha a fedél szabad útja biztosított, és a művelet senkit sem veszélyeztet.

(2) A töltést a hidraulikus töltőgéppel csak a gép fedelének biztonságos lezárása után szabad megkezdeni.

(3) A kezelőnek a lapátkerekes töltőgépek tölcserének nyitásánál és zárásánál ellenőrizni kell, hogy a tölcser mozgásával nem okoz-e balesetveszélyt.

Bélbe töltött termékek lezárása

57. § A bélbe töltött termékek kézi és a gépi működtetésű záróberendezéseinek kiszorítóolló és záróelem hajlító-fej egységeibe kézzel benyúlni tilos.

Töltőgép

Hőkezelés (füstölés, főzés)

58. § (1) A füstképző berendezést csak a kijelölt munkavállaló üzemeltetheti.

(2) A füstölőhelyiség ajtajának belülről is nyitható állapotát rendszeresen ellenőrizni kell.

(3) A hőkezelő kocsit (a hőkezelő szekrényből történő kihúzás kivételével) minden esetben tolva, a kézvédővel ellátott fogantyúk segítségével kell mozgatni.

(4) A magaspályás kiszolgálású hőkezelő berendezés bekötő pályaszakaszának elemeit folyamatosan ellenőrizni kell.

59. § (1) A főzőberendezés kezelői részére a forrázás veszélye miatt védőkötény és védőlábbeli viselése kötelező.

(2) A nagy tömegű főzőkonténereket - a forrázás veszélye miatt - fokozott figyelemmel kell beemelni a forró vízzel telt főzőkádba.

(3) A főzőkonténereket egyenletesen kell megrakni az egyensúly megtartása érdekében.

(4) A lecsapódás veszélye miatt a főzőkád fedelének kiegyensúlyozottságát, rögzítettségét folyamatosan ellenőrizni kell.

(5) A főzőkonténer-emelő berendezést forrázás veszélytől mentes területről kell irányítani.

60. § (1) Az autoklávok fedelét csak akkor szabad megnyitni, ha a berendezésben megszűnt a túlnyomás.

(2) Ha az autokláv fedelének nyitása akadályba ütközik, a leeresztő csapot kinyitva a nyomást tovább kell csökkenteni. Az ezt követő nyitás elvégzéséhez egyéni védőfelszerelés (védőkötény, gumicsizma, védőálarc, fejkendő, védőkabát és védőkesztyű) használata kötelező.

Érlelés, pácolás

61. § (1) A szalámiérlelő termekben lévő lécezett szinteken munkavégzés csak biztonságos korláttal, lábléccel ellátott kezelőjárdán történhet.

(2) A pácoló berendezés túsora alá üzem közben benyúlni tilos.

(3) A pácolatok készítésekor a kezelőnek gumicsizmát, gumikesztyűt és védőkötényt kell viselni.

Csomagolás

62. § Tilos az üzemelő zsugorfóliás csomagológépbe benyúlni.

Készáru tárolása

63. § A készáru tárolásánál használt eszközök és berendezések időszakos felülvizsgálatát a munkáltatónak kell meghatározni.

Egyéb feldolgozás

64. § (1) Az olvasztott forró zsírba tilos nyersanyagot utántölteni.

(2) A zsírolvasztásnál kézi keverést és kisedést csak hőszigetelő anyagból készített nyéllal, fogóval ellátott kéziszerszámmal szabad végezni.

(3) A kéziszerszám nyele olyan hosszú legyen, hogy munka közben a munkavállaló ne kerülhessen közel a forró anyaghoz, illetve a kifröccsenő anyagtól védve legyen.

65. § (1) A hidraulikus tepertőprés kiemelt dugattyúját megfelelő teherbírású, biztonságos állványzattal kell alátámasztani.

(2) A préskosarak töltésénél és ürítésénél a meleg lemezek behelyezését vagy elvételét a hőhatás ellen védőkesztyűben kell végezni.

Hűtőtárolás

66. § (1) A hűtőhelyiségben a hűtőaggregáthoz tartozó és a kiegészítő berendezéseken bármilyen munkát végezni csak a ventilátorok leállítása után szabad.

(2) A hűtőhelyiségek ajtajának (vészkijáratának) belülről, segédeszköz igénybevétele nélküli nyithatóságát naponta ellenőrizni kell.

(3) A hűtőhelyiségekben munkavégzés csak áramszünet esetére is biztosított tájékozási és vészjelzési lehetőség mellett történhet.

(4) A hűtőhelyiségekben a padozaton esetlegesen kialakuló jégképződést folyamatosan el kell távolítani.

Az üzemi takarítás és tisztítás munkabiztonsági feltételei

67. § (1) A takarító berendezéssel történő tisztítás során védőszemüveg és védőálarc használata kötelező.

(2) Tilos a takarító berendezés permetezőfejét személyek felé fordítani.

(3) A nagynyomású takarító berendezések használata során nem érheti vízszög a villamos szerelvényeket.

(4) A munkáltatónak meg kell határozni a tisztítószer alkalmazására és tárolására vonatkozó munkabiztonsági követelményeket.

(5) A munkáltató köteles gondoskodni arról, hogy a munkavállaló rendelkezzen a takarítás és tisztítás egészségét nem veszélyeztető, biztonságos követelményeinek elméleti és gyakorlati ismereteivel.

VI. Fejezet

ÜZEMEN BELÜLI ANYAGMOZGATÁS

Húsipari magaspályás szállítás

Húsipari magaspálya

68. § (1) A magaspályán a pályakocsira függesztett terhet csak tolni szabad, azt húzással mozgatni tilos. Egyszerre csak egy kocsi szabad tolni.

(2) Csak azokon a pályaszakaszokon szabad technológiai műveletet végezni, ahol a pályakocsi leesését pályabiztonsági elemmel megakadályozták.

(3) A pályaváltón tilos terhet tárolni.

(4) A pályaváltókat működtetni csak a használati utasításban előírt eszközzel szabad. Az átváltott sínszakaszok biztonságos elhelyezkedését a váltó működtetését követően ellenőrizni kell.

69. § (1) A magaspályakocsikat ütköztetni tilos.

(2) Magaspálya alatti munkavégzéskor fejjvédősik használata kötelező.

(3) Meghibásodott magaspályás szállítóberendezést üzemeltetni tilos.

70. § (1) A magaspályás szállító berendezés indítása előtt a pálya akadálymentességéről az indítást végző személynek meg kell győződnie.

(2) A pálya csak úgy indítható el, ha azt figyelmeztető hangjelzés (zajos üzem esetén fényjelzés is) megelőzi.

(3) A magaspályás szállító berendezés vonóeleméhez üzem közben hozzányúlni tilos.

(4) A magaspálya nyomvonalában és a kezelőhelyeken elhelyezett biztonsági kikapcsolók elérhetőségét nem szabad megakadályozni.

(5) A magaspályához - az ellenőrzés és karbantartás esetét kivéve - szigorúan tilos bármilyen tárgyat (létrát, deszkát stb.) támasztani vagy a pályára helyezni.

71. § A munkáltatónak a vonatkozó szabványok vagy ezzel egyenértékű műszaki megoldások figyelembevételével meg kell határozni a húsipari magaspályás szállítórendszer elemeinek (sínpálya, függesztő elem, pályakocsi, hajtó- és feszítőmű, váltók, sínvégzárak és egyéb pályaelemek) ellenőrzési módját és a vizsgálatok gyakoriságát.

Kocsiemelő-billentő berendezések használata

72. § (1) A kocsiemelő-billentő berendezés csak a gép használati utasításában meghatározott szállítókocsival üzemeltethető.

(2) A szállítókocsit felemelése előtt az emelőberendezéshez biztonságosan rögzíteni kell. A gép kezelőjének a rögzített állapotot ellenőrizni kell.

73. § (1) A kocsiemelő-billentő berendezés elhatárolt működési területére üzem közben bemenni, a felemelt emelővilla vagy szállítókocsi alá benyúlni, behajolni vagy ott tartózkodni szigorúan tilos.

(2) A kocsiemelő-billentő berendezésen a személyszállítás tilos.

(3) A kocsiemelő-billentő berendezések időszakos biztonsági felülvizsgálatát a munkáltatónak kell meghatározni.

Kerekes füstölőkocsi használata

74. § (1) A kerekes füstölőkocsit minden esetben alulról kezdve és felfelé haladva kell megrakni, hogy a még nem teljesen megrakott kocsi súlypontja minél alacsonyabban legyen.

(2) A kerekes füstölőkocsi kezelőjének kéz- és lábvédő egyéni védőfelszerelést kell biztosítani.

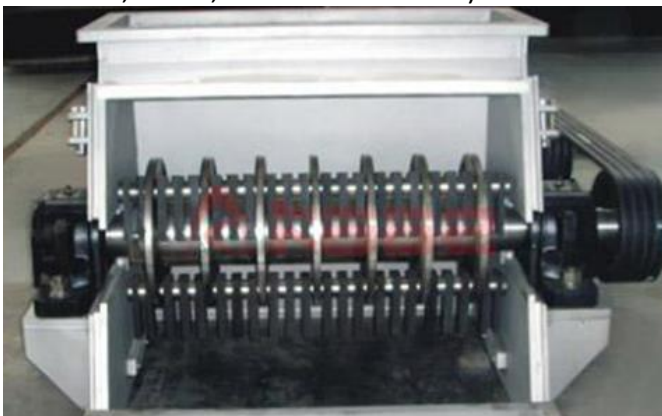
Kézi anyagmozgatás

75. § A munkáltatónak a vonatkozó jogszabályok és a helyi körülmények figyelembevételével kell meghatározni a kézi anyagmozgatás munkabiztonsági követelményeit.

2.2 Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás

Jellemző gépek, berendezések a gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás műveletei során és a működtetésükhöz kapcsolódó kockázatok:

GÉPEK, BERENDEZÉSEK	MŰKÖDTETÉSÜKHÖZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK
Áttörőgépek (magozók, passzírozók)	Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő

		<p>munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül, nem megfelelően stabil, rögzített berendezés elmozdulása miatt bekövetkező balesetek</p>
<p>Centrifugák</p>		<p>A nagy fordulatszám következtében a dob, illetve a töltet kiegyensúlyozatlansága okozhat veszélyt. A forgó rész egyensúlyhiánya szerelési, a töltetési, tisztítási hiba.</p> <p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül, nem megfelelően stabil, rögzített berendezés elmozdulása miatt bekövetkező balesetek</p>
<p>Daraboló, aprító berendezések (szeletelők, kockázók, zúzó, őrlő berendezések)</p> <p>Daráló berendezések Kutterek, keverők és alkalmazásuk Szeletelők, kockázók, daráló berendezések Finomaprítók, homogénező berendezések</p>		<p>Kézsérülés kockázata. A sérülés nemcsak a gépkezelés, hanem a kés köszörülése során is bekövetkezhet. A kutter jellemzője a zajártalom, a nagy késfordulat.</p> <p>A korszerű kutter védőgáz-térben aprít. Ekkor a gázpalackot illetően figyelemmel kell lenni a nyomástartó edények biztonságtechnikájára. Berendezés billentett állapotban történő ürítése során, miközben a keverőszerkezet forog kézzel segítik az ürítést – kézsérülés veszélye.</p> <p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül, nem megfelelően</p>

	<p>stabil, rögzített berendezés elmozdulása miatt bekövetkező balesetek</p>
<p>Gyümölcsprések (csomag, hengeres, szalag, csigás)</p> 	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül, nem megfelelően stabil, rögzített berendezés elmozdulása miatt bekövetkező balesetek. Szállítószalagok, csigás szalagok, szállító hevederek esetében a munkaruha becsípődése balesetet okozhat.</p>
<p>Héj eltávolítás gépei mechanikus, vegyi és hőhámozók, kombinált eljárások)</p>	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül, nem megfelelően stabil, rögzített berendezés elmozdulása miatt bekövetkező balesetek. Szállítószalagok, csigás szalagok, szállító hevederek esetében a munkaruha becsípődése balesetet okozhat.</p>
<p>Előfőzők, főzők, sütők Hőcserélők, hőkezelő berendezések típusai, üzemelésük Hőkezelő berendezések (sterilizáló, pasztőrözők)</p>	<p>Általános veszély a nagy hőmérséklet miatt az égési sérülés, továbbá a rendszerből kiszabadult hőátadó közeg veszélye. A főzőüst vagy autokláv fedelének nyitása-zárása okozhat kézsérülést. Fedélnyitás nem nyomásmentes állapotban történik.</p>

Mageltávolítás gépei (kiszúrotűskés, őszibarack felező és magozó)
Mageltávolítás gépei (paprikacsumázó)

Magkinyerő gépek (borsó cséplőgép)
Mosógépek (kefés, légbefúvós, flotációs mosógép, parajmosó)

Osztályozó gépek (hengeres, kaszkád, huzalos, stb.)
Szárreltávolító berendezések (tépőhengeres, bolygatóműves, hevederes)

Töltőgépek különböző állagú termékekhez (dugattyús, darabos áru töltőgépek)

Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül, nem megfelelően stabil, rögzített berendezés elmozdulása miatt bekövetkező balesetek.
Szállítószalagok, csigás szalagok, szállító hevederek esetében a munkaruha becsípődése balesetet okozhat.

Csomagolóanyag szerint megkülönböztetünk fém-, üveg- és fóliás csomagológépeket. Az üres fém doboz pereme kézsérülést okozhat. Az üveg töréskor okoz veszélyt. A dobozos és üveges

Levező és töltő gépek

Üveg és dobozzáró gépek

Címkéző- és csomagoló gépek

termék-gyártás gépei: töltő-záró gépek. Ha a fém dobozokat is az élelmiszer-gyártó üzem állítja elő, ott nagy zajterheléssel kell számolni. Védőgáz alkalmazásakor a palackokra a nyomásálló edények szabályai érvényesülnek. A fólia-hegesztőnél égési sérülés léphet fel, a csomagok hossz- és keresztvágása késekkel történik – vágási sérülések veszélye.

Fóliatekerccs-csere esetén a leesés veszélye áll fenn. A könnyebb szállítás érdekében nagy átmérőjű tekerccseket kerekeken gördíthető állványra helyeznek, ilyenkor az állvány elmozdulása is balesetet okozhat.

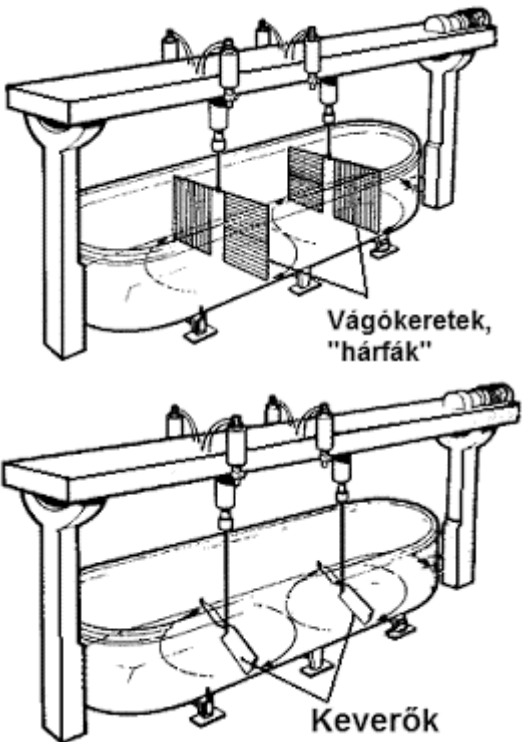
Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül, nem megfelelően stabil, rögzített berendezés elmozdulása miatt bekövetkező balesetek

Minden felsorolt berendezés esetében igaz, hogy rendelkezni kell gépkezelési utasítással a helyszínen és az utasításban leírtakat oktatni kell és be kell tartani a berendezés működtetése közben.

A berendezések kezelésekor viselni kell az előírt egyéni védőeszközöket és alkalmazni kell a kollektív biztonsági megoldásokat is. Kizárólag hibátlanul működő gépekkel lehet dolgozni.

2.3 Tejfeldolgozás

Jellemző gépek, berendezések és a működtetésükhöz kapcsolódó kockázatok:

GÉPEK, BERENDEZÉSEK	MŰKÖDTETÉSÜKHÖZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK
<p>Főzőgépek</p> 	<p>Fertőzés veszély a dobiszeptől. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül, nem megfelelően stabil, rögzített berendezés elmozdulása miatt bekövetkező balesetek</p>
<p>Pasztőrözők, ultrapasztőrözők</p>	<p>Általános veszély a nagy hőmérséklet miatt az égési sérülés, továbbá a rendszerből kiszabadult hőátadó közeg veszélye. Áramütés veszélye. Csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül</p>
<p>Homogénező berendezések</p>	<p>Magas nyomáson működő berendezésből származó veszélyek. Áramütés veszélye.</p>
<p>Kultúrakészítő tankok Sajtkészítő berendezések (nyitott, zárt, üstök, kádak, tankok)</p> 	<p>Csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül</p>
<p>Tejtároló berendezések, érlelő-, alvasztó-tartályok, tankok</p>	<p>Csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül</p>

A vajgyártás gépei, berendezései (tejszínérlelő tank, vajkészítő, folytonos vajgyártógép, hengeres vajkészítő, kubus, ikerkúp, palack (pörgettyű))	Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül, nem megfelelően stabil, rögzített berendezés elmozdulása miatt bekövetkező balesetek
Sajt formázó berendezések	
Sajtprések	
Túrócentrifuga 	

<p>Ömlesztőkutter</p> 	<p>Kézsérülés kockázata. A sérülés nemcsak a gépkezelés, hanem a kés köszörülése során is bekövetkezhet. Berendezés billentett állapotban történő üritése során, miközben a keverőszerkezet forog kézzel segítik az üritést – kézsérülés veszélye. Áramütés. Csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül, nem megfelelően stabil, rögzített berendezés elmozdulása miatt bekövetkező balesetek</p>
<p>Csomagológépek</p>	<p>Csomagolóanyag szerint megkülönböztetünk fém-, üveg- és fóliás csomagológépeket. Az üres fém doboz pereme kézsérülést okozhat. Az üveg töréskor okoz veszélyt. Védőgáz alkalmazásakor a palackokra a nyomásálló edények szabályai érvényesülnek. A fóliahegesztőnél égési sérülés léphet fel, a csomagok hossz- és keresztvágása késekkel történik – vágási sérülések veszélye. Fóliatekercs-csere esetén a leesés veszélye áll fenn. A könnyebb szállítás érdekében nagy átmérőjű tekerceket kerekeken gördíthető állványra helyeznek, ilyenkor az állvány elmozdulása is balesetet okozhat. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül, nem megfelelően stabil, rögzített berendezés elmozdulása miatt bekövetkező balesetek</p>

Minden felsorolt berendezés esetében igaz, hogy rendelkezni kell gépkezelési utasítással a helyszínen és az utasításban leírtakat oktatni kell és be kell tartani a berendezés működtetése közben.

A berendezések kezelésekor viselni kell az előírt egyéni védőeszközöket és alkalmazni kell a kollektív biztonsági megoldásokat is. Kizárólag hibátlanul működő gépekkel lehet dolgozni.

2.4 Malomipari termékek gyártása, kenyér, friss pékáru gyártása, tésztagyártás

A gabonákat feldolgozó iparokban – különösen a malomiparban, de más száraztermék előállításakor is – jellemző veszély, kockázati tényező a porrobbanás. Ezen tevékenységekre jellemző a kiporzás jelensége. A gabona maga is éghető anyag, de a feldolgozási technológiák során finom por keletkezik, ami keveredik a körülvevő levegővel és így gyújtóforrást alkot, ami akár egy szikra következtében is berobbanhat és égés játszódik le. A porrobbanás szempontjából a legnagyobb veszélyt a kisméretű szemcsék jelentik, mivel azok lassabban ülepednek le.

A porrobbanáshoz szükséges a megfelelő szemcsenagyságú por és a levegő elegyedése, de ez csak az egyik feltétele. A következő tényezőknek is jelen kell lenniük a robbanás bekövetkezéséhez:

- éghető anyag megfelelő szemcseméretben,
- zárt tér, technológiai berendezés,
- minimális gyújtási energia,
- oxigén megfelelő térfogatszázalékban.

Amennyiben abszolút zárt térben következik be a robbanás és az épületet, épületrészt, silót nem látták el hasadó-nyíló felülettel, akkor komoly épületkárok keletkezhetnek. A technológiai berendezésekben bekövetkezett porrobbanások esetében a berendezések súlyosan károsodhatnak.

Mindezek felül pedig ott van az akár halálos kimenetelű balesetek bekövetkezésének kockázata is.

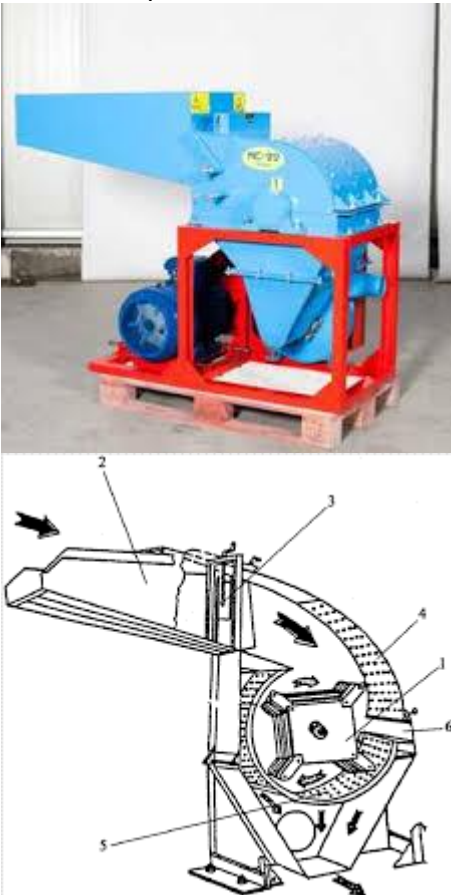
Így a porrobbanás kockázatával mindenképpen és kiemelten foglalkozni kell.

A porrobbanás veszélye a legnagyobb a silókban, a porszívó berendezésekben, az őrlő-aprító berendezésekben, a szállítóberendezésekben és a szárítóban. De minden technológiai lépésnél számba kell venni a porrobbanás veszélyét. Az előidéző források leggyakrabban a súrlódási szikrák, a hulladékfém okozta szikrák és a helyi túlmelegedés. A fő kiváltó ok a forgó, mozgó, súrlódó alkatrészek hibás működése, valamint nagymértékben a sztatikus feltöltődés és az elektromos berendezések meghibásodása. De a nem megfelelően végzett karbantartási művelet, illetve az a közben végzett tűzveszélyes tevékenység is okozott már porrobbanást.

Megelőző tevékenységek a porrobbanási veszély csökkentésére:

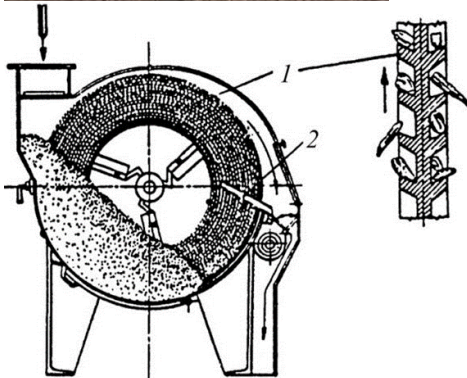
- A tároló silókban nitrogén (N₂) védőgáz használata.
- Silótöltés ciklonnal, hogy csökkenjen a porfelhő diszperziója.
- Szemcseméret kontrollálása, idegen tárgyak kiszűrése.
- Fém alkatrészek egyen-potenciálra hozása és földelése megakadályozandó az elektrosztatikus feltöltődést.
- Nedvességszint ellenőrzése és kontrollálása a csövekben és a silókban.
- Kisebb tömegáramok alkalmazása.

- A silók és a silók közti robbanásszigetelő szelepek kialakítása.
- Porkoncentrációt a robbanáshoz szükséges kritikus szint alatt tartása.
- Robbanási gátak alkalmazása a portovábbító csövekben.

GÉPEK, BERENDEZÉSEK	MŰKÖDTETÉSÜKHÖZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK
<p>Daráló kalapácsok</p> 	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Porártalom, porrobbanás.</p>
<p>Ventilátor, porleválasztó ciklon, porszűrők</p>	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Porártalom, porrobbanás.</p>
<p>Gabonaszárítók, silók</p>	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Porártalom, porrobbanás. Magas építése karbantartáskor leesési veszéllyel jár.</p>

Halmaztisztítás gépei (szelelőrosta, mágneses kiválasztó, kő- és rögkiválasztó gép, triőr, kombinált gépek).

Porártalom, porrobbanás. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. A mozgó berendezésekkel való ütközés a munkavégzés közben.

Szállítószalagok, felvonók, mechanikus

Porártalom, porrobbanás. Áramütés,

<p>anyagmozgató gépek, berendezések, gravitációs anyagtovábbítók</p> 	<p>végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. A mozgó berendezésekkel való ütközés a munkavégzés közben. A szállított anyag leborul a szállítószalagról, felvonóból, serleges felvonóból stb. és sérülést okoz.</p>
<p>A száraz felülettisztítás gépei (hagyományos és intenzív hámozógép, szélszekrény).</p> 	<p>Porártalom (pékasztma), porrobbanás. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. A mozgó berendezésekkel való ütközés a munkavégzés közben.</p>
<p>Gabonanedvesítők</p>	<p>Porártalom, porrobbanás. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. A mozgó berendezésekkel való ütközés a munkavégzés közben.</p>
<p>Hengerszékek</p> 	<p>Porártalom, porrobbanás. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. A mozgó berendezésekkel való ütközés a munkavégzés közben.</p>

	
<p>Sziták</p> 	<p>Porártalom, porrobbanás. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. A mozgó berendezésekkel való ütközés a munkavégzés közben.</p>
<p>Adagoló szerkezetek és gépek</p>	<p>Porártalom, porrobbanás. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. A mozgó berendezésekkel való ütközés a munkavégzés közben.</p>
<p>Forgórosták</p> 	<p>Porártalom, porrobbanás. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. A mozgó berendezésekkel való ütközés a munkavégzés közben.</p>
<p>Gabonatisztító szélszekrények (vibrotálcás egyenes, hengeres és kúpos változatok).</p>	<p>Porártalom, porrobbanás. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. A mozgó berendezésekkel való ütközés a munkavégzés közben.</p>
<p>Porszűrők</p>	<p>Porártalom, porrobbanás.</p>

<p>Zsákológép</p> 	<p>Porártalom, porrobbanás. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. A mozgó berendezésekkel való ütközés a munkavégzés közben. Megtöltött zsák elborulása.</p>
<p>Dagasztógépek</p> 	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Berendezés billentett állapotban történő ürítése során, miközben a keverőszerkezet forog kézzel segítik az ürítést – kézsérülés veszélye.</p>
<p>Tésztanyújtó,formázó, gömbölyítő gépek</p> 	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.</p>
<p>Tésztaszárítók</p> 	<p>Áramütés, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. A mozgó berendezésekkel való ütközés a munkavégzés közben.</p>
<p>Kemencék</p>	<p>Égési sérülések. Áramütés. Csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a</p>

	<p>berendezés körül.</p>
<p>Anyagmozgatás, sütőkocsik</p>	<p>Sütőkocsik váratlan elmozdulása fizikai és égési sérülést is okozhat.</p>

Minden felsorolt berendezés esetében igaz, hogy rendelkezni kell gépkezelési utasítással a helyszínen és az utasításban leírtakat oktatni kell és be kell tartani a berendezés működtetése közben.

A berendezések kezelésekor viselni kell az előírt egyéni védőeszközöket és alkalmazni kell a kollektív biztonsági megoldásokat is. Kizárólag hibátlanul működő gépekkel lehet dolgozni.

2.5 Tea, kávé feldolgozás, édesség gyártás

GÉPEK, BERENDEZÉSEK	MŰKÖDTETÉSÜKHÖZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK
<p>A cukorkaformázáshoz használt préselő, tablettázó, extrudáló, öntő, lepúderező gépek</p> 	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.</p>
<p>A cukorkagyártás anyag-előkészítő gépei-habosító, lamináló, begyúró, ízesítő, színező, selymesítő berendezések</p>	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.</p>
<p>A csokoládémassza, nugátmassza, krémmassza tároló, előkészítő gépek</p>	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek,</p>

	csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.
<p>Szárító és pörkölő berendezések</p> 	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Égési sérülések.</p>
<p>Massza temperálás gépei</p>	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.</p>
<p>Aprító gépek</p>	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.</p>
<p>Csomagoló gépek</p>	<p>A fólia-hegesztőnél égési sérülés léphet fel, a csomagok hossz- és keresztvágása késekkel történik – vágási sérülések veszélye.</p> <p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.</p>
<p>Formázó berendezések</p>	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.</p>
<p>Sütés berendezései</p>	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek,</p>

	csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Égési sérülések.
Táblás csokoládé, szeletes áru, praliné formázás berendezései	Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.
Tészta, szuszpenzió készítés berendezései, keverő-habverő, Z - karú keverő, spirálkarú dagasztók. Töltelék készítő gépek.	Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Berendezés billentett állapotban történő ürítése során, miközben a keverőszerkezet forog kézzel segítik az ürítést – kézsérülés veszélye.

Minden felsorolt berendezés esetében igaz, hogy rendelkezni kell gépkezelési utasítással a helyszínen és az utasításban leírtakat oktatni kell és be kell tartani a berendezés működtetése közben.

A berendezések kezelésekor viselni kell az előírt egyéni védőeszközöket és alkalmazni kell a kollektív biztonsági megoldásokat is. Kizárólag hibátlanul működő gépekkel lehet dolgozni.

2.6 Szeszesital gyártás

GÉPEK, BERENDEZÉSEK	MŰKÖDTETÉSÜKHÖZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK
Magozó gépek	Áramütés, csúszásveszély nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Adagoló garatoknál végtagsérülés veszély. Kihordószalagnál végtagsérülés veszély, becsípődő munkaruha okozta baleset veszélye.
Gyümölcsmosó berendezések	Áramütés, csúszásveszély nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Adagoló garatoknál végtagsérülés veszély. Kihordószalagnál végtagsérülés veszély, becsípődő munkaruha okozta baleset veszélye.
Aprítóberendezések	Áramütés, csúszásveszély nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Adagoló garatoknál végtagsérülés veszély. Kihordószalagnál végtagsérülés veszély,

	becsípődő munkaruha okozta baleset veszélye.
<p>Cefre tárolók</p> 	Csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt. Erjedő cefre okozta gázképződés veszélyei.
Cefrésző berendezések	Csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt. Erjedő cefre okozta gázképződés veszélyei.
Erjesztő berendezések	Csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt. Erjedő cefre okozta gázképződés veszélyei.
<p>Lepárló-finomító berendezések</p> 	<p>A főzőüst fedelének nyitása-zárása okozhat kézsérülést. A berendezéseket a nyomástartó gépekre vonatkozó szabályok szerint kell üzemeltetni. A főzővíz forrázást, az elektromos fűtőszerkezet áramütést okozhat.</p> <p>A lepárló mint hőkezelő berendezés okozhat balesetet. Magas építése karbantartáskor leesési veszéllyel jár.</p>
Szűrőberendezések	Csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt.
Érlelő-, tároló-berendezések	Csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt.
A palackok, hordók mozgatására szolgáló berendezések	Csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt. Az anyagmozgatás során a helytelenül rögzített palackok, hordók elmozdulnak, leesnek és sérülést okoznak. Mozgatás közben ütközéses baleset veszélye.
Palacktöltő berendezés, zárógép, címkézőgép	Üvegtörés veszély. Védőgáz alkalmazásakor a palackokra a nyomásálló edények szabályai érvényesülnek.

	<p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.</p>
--	---

Minden felsorolt berendezés esetében igaz, hogy rendelkezni kell gépkezelési utasítással a helyszínen és az utasításban leírtakat oktatni kell és be kell tartani a berendezés működtetése közben.

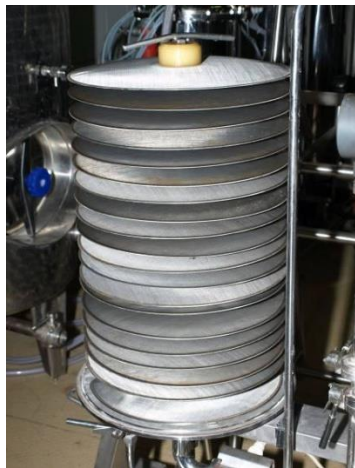
A berendezések kezelésekor viselni kell az előírt egyéni védőeszközöket és alkalmazni kell a kollektív biztonsági megoldásokat is. Kizárólag hibátlanul működő gépekkel lehet dolgozni.

2.7 Szőlőbor termelés

GÉPEK, BERENDEZÉSEK	MŰKÖDTETÉSÜKHÖZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK
<p>Hordók és tárolótartályok</p> 	<p>Csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Magas építése karbantartáskor leesési veszéllyel jár. Hordók elmozdulása, eldőlése.</p> <p>Klasszikus veszély az erjedéskor a pincékben a mustgáz felszabadulása</p>

		
<p>Kénezés</p> 		<p>Kémiai kockázat.</p>
<p>Fejtés, keverés, házasítás berendezései</p>		<p>Áramütés veszélye. Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben való elbotlás veszélye. Mozdó alkatrészeket tartalmazó berendezésekbe (pl.</p>

	<p>propelleres keverő) történő benyúlás működés közben végtagsérülést okozhat.</p>
<p>Szeparátorok</p> 	<p>Áramütés veszélye. Csúszásveszély. Csövekben, vezetékekben való elbotlás veszélye.</p>
<p>Derítők</p> 	<p>Áramütés veszélye. Csúszásveszély. Csövekben, vezetékekben való elbotlás veszélye.</p>
<p>Hőkezelő berendezések</p>	<p>Áramütés veszélye. Csúszásveszély. Csövekben, vezetékekben való elbotlás veszélye.</p>
<p>Szűrők</p>	<p>Áramütés veszélye. Csúszásveszély. Csövekben, vezetékekben való elbotlás veszélye.</p>

Szállítmányt ürítő berendezések, szállítószalagok

Csúszásveszély. Szállítmány nem megfelelő ürítése balesetveszély. Szállító berendezésről leeső anyag.

Zúzó- és bogyózó gépek

Áramütés veszélye. Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben való elbotlás veszélye. Mozdó alkatrészeket tartalmazó berendezésekbe történő benyúlás működés közben végtagsérülést okozhat.

Cefreszivattyúk

Áramütés veszélye.
Csúszásveszély. Csövekben,
vezetékekben való elbotlás

veszélye. Mozgó alkatrészeket tartalmazó berendezésekbe történő benyúlás működés közben végtagsérülést okozhat.

Szakaszos és folyamatos léelválasztó berendezések

Áramütés veszélye. Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben való elbotlás veszélye. Mozgó alkatrészeket tartalmazó berendezésekbe történő benyúlás működés közben végtagsérülést okozhat.

		
<p>Szakaszos és folyamatos prések, hidraulikus, pneumatikus, csigás sajtók</p>	<p>mechanikus,</p>	<p>Áramütés veszélye.</p>
		<p>Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben való elbotlás veszélye. Mozgó alkatrészeket tartalmazó berendezésekbe történő benyúlás működés közben végtagsérülést okozhat.</p>
		

	
<p>Ülepítő, flotáló berendezések</p> 	<p>Áramütés veszélye. Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben való elbotlás veszélye. Mozdó alkatrészeket tartalmazó berendezésekbe történő benyúlás működés közben végtagsérülést okozhat.</p>
<p>Szén-dioxid ellátó berendezések</p>	<p>Robbanásveszély. Gázmérgezés veszélye.</p>

	
<p>Palack-előkészítő, mosó, öblítő, sterilizáló gépek</p> 	<p>Üvegtörés veszélye. Égési sérülések veszélye. Áramütés veszélye. Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben való elbotlás veszélye. Mozgó alkatrészeket tartalmazó berendezésekbe történő benyúlás működés közben végtagsérülést okozhat.</p>
<p>Palacktöltő, záró, címkéző gépek</p> 	<p>Üvegtörés veszély. Védőgáz alkalmazásakor a palackokra a nyomásálló edények szabályai érvényesülnek. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.</p>
<p>Csomagológépek (rakomány képzése)</p> 	<p>Fóliatekerccs-csere esetén a leesés veszélye áll fenn. A könnyebb szállítás érdekében nagy átmérőjű tekerccseket kereken gördíthető állványra helyeznek, ilyenkor az állvány elmozdulása is balesetet okozhat.</p> <p>Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül, nem</p>

	<p>megfelelően stabil, rögzített berendezés elmozdulása miatt bekövetkező balesetek</p>
<p>Üzemen belüli szállítás gépei</p>	<p>Általános anyagmozgatási veszélyek.</p>
<p>Kézi palackozó gépek</p> 	<p>Üvegtörés veszély. Védőgáz alkalmazásakor a palackokra a nyomásálló edények szabályai érvényesülnek. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.</p>
<p>Túlnyomásos, szén-dioxiddal működő kannatöltés</p>	<p>Üvegtörés veszély. Alkalmazásakor a palackokra a nyomásálló edények szabályai érvényesülnek. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek,</p>

	<p>csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.</p>
---	---

Minden felsorolt berendezés esetében igaz, hogy rendelkezni kell gépkezelési utasítással a helyszínen és az utasításban leírtakat oktatni kell és be kell tartani a berendezés működtetése közben.

A berendezések kezelésekor viselni kell az előírt egyéni védőeszközöket és alkalmazni kell a kollektív biztonsági megoldásokat is. Kizárólag hibátlanul működő gépekkel lehet dolgozni.

2.8 Sörgyártás

GÉPEK, BERENDEZÉSEK	MŰKÖDTETÉSÜKHÖZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK
<p>Árpatisztítók, porciklonok, osztályozó berendezések</p> 	<p>Porártalom, porrobbanás.</p>
<p>Árpaáztatók, csírázató berendezések, aszalók</p>	<p>Csúszásveszély nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Adagoló garatoknál végtagsérülés veszély. Kihordószalagnál végtagsérülés veszély, becsípődő munkaruha okozta baleset veszélye.</p>
<p>Malátacsírátlanítók</p>	<p>Végtagsérülések üzemelő</p>

	<p>berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek (be- kihordó szalagok), csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.</p>
<p>Malátatároló silók</p> 	<p>Csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Magas építése karbantartáskor leesési veszéllyel jár.</p>
<p>Szemcsésanyag szállító berendezések</p>	<p>Csúszásveszély nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Adagoló garatoknál végtagsérülés veszély. Kihordószalagnál végtagsérülés veszély, becsípődő munkaruha okozta baleset veszélye.</p>
<p>Száraz és nedvesőrlők</p>	<p>Csúszásveszély nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül. Adagoló garatoknál végtagsérülés veszély. Kihordószalagnál végtagsérülés veszély, becsípődő munkaruha okozta baleset veszélye.</p>

	
<p>Cefrítő berendezések</p>	
	<p>Égési sérülések veszélye. Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben való elbotlás veszélye.</p>
<p>Lemezes hőcserélő</p>	<p>Égési sérülések veszélye. Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben való elbotlás veszélye.</p>
<p>Erjesztőberendezések</p>	<p>Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben való elbotlás veszélye.</p>
<p>Sörszűrők</p>	<p>Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben</p>

	való elbotlás veszélye.
Palacktöltő berendezések szén-dioxiddal dúsított, csendes italok töltésére, záró-, címkéző-gépek	Üvegtörés veszély. szén-dioxid gáz alkalmazásakor a palackokra a nyomásálló edények szabályai érvényesülnek. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.

Minden felsorolt berendezés esetében igaz, hogy rendelkezni kell gépkezelési utasítással a helyszínen és az utasításban leírtakat oktatni kell és be kell tartani a berendezés működtetése közben.

A berendezések kezelésekor viselni kell az előírt egyéni védőeszközöket és alkalmazni kell a kollektív biztonsági megoldásokat is. Kizárólag hibátlanul működő gépekkel lehet dolgozni.

2.9 Üdítőital, ásványvíz gyártás

GÉPEK, BERENDEZÉSEK	MŰKÖDTETÉSÜKHÖZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK
Folyadékszállító berendezések	Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben való elbotlás veszélye.
Tároló berendezések	Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben való elbotlás veszélye.
Vízelőkészítő berendezés egységei jellemzőik, működésük	Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben való elbotlás veszélye.
Italkészítés gépei, berendezései	Csúszásveszély. Csövekben, vezetékben való elbotlás veszélye. Áramütés veszélye. Végtagsérülések veszélyei működés közben mozgó alkatrészeket tartalmazó berendezésekbe való benyúlás esetében.
Palacktöltő berendezések szén-dioxiddal dúsított, csendes italok töltésére, záró-, címkéző-gépek	Üvegtörés veszély. szén-dioxid gáz alkalmazásakor a palackokra a nyomásálló edények szabályai érvényesülnek. Áramütés, végtagsérülések üzemelő berendezéstől, nem megfelelő munkaruha becsípődéséből származó balesetek, csúszásveszély a nem megfelelő takarítás miatt a berendezés körül.

Minden felsorolt berendezés esetében igaz, hogy rendelkezni kell gépkezelési utasítással a helyszínen és az utasításban leírtakat oktatni kell és be kell tartani a berendezés működtetése közben.

A berendezések kezelésekor viselni kell az előírt egyéni védőeszközöket és alkalmazni kell a kollektív biztonsági megoldásokat is. Kizárólag hibátlanul működő gépekkel lehet dolgozni.

A szikvizek esetében rendeletben előírt biztonsági szabályokat kötelező figyelembe venni.

A 45/2006. (VI. 15.) FVM rendelet a szikvíz gyártásának, töltésének, valamint a szikvizes palack és ballon tárolásának és szállításának Biztonsági Szabályzatáról

1. § A szikvíz gyártása, töltése, a szikvizes palack és ballon tárolása, szállítása, valamint a kapcsolódó tevékenységek végzése során a rendeletben foglalt biztonsági szabályok szerint kell eljárni.

2. § E rendelet alkalmazásában:

a) Szikvizes palack: nyomásálló, üvegből vagy műanyagból készült, szifonfejjel ellátott, szikvíz tárolására és adagolására alkalmas palack.

b) Szikvizes ballon: ötvöztött alumíniumból belső bevonattal vagy korrózióálló acélból készült, szelepes csapteleppel és szifonfejes felvezető szárral felszerelt, szikvíz tárolására és adagolására alkalmas tartály.

c) Szifonfej és szelep: fémből vagy műanyagból készült nyomásálló szerelvény a szikvizes palackhoz és ballonhoz.

d) Szaturálás: ivóvíz szén-dioxiddal történő telítése, a szén-dioxid elnyeletése szikvízkészítés céljából.

e) Szaturáló tartály: a szaturálás elvégzésére szolgáló álló vagy fekvő tartály.

f) Gáztér: a szikvizes palackban és ballonban a szikvíz felett meghatározott nyomáson és térfogaton összesűrített szén-dioxid rendelkezésére álló tér.

II. Fejezet

ÁLTALÁNOS MUNKABIZTONSÁGI SZABÁLYOK

A munkavégzés személyi feltételei

3. § A szikvíz gyártását és töltését kizárólag olyan személy végezheti, aki a külön jogszabályban meghatározott végzettséggel rendelkezik, valamint megfelel a munkaköri, szakmai és személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló külön jogszabályokban előírt feltételeknek és elsajátította a biztonságos munkavégzés

követelményeit, valamint a szikvízgyártó és a szikvíztöltő berendezések használati utasításában foglalt kezelési és karbantartási szabályokat.

A munkavégzésre vonatkozó szabályok

4. § A szikvíz gyártására és töltésére, valamint a szikvizes palackok és ballonok tárolására szolgáló létesítmény, munkahely, technológia létesítése, átalakítása és korszerűsítése során mindenkor a jogszabályok és előírások, valamint a szabványok vagy ezzel egyenértékű más műszaki megoldások vonatkozó előírásai szerint kell eljárni.

5. § (1) A szikvízgyártó és a szikvíztöltő berendezésen javítást, karbantartást és tisztítást a berendezés villamos hálózatról leválasztott és bekapcsolás ellen biztosított helyzetében kell végezni a külön jogszabályban, valamint a berendezés használati utasításában foglaltak szerint.

(2) A szaturáló tartályon javítást, karbantartást vagy tisztítást annak nyomásmentesítése után kell végezni.

(3) A szikvízgyártó és a szikvíztöltő berendezést üzemeltetésük alatt ellenőrizetlenül hagyni tilos.

6. § (1) A szikvízgyártó berendezést a használati utasításban előírt követelményeknek megfelelő szén-dioxid nyomáscsökkentő szeleppel kell üzemeltetni.

(2) A szifonfej kifolyócsövébe dugót vagy más rögzítetlen tárgyat helyezni tilos.

III. Fejezet

SZIKVIZES PALACK ÉS BALLON ELŐKÉSZÍTÉSE

7. § A szikvíz kizárólag a vonatkozó szabványok és külön jogszabályok figyelembevételével gyártott, a szerkezeti ellenőrzésen megfelelőnek minősített, hibátlan, sérüléstől és elváltozástól mentes szikvizes palackba vagy ballonba tölthető.

8. § (1) Időszakos szerkezeti ellenőrzésnek kell alávetni:

a) a szikvizes palackokat minden töltés előtt szemrevételezéssel,

b) a szikvizes ballonokat - a vonatkozó szabvány figyelembevételével - a gyártástól számított 3 év elteltével, majd ezt követően a nyomáspróba vizsgálatával egy időben.

(2) Ha bármely szikvizes palackon, ballonon vagy azok szerelvényein sérülés található, működésükben rendellenesség tapasztalható, az (1) bekezdésben foglaltakon túl ellenőrizni kell a belső felület, a szerkezeti elemek és a csatlakozó menetek épségét is.

(3) Amennyiben az időszakos szerkezeti ellenőrzés során a használat biztonságát veszélyeztető hiba tapasztalható, akkor a szikvizes palackot vagy ballont a forgalomból ki kell vonni, alkalmatlanná kell tenni a további használatra és elszállításukig gondoskodni kell a külön helyiségben történő tárolásukról.

9. § (1) Az időszakos szerkezeti ellenőrzés során hibátlannak minősített szikvizes ballont a vonatkozó jogszabályok és szabványok figyelembevételével nyomáspróba vizsgálatnak kell alávetni.

(2) A nyomáspróba vizsgálatot kizárólag az arra feljogosított személy végezheti.

(3) Azt a szikvizes ballont, amelynek nincs megfelelő eredményű nyomáspróba vizsgálata, tilos megtölteni.

10. § A munkavállaló részére a szikvizes ballonok mosásához egyéni védőeszközt (védőkötényt, gumicsizmát és védőkesztyűt) kell biztosítani.

IV. Fejezet

SZIKVÍZ GYÁRTÁSA (SZATURÁCIÓ)

11. § (1) A szén-dioxid palackból a szikvízgyártó berendezéshez a szén-dioxidot nyomáscsökkentő szelepen keresztül kell átvezetni.

(2) A szikvízgyártó berendezés biztonsági készülékeinek (biztonsági szelep, légbeszívó szelep, nyomásmérő műszer, szintjelző stb.) üzemképes állapotát a gyártás megkezdése előtt, valamint a gyártás során folyamatosan ellenőrizni kell.

V. Fejezet

SZIKVIZES PALACK ÉS BALLON TÖLTÉSE

12. § (1) A szikvízgyártó és a szikvíztöltő helyiségben a berendezések üzemeltetésekor kizárólag az oda beosztott munkavállalók tartózkodhatnak és erre vonatkozóan figyelmeztető táblát kell elhelyezni.

(2) A szikvíztöltésnél foglalkoztatott munkavállaló részére egyéni védőeszközt (védőálarcot, védőkötényt, gumicsizmát és védőkesztyűt) kell biztosítani, amely védelmet nyújt a szikvizes palackok esetleges robbanása, felhasadása esetén fellépő sérülés veszélye, valamint a vizes környezet ártalmait ellen.

(3) A szikvizes palack és ballon töltésénél a belső nyomás nagyságát - a vonatkozó szabványban meghatározott értékek figyelembevételével - úgy kell beállítani, hogy a gáztér térfogatának nagysága feleljen meg a technológiai előírásoknak.

13. § (1) A szikvizes palack töltéséhez olyan szikvíztöltő berendezést kell használni, amely felhasadás vagy robbanás esetén is biztonságos védelmet nyújt.

(2) A szikvizes palack töltésénél folyamatosan ellenőrizni kell a töltőnyomás nagyságát, és azt a berendezés használati utasítása szerinti értéken kell tartani.

(3) A szikvizes üvegpalackot a palack hűfokánál alacsonyabb hőfokú szikvízzel megtölteni tilos.

14. § (1) Tilos a szikvizes ballont szaturáló tartályként használni, közvetlenül vagy nyomáscsökkentő szelep beiktatásával a szén-dioxid palackra rákapcsolni.

(2) A szikvizes ballon töltése előtt ellenőrizni kell a szikvíztöltő berendezés csatlakozó szerelvényeit, valamint a csővezetékét.

VI. Fejezet

TÁROLÁS, SZÁLLÍTÁS

Szikvizes palack és ballon tárolása

15. § (1) Mind az üres, mind a megtöltött szikvizes palackot és ballont a külső mechanikai hatástól (dobálástól, ütődéstől) óvni kell.

(2) A megtöltött szikvizes palackot a tároló eszközbe ütődésmentesen kell behelyezni és onnan kivenni.

(3) A szikvizes palackok tároló eszközeit sérüléstől óvni kell. A tároló eszközöket dobálni tilos.

(4) A hibás, törött tároló eszközt a forgalomból ki kell vonni.

16. § A szikvizes palackot és ballont +1 °C és +25 °C közötti hőmérsékleten, napfénytől védve kell tárolni.

Szikvizes palack és ballon szállítása

17. § A szikvizes palackokat ép tároló eszközben, a ballonokat pedig megfelelően rögzítve, napfénytől, hőhatástól, hirtelen hőmérséklet-változástól védve kell szállítani.

18. § A szikvizes palackok, ballonok rakodását végző munkavállaló részére az időjárás káros hatásai, valamint a kéz- és lábsérülés kockázatának csökkentésére egyéni védőeszközt (védőkesztyűt, védőlábbelit és védőkötényt) kell biztosítani.

Szén-dioxid gázpalack tárolása

19. § A szikvíz gyártásához használt szén-dioxid gázpalack szállítására, tárolására és kezelésére a vonatkozó jogszabályok és szabványok az irányadók.

2.10 Biológiai veszélyek az élelmiszer-feldolgozásban

Az élelmiszer-feldolgozás során jelen vannak olyan biológiai anyagok, amelyek amunkát végző ember számára veszélyt jelenthetnek. A munkavállalók számára veszélyt jelentő biológiai anyagokelsősorban az élelmiszer-előállítás során felhasználtanyagokban vannak jelen. Példák:

Biológiai kockázatok	Legveszélyeztetettebb foglalkozás, tevékenység
Baktériumok, vírusok, élősködők	Vágóhídi munkások
Tojásfehérje, liszt- és darapor, gyümölcsök, zöldségek, hal, tengeriállatok. Szerves gabonapороk, vagy biológiai hatóanyagokkal szennyezett liszt, tejpor. Egyes élelmiszerek, növények és zöldségek:(pl. szójabab por, fűszerek).	Élelmiszer-feldolgozás, raktárkezelés, pékek, molnárok, sörfőzők.
Penészek	Pékek, sajtkészítők, húsipari dolgozók.
Raktári atka	Pékek, molnárok, élelmiszeripari raktáridolgozók.
Méreganyagok, mint például a botulotoxin vagy a flatoxinok.	Konzervgyártásban, húsfeldolgozásban dolgozók.

Egy kis mennyiségben jelenlevő mikroorganizmus kedvező körülmények mellett jelentős mértékben elszaporodhat igen rövid idő alatt.

Amikor a munkavállalók a munka során érintkezésbe kerülnek az alábbi anyagokkal:

- állati eredetű anyagok (gyapjú, szőr, toll stb.),
- szerves por (pl. liszt, állati por),
- hulladék, szennyvíz,
- vér és egyéb testfolyadék,

ki lehetnek téve biológiai hatóanyagok expozíciójának. A biológiai hatóanyagok háromfajta betegséget okozhatnak:

- élősködők, vírusok vagy baktériumok okozta fertőzések,
- penész, szerves porok (pl. lisztpor és állati eredetű por), enzimek és atkák expozíciója okozta allergiák,
- és mérgezés vagy mérgező hatások.

Q láz: Az influenzás tüdőgyulladásához hasonló, bakteriális eredetű, felső légúti huruttal és magas lázzal járó megbetegedés. Először 1937-ben jegyezték fel a fertőzést, amikor Ausztráliában vágóhídi munkásoknál magas lázat, fejfájást és köhögést észleltek. A kórokozót a kecske, a szarvasmarha és a juh hordozza és viszi át az emberre. A betegség ezért elsősorban az állattartók, a vágóhídi, hús- és tejfeldolgozó munkások körében terjed. A megelőzést nehezíti, hogy a kórokozót gyakran tünetmentes állatok ürítik.

Ornithózis (psittacosis, papagájkór): A betegség megfázáshoz vagy influenzához hasonló légúti megbetegedés, amely gyakran vezet tüdőgyulladásához. A madarokról emberre terjedő fertőzések között az egyik leggyakoribb. Díszmadarak és a baromfiállomány lehet fertőzött. A kór az állatoknál a legtöbb esetben nem okoz tüneteket, a kórokozó a szárnyasok tollán, illetve ürülékén telepszik meg, húsup nem fertőzött. Különösen a baromfi-feldolgozó üzemek, ezen belül többségükben a pecsenyekacsa feldolgozásával foglalkozók körében fordult elő a megbetegedések döntő többsége.

Gennykeltő baktériumok okozta fertőzések: Orbánc leginkább vágóhidakon, húsupzemekben dolgozóknál fordul elő, csontszilánk okozta bőrsérülés következtében.

Gennyes körömágy gyulladás: édesipari dolgozóknál gyakoribb. Kicsinybőrsérüléseken keresztül fertőznek a cukrostáptalajt kedvelő baktériumok.

Gombás fertőzések (láb, köröm gomba): Nemcsak az élelmiszeriparra jellemző. Vizesmunkahelyen a gumicsizma, a vízhatlanvédőruha, valamint zuhanyzóban a lábrács elősegítheti a fertőzés terjedését.

A munkahelyeken használt természetes és mesterséges anyagok sok fajtája (biológiai és kémiai hatóanyag is) okozhat allergiás légúti betegségeket, foglalkozási asztmát, orrnyalkahártya gyulladást (rhinitis) vagy tüdő-légútyaggyulladást (alveolitis), amelyek egyre sűrűbben fordulnak elő az utóbbi években.

Az 1980-as évek elején az asztma esetek számának növekedését tapasztalták a pékek körében. Ennek fő okát a lisztben és sütőiparitermékekben élelmiszeradalékként egyre inkább használt enzimekben találták meg. Hozzájárult azonban ehhez a búza, rozs és szójaliszt, valamint a virágpórá is. Továbbá a penész is, melynek megjelenése ugyancsak általános ezeken a meleg és nedves munkahelyeken. A munkavédelmi intézkedések a pékségekben a magas por koncentrációra irányultak. A sütőipari üzemekben használt enzimeket egyre inkább szemcsézett, folyékony vagy tokba töltött formában használják, ami elkerülhetővé teszi, hogy ezek az enzimek a porokkal együtt szóródjanak. Egyéb tényezők, például a higiéné és a régi munkamódszerek változásai a pékeknél előforduló asztma esetek számának csökkenését eredményezték.

3.TANANYAGEGYSÉG: Anyagmozgatás, karbantartás

A baleseti statisztikák szerint a balesetek nagy hányada az anyagmozgatás műveleteinél következik be.

A kézi anyagmozgatás szakaszai és veszélyek:

- a mozgatandó anyag megfogása, védőkesztyű gátolja a tenyér sérülését;
- a mozgatandó anyagfelemelése, fontos a megfelelő testtartás, a mozgatandó anyag biztos megfogása az elejtés elkerülése érdekében;
- a mozgatandó anyag szállítása folyamán a sima, akadálymentes útvonal biztosítása;
- a mozgatandó anyag letétele, óvatosan, a lábsérülés elkerülése miatt.

A gépi anyagmozgatás eszközei közül a villás targoncát emeljük ki. A targonca a raklapra halmozott terhet emeli fel, mozgatja és a kívánt helyen lerakja. Veszélyek: ütközés, megszaladás lejtőn; a teher leborulása.

Az élelmiszeriparban a következők az elvárások a karbantartással szemben: költséghatékonyság, a lehető legkisebb mértékben befolyásolja a termelést, ne legyen negatív hatása a gyártott élelmiszerek tisztaságára vagy minőségére

A karbantartási műveletek úgy tekinthetők, hogy ugyanazokkal a kockázati tényezőkkel járnak, mint az ipari munkakörnyezetben végzett többi művelet, azonban bizonyos sajátos kockázatokat is növelnek. Ezek a karbantartáshoz kapcsolódó kockázati tényezők (pl. az egyedül vagy éjjel végzett munka) sokkal gyakrabban fordulnak elő amiatt, hogy sürgősen el kell végezni a javításokat és el kell hárítani az üzemzavarokat. Egyéb tipikus kockázati tényezők közé tartozik a feladatok gyakorisága, a munkakörnyezet piszkossága és rendetlensége, valamint a berendezések és eszközök meghibásodásai.

Ezek a tényezők növelhetik az emberi tévedés kockázatát is, bár gyakran olyan tényezőknek tekintik ezeket, amelyek hozzájárulnak a munkahelyi balesetek valószínűségéhez.

Hordók, tartályok tisztítása karbantartása esetenként beszállásos munkavégzés.

Beszállással végzett munkának minősül minden olyan tevékenység, melyet a berendezésen behajlással vagy annak belsejében való tartózkodással végeznek, ha ezt a területet emberi tartózkodásra nem tervezték.

A veszélyes berendezésekben beszállással történő munkavégzés biztonságát hivatottak szolgálni – a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvényben (Mvt.) megfogalmazott általános követelményrendszer mellett – az MSZ-09-57.0033-1990 számú szabvány előírásai. A nemzeti szabványtól el lehet térni, de a magyar nyelvű nemzeti szabványtól történő eltérés esetén a munkáltató köteles – vitás esetben – annak bizonyítására, hogy az általa alkalmazott megoldás munkavédelmi szempontból legalább egyenértékű a vonatkozó szabványban foglalt követelménnyel, megoldással.

Az Mvt. veszélyesnek minősít minden olyan létesítményt, munkaeszközt, anyagot/készítményt, munkafolyamatot és technológiát (beleértve a fizikai, biológiai, kémiai kóroki tényezők terhelőhatásával járó tevékenységeket is), amelynél a munkavállaló egészsége, testi épsége, biztonsága megfelelő védelem hiányában károsító hatásnak lehet kitéve.

Az előbbi fogalom-meghatározásból következően veszélyesek azok a berendezések – készülékek, tartályok, bunkerek, aknák, csatornák, kazánok, szállító tartályok, silók, nyitott kádak, medencék, illetve általában a szűk terek –, amelyekben az anyagok tárolása, feldolgozása vagy a technológiaifolyamat során veszélyes és ártalmas termelési tényezők keletkezhetnek, illetve a beszállással végzett tevékenység során felszabadulhatnak vagy összegyűlhetnek.

A beszállással végzett munkáknál veszélyforrást jelenthet a veszélyes koncentrációjúegészségre ártalmas vagy tűz- és robbanásveszélyes gázok, gőzök, porok, illetve egyéb, maró- vagy mérgező anyagok jelenléte, a fulladást okozó oxigénhiány, a forgó, mozgó belső szerkezetek, villamosberendezések jelenléte, tűz keletkezésének lehetősége, szintkülönbség, illetve ebből adódóan a beesés, leesés, tárgyak lezuhanásának lehetősége, a magas vagy alacsony hőmérséklet és légnyomás.

A biztonságos munkavégzés érdekében már a beszállás előkészítését is kellő gondossággal kell elvégezni, annak megfelelő dokumentálása mellett: vagy írásos utasítást kell kidolgozni, vagy a konkrét követelményeket beszállási engedélyben kell meghatározni (utóbbi mintáját az említett szabvány függeléke tartalmazza). Ha az előkészítés közben a berendezésből ártalmas, veszélyesanyagok juthatnak a környezetbe, akkor a berendezés környezetében is biztonsági intézkedéseket kell alkalmazni. Az előkészítés során meg kell határozni a veszély ellen megfelelő védelmet nyújtó védőeszközöket, a berendezésből el kell távolítani a mérgező vagy éghető gázokat, a berendezésben $5\text{ }^{\circ}\text{C}$ és $45\text{ }^{\circ}\text{C}$ közötti hőmérsékletet kell biztosítani.

Gondoskodni kell a megfelelő leválasztásról, vagyis annak megakadályozásáról, hogy akár csak figyelmetlenségből vagy véletlenül is veszélyes anyag jusson a munkatérbe, esetleg feszültség alá kerüljön a berendezés, vagy a berendezésben lévő géprészek akaratlanul mozgásba jöjjenek.

Ha oxigénhiány, egészségre ártalmas vagy tűz- és robbanásveszélyes gázok, gőzök, porok veszélyével kell számolni, a beszállási tevékenységet csak légtérelvezés, illetve az oxigéntartalom ellenőrzése után, vagy – amennyiben a szennyezettség a munkavégzés során dúsulhat, illetve az oxigénkoncentráció 17 térfogatszázalék alá csökkenhet – mellett szabad végezni. Robbanásveszélyesgázok, gőzök jelenléte (felszabadulása, keletkezése) esetén a koncentráció alsó robbanásihatárértékhez viszonyított mértéke szerint végezhető munkák (az arh 5 %-áig bármilyen munkavégezhető, 5-10 %-a között tűzveszélyes munka nem végezhető, 10-20 %-a között csak tisztítás, vizsgálat céljából engedélyezhető beszállás), de az alsó robbanási határ 20 %-a feletti szennyezettségesetén semmilyen munka nem engedélyezhető. A mérésekhez csak hitelesített vagy pontosított műszereket szabad

alkalmazni, a koncentráció-méréseket nem helyettesíthetik a munkát végzők általhasznált felügyeleti jelző-riasztó műszerek.

A munkavégzés további biztonsági követelményei között az akadálytalan be- és kijutás lehetőségének biztosítását, a berendezés általános állapotának (a szerkezet állékonyságának és teherbírásának, a tartószerkezetek korrodáltságának stb.) vizsgálatát kell feltétlenül megemlíteni.

A beszállással végzett munkák során kiemelt figyelmet kell fordítani a munkát végzők mérgezésétől, illetve fulladástól történő védelmére. Ha számolni lehet azzal, hogy a légtérbe kerülő ártalmas anyagok koncentrációja a maximális értéket meghaladhatja, a dolgozókat személyi légzésvédőeszkővel kell ellátni, de szűrőbetétes gázálc használata tilos. A légzésvédő készülék használatát kiválthatja mesterséges szellőztetés vagy rendszeres légtérelvezés alkalmazása. A munka csak a berendezés légterétől független tömlős készülékben végezhető, ha az oxigénkoncentráció nem éri el a 17 térfogatszázalékot.

A beszállás során a fentiekben már részletezett egyéb veszélyforrásokkal szemben is védekezni kell, a helyes védőeszköz vagy védőberendezés kiválasztásánál a megfelelő külön jogszabály vagy szabványelírásait kell szem előtt tartani.

A beszállással végzett munkáknál az általános munkavédelmi követelményeken túli speciáliskövetelményként jelenik meg, hogy a dolgozónak 18. életévét betöltött, a kötelező magatartásszabályait ismerő, a beszállási engedélyen név szerint írásban megbízott személynek kell lenni. A veszélyes berendezésben munkát végzők biztonsága érdekében legalább két, kizárólag a beszállással járó munkát végzők felügyelésével megbízott személynek kell a helyszínen tartózkodnia (egyikük lehet az irányító személy is). A felügyeléssel megbízott személyeket ki kell képezni a mentésre – erre fizikailag is alkalmasnak kell lenniük – és az elsősegélynyújtásra, valamint ugyanolyan védelmet biztosító védőeszközökkel kell felszerelni őket, mint a berendezésben dolgozó személyeket.

Elengedhetetlen továbbá a berendezésben dolgozó és a felügyelő személyek közötti megbízható információkapcsolat biztosítása, ami történhet többek között élőszóval, rádió adó-vevővel, jelzőkötéllal.

A beszállással végzett munkák megkezdése csak külön utasítás vagy engedély birtokában megengedett. A tevékenység a vezető, vagy a munkavégzésre vezetői jogkörrel felruházott, irányításra, koordinálásra felhatalmazott és helyismerettel rendelkező szakember szóbeli utasítására megkezdhető – és ellenőrzése mellett folytatható –, ha a beszállás kizárólag az üzemszerű működéskörében felmerült, rendszeresen végzett műveletek – például az ellenőrzés, tisztítás – elvégzésére szolgál, és a jóváhagyott műveleti utasítás a biztonságos beszállásra vonatkozó szabályokat is tartalmazza.

Egyéb esetben a berendezésben beszállással munkát végezni csak a berendezést rendeltetésszerűen üzemeltető szervezeti egység vezetője vagy megbízottja által a szükséges egyeztetések után kiadott engedély alapján szabad. A munkavégzés során jelen kell lennie a munka irányításával és állandóellenőrzésével megbízott vezetői jogkörrel bíró személynek. A beszállási engedélyben rögzíteni kell a munkavégzéssel érintett berendezést, az elvégzendő

feladatot, az engedélyt adó, valamint a munkát irányító felelős nevét és aláírását, a munkavégzésben résztvevők nevét, a beszállást előkészítőműveletek és az előírt védőfelszerelések felsorolását.

Amennyiben a berendezés üzemeltetője nem saját munkavállalóival, hanem idegen munkavállalókkal (alvállalkozóval) kívánja elvégeztetni a munkát, akkor a munkavégzésre vonatkozó feltételeket (ideértve az üzemeltetési tapasztalatokat is) – az Mvt. 40. § (2) bekezdésében meghatározott összehangolási és tájékoztatási kötelezettségének eleget téve – úgynevezett munkavégzési engedélyen kell előírnia. Ebben a dokumentumban a munkát végző fél a megrendelő felé aláírásával igazolja a munkaterületnek (berendezésnek) az engedélyben leírt feltételekkel és állapotban valóátvételét. Ezt követően a beszállási engedélyt a munkavégzést ténylegesen ellátó fél részéről kell kiállítani, a munkavégzéshez szükséges személyi, tárgyi és szervezési feltételekről is neki kell gondoskodnia.

4. TANANYAGEGYSÉG: Pszichoszociális kóroki tényezők

Különösen jelentős kockázatok a élelmszer- és italgyártási ágazatokban dolgozók esetében az úgynevezett pszichoszociális kockázatok.

Mik ezek, melyek e kockázatok leggyakoribb okait, melyek csökkentésének lehetőségei?

- Pszichoszociális kockázat: a munkavállalót a munkahelyén érő azon hatások (konfliktusok, munkaszervezés, munkarend, foglalkoztatási jogviszony bizonytalansága stb.) összessége, amelyek befolyásolják az e hatásokra adott válaszreakcióit, illetőleg ezzel összefüggésben stressz, munkabaleset, lelki eredetű szervi (pszichoszomatikus) megbetegedés következhet be.
- Pszichoszociális kóroki tényezők: olyan tartós szociális rizikó- szituációk (pl. szociális izoláció, konfliktus munkatárssal vagy vezetővel), illetve kényszerű életmód-változási esemény és élmény (migráció, kényszerű tárgyvesztés stb.), amelyek úgynevezett rizikódiszpozíció (pl. A-típusú magatartásminta) fennállása esetén pszichés vagy pszichoszomatikus megbetegedéshez, baleset, társadalmi beilleszkedési zavarhoz vezethetnek;
- A stressz szó eredetileg egyértelműen az „idegfeszültség” jelölésére szolgált, ami a szervezetnek egy kedvezőtlen (rossz) válaszreakcióját jelenti a túlzott megterheléssel szemben. A jelentős munkahelyi követelmények –a döntési lehetőségek korlátozásával és nem kellő munkahelyi támogatással társulva –, a kedvezőtlen munkahelyi körülmények, továbbá az alkalmazkodás (adaptációs mechanizmusok) zavarai, mint munkahelyi stresszorok (fizikai és érzelmi hatások) jönnek szóba. Tartós fennállásuk krónikus stressz (ún. distressz) kialakulásához vezethet.

Fokozott rizikót jelentenek a következő tényezők:

- Különösen nagy felelősség viselése emberekért, anyagi értékekért.
- Döntés szükségessége
 - nehezen áttekinthető helyzetben,
 - újhelyzetekben,
 - hiányos információk alapján,
 - ellentmondó információk alapján,
 - bonyolult szabályok, összefüggések utasítások alapján,
 - egymást gyorsan követő problémákban.
- Alkotó szellemi tevékenység
 - zavaró ingerek környezetében,
 - különösen bonyolult szabályok, utasítások alapján.
- Rutin szellemi munka
 - időkénszer viszonyai között,
 - rövid idejű, egyszerű feladat változtatás nélküli állandó ismétlésével,
 - tartósan szükséges akaratlagos figyelemmel.

- Különböző munkaeszközök, technológiai folyamatok pontos, gyors változtatása időkénszer vagy különleges figyelmi követelmény, illetve fokozott felelősség eseteiben.
- Képernyős munkahelyeken történő munkavégzés.
- Emberekkel foglalkozás kötelezettsége konfliktusveszélyes helyzetben.

A pszichoszociális kockázatok okai:

- a munkavégzés nem megfelelő kialakítása, szervezése és irányítása;
- időkénszerben végzett munka;
- rossz beosztott-főnök viszony;
- kedvezőtlen, rossz munkahelyi és/vagy társadalmi környezet (légkör);
- a túlzott vagy ellentmondó munkahelyi elvárások;
- a munkavégzés módjának kialakításában való részvétel és befolyás hiánya;
- a rossz kommunikáció és a támogatás hiánya (információhiány);
- a kollégák közötti kommunikáció hiánya;
- „nehéz” harmadik féllel való foglalkozás (ideértve az ügyfeleket, vásárlókat, diákokat, betegeket, stb.);
- diszkrimináció (vallási, faji, nemi, egyéb);
- nem szabályozott (illegális) túlmunka, túlóra elrendelések;
- pszichológiai és szexuális zaklatás, megfélemlítés, erőszak;
- rosszul irányított szervezeti átalakítás és munkahellyel kapcsolatos bizonytalanság.

Pszichoszociális kockázatnak minősül a munkavállalót a munkahelyén érő azon hatások összessége, amelyek befolyásolják az e hatásokra adott válaszreakcióit, illetőleg ezzel összefüggésben stressz, munkabaleset, lelki eredetű szervi (pszichoszomatikus) megbetegedés következhet be. Ilyen hatások lehetnek:

- konfliktusok,
- munkaszervezés,
- munkarend,
- foglalkoztatási jogviszony bizonytalansága,
- stb.

Fokozott pszichés terheléssel járó tevékenységek megnevezése

33/1998. (VI.24.) NM rendelet 5. számú melléklete

1. Különösen nagy felelősség viselése emberekért, anyagi értékekért.
2. Döntés szükségessége
 - a) nehezen áttekinthető helyzetben,
 - b) új helyzetekben,
 - c) hiányos információk alapján,
 - d) ellentmondó információk alapján,
 - e) bonyolult szabályok, összefüggések utasítások alapján,
 - f) egymást gyorsan követő problémákban.
3. Alkotó szellemi tevékenység

- a) zavaró ingerek környezetében,
- b) különösen bonyolult szabályok, utasítások alapján.

4. Rutin szellemi munka

- a) időkénszer viszonyai között,
- b) rövid idejű, egyszerű feladat változtatás nélküli állandó ismétlésével,
- c) tartósan szükséges akaratos figyelemmel.

- 5. Különböző munkaeszközök, technológiai folyamatok pontos, gyors változtatása időkénszer vagy különleges figyelmi követelmény, illetve fokozott felelősség eseteiben.
- 6. Képernyős munkahelyeken történő munkavégzés.
- 7. Emberekkel foglalkozás kötelezettsége konfliktusveszélyes helyzetben.
- 8. Testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és más fogyatékos személyek nevelési-oktatási, ápolási-gondozási, rehabilitációs intézményeiben, javító intézetekben nevelési, oktatási tevékenységet végzők.
- 9. Szakképzett ápolói munkát végzők elmeosztályokon, elmeszociális otthonokban, súlyos fogyatékosok szociális intézményeiben, szociális otthonok munkavállalói, traumatológiai, intenzív osztályokon, krónikus és baleseti belgyógyászati osztályokon (öngyilkossági kísérletet tett betegeket ellátó osztályokon), onkológiai osztályokon, detoxikálóknban, krónikus elmeegógyászati osztályokon, valamint drogambulancián, illetve -osztályokon.

Pszichoszociális kóroki tényezők hatásának kitett munkavállalók

33/1998. (VI.24.) NM rendelet 6.számú melléklete

- 1. A gazdálkodó szervezet hierarchizáltságából, belső kapcsolatrendszeréből adódó konfliktusszituációk érintettjei.
- 2. Családtól távol, országon belül vagy kívül tartósan munkát végzők, a túlmunka esetenkénti igényével, rendszertelen étkezési, komfortot nélkülöző pihenési lehetőséggel.
- 3. Hajléktalan munkavállalók.
- 4. Külföldről áttelepült munkavállalók, az áttelepülést követő első 2 évben.
- 5. Állami gondozásból kikerült, munkába állt személyek, a munkába állást követő 3 évben.

A pszichoszociális kockázatértékelés elemei:

- munkaegészségügyi szakember bevonása a kockázatértékelésbe,
- munkabiztonsági szakember bevonása a kockázatértékelésbe,
- különböző módszerek és technikák alkalmazása egyidőben, együttesen,
- munkavállalók bevonásának módja és mértéke lehetőség szerint teljes körű legyen: a pszichoszociális kockázatértékelésnél „szóba kell állni” a munkavállalókkal-információt adjon

A pszichoszociális kockázatok kezelésének lehetséges irányai:

- Megszüntetés
- Helyettesítés
- Műszaki kontroll

- Adminisztratív kontroll
- Egyéni védelem
- Megbirkózási képesség fejlesztése
- Munkahelyi egészségfejlesztés
- Konfliktus kezelés
- Változások kezelése
- Fittség /energia egyensúly/

Néhány lehetséges beavatkozási terület:

Felkészültség, képzés, tudatosság

Ergonómiai programok

Műszaki fejlesztés, karbantartás

Időszakos munkaköri és szakmai alkalmassági vizsgálat

6. § (1) A szervezett munkavégzés keretében foglalkoztatottak időszakos alkalmassági vizsgálaton vesznek részt a munkaköri alkalmasság újbóli véleményezése céljából. Az időszakos vizsgálatokat *e)*⁴⁰a5. számú melléklet szerint fokozott pszichés terhelésnek kitett munkavállalónál évente, *f)*⁴¹a pszichoszociális kóroki tényezők hatásának kitett, a 6. számú melléklet szerinti munkavállalónál évente,

Stressz

Manapság jelentős problémát jelent a munkahely stressz, mely foglalkozási betegségekhez is vezethet, negatívan befolyásolja a munkateljesítményt, távolmaradásokat és a munkabalesetek számát. Elsősorban a hosszú távú stressz hatás többféle negatív hatással lehet a munkavállalókra az élelmiszer- és italgyártási ágazatokban is.

- Magatartási zavarok: ingerlékenység, fokozott dohányzás, alkoholfogyasztás, alacsony munkateljesítmény
- Negatív pszichológiai hatások: depresszió, agresszió, zavartság, figyelmetlenség
- Fizikai panaszok, tünetek: vérnyomás emelkedése, fejfájás
- Pszichoszomatikus megbetegedések: emésztőrendszeri, szív- és érrendszeri megbetegedések.

Tartós stresszt okozhat a munkahelyi bizonytalanság, az értékvesztés, a képességekkel arányban nem álló munkahelyi, társadalmi, családi elvárások, a konfliktusos interperszonális kapcsolatok munkatársakkal, főnökkel, vagy a magánéletben, a túlzott munkateher. Továbbá tartós negatív stresszt okozhat az, hogy mennyi beleszólása van a munkavállalóknak abba, hogy miként végzik a munkájukat. A munkavállalók pontosan, minden részletében értik-e a feladatukat. Részesülnek-e a munkavállalók a kollégák és a vezetők részéről kellő támogatásban? Kaptak-e képzést a feladatok ellátásához, stb.

Munkahelyi stresszt válthat ki a munka jellege, szervezése, irányítása (magas elvárások, időhiány, teljesíthetetlen határidők, alacsony szint ellenőrzés, megfélemlítés,

erőszakoskodás, stb). Elvileg minden stresszorrá válhat, ami az egyén számára annyira megterhelő, hogy megoldhatatlan helyzetet teremt. A stresszt előidéző tényezők rendkívül különbözőek lehetnek. (érzelmi veszteségek, katasztrófák, hosszan tartó megterhelések, élethelyzet változások, egyéb erős kémiai, fizikai ingerek). **Munkával összefüggő stressz akkor jelentkezik, amikor a munkakörnyezet követelményei meghaladják a munkavállaló azon képességét, hogy ezeket a követelményeket teljesítse.**

5. TANANYAGEGYSÉG: A munkahelyek, a munkaeszközök és egyéni védőeszközök követelményei. A munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések kivizsgálási szabályai. A szakemberek előírt foglalkoztatásának szabályai. A munkavédelmi oktatás megtervezésére és megszervezésére vonatkozó szabályok. Az új munkahelyek létesítésére vonatkozó előírások

5.1 A munkahelyek, a munkaeszközök és egyéni védőeszközök követelményei

A munkahelyek kialakítására vonatkozó általános és minimális munkavédelmi követelményeket a 3/2002. (II. 8.) SZCSM–EüM együttes rendelet tartalmazza:

A munkáltató általános kötelezettségei. A munkáltató köteles gondoskodni arról, hogy az irányítása alá tartozó valamennyi területen a munkahelyek kialakítása és üzemeltetése feleljen meg az e rendeletben meghatározottaknak, továbbá a munkavédelemre vonatkozó egyéb szabályoknak, a tudományos, technikai színvonal mellett elvárható követelményeknek.

Menekülési utak és vészkijáratok. A menekülési utakat és a vészkijáratokat szabadon kell hagyni, azoknak a lehető legrövidebb úton a szabadba vagy valamely biztonságos területre kell vezetniük. A menekülési utakat és a vészkijáratokat úgy kell kialakítani, megjelölni, és olyan állapotban kell tartani, hogy azokon a munkavállalók gyorsan és biztonságosan el tudják hagyni a munkahelyeiket, illetve szükség esetén gyorsan kimenthetők legyenek.

(2) A vészkijáratok és a hozzájuk vezető útvonalak számát, méretét, illetve kialakításukat a munkahelyek igénybevételétől, felszereltségétől és méreteitől függően, az ott tartózkodó személyek legnagyobb létszámából kiindulva kell a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak alapján megtervezni.

(3) Csak kifelé, a menekülés irányába nyitható vészkijáratok alkalmazhatók. A vészkijáratokat nem szabad úgy lezárni vagy rögzíteni, hogy azokat vészhelyzetben ne lehessen használni.

(4) Toló- vagy forgóajtó vészkijárat céljára nem alkalmazható.

(5) A vészkijáratú útvonalakat és kijáratokat a vonatkozó jogszabályban meghatározott módon kell jelzésekkel ellátni.

(6) A vészkijáratú ajtókat nem szabad kulcsra zárni. A vészkijáratú útvonalakat és kijáratokat, valamint a hozzájuk vezető közlekedési útvonalakat és ajtókat szabadon kell hagyni, hogy azok bármikor akadálytalanul használhatók legyenek.

(7) A vészkijáratú útvonalakat és ajtókat olyan vészvilágítással kell ellátni, amely áramkimaradás esetén is működőképes és a szükséges megvilágítást biztosítja.

Tűzjelzés és tűzoltás. Az épületek méretétől és használatától, a bennük lévő berendezésektől, felszereléstől, az ott lévő anyagok fizikai és vegyi tulajdonságaitól, valamint az ott tartózkodó személyek lehetséges legnagyobb számától függően a munkahelyeket tűzoltásra alkalmas készülékkel, illetve külön jogszabályok szerint tűzérzékelő, jelző- és riasztóberendezéssel, rendszerrel kell ellátni.

(2) Nem automatikus, egyszerűen használható tűzoltó készülékeket kell alkalmazni, amelyeket úgy kell elhelyezni, hogy könnyen hozzáférhetőek legyenek. A készülékek elhelyezésére a vonatkozó jogszabály szerinti jelzésekkel kell utalni.

Munkahelyi hulladékkezelés. A termelési (nem veszélyes) és települési (kommunális) szilárd hulladékot (szemetet) a munkahelyen elkülönítve kell gyűjteni és tárolni.

Élelmiszer- és italgyártási ágazatokban a termelési és települési hulladékok nem minden esetben különíthetők el egymástól szigorúan. Ezért is célszerű, és környezetvédelmi szempontból is üdvözlendő a szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása.

A helyiségek, terek hőmérséklete:

7. § (1) A munkaterületeket befogadó helyiségek hőmérsékletének a munkavégzés teljes időtartama alatt, az emberi szervezet számára megfelelőnek kell lennie, figyelembe véve a munka jellegét és az ott dolgozó munkavállalók fizikai megterhelését.

(2) A pihenőhelyeken, a különféle szolgálati feladatokat ellátó személyzet helyiségeiben, az egészségügyi létesítményekben, az étkezdékben és az elsősegélyhelyeken biztosítani kell az ilyen helyiségek rendeltetésének megfelelő hőmérsékletet.

(3) Olyan ablakokat, tetőablakokat és üvegfalakat kell alkalmazni, amelyek a munka és a munkahely jellegének megfelelően kiküszöbölik az erős napsugárzás hatásait.

(4) Zárt munkahelyeken a végzett munka jellegétől és az évszakoktól függően, a munka nehézségi fokát jellemző munkaenergia-forgalmat figyelembe véve, álló munkánál 1 m magasságban, ülő munkánál 0,5 m magasságban a 2. számú melléklet szerinti megfelelő hőmérsékletet (klímátényezőt) kell biztosítani.

(5) A munkahelyek klímájának mérését és értékelését a 2. számú mellékletben szereplő fogalmi meghatározások, mérési és értékelési szempontok használatával kell végezni.

(6) A fűtőtestek megválasztásánál és elhelyezésénél gondoskodni kell arról, hogy azok ne idézhessék elő a munkahelyi légtér szennyezését, illetve a munkavállalók túlzott felmelegedését vagy lehűlését.

(7) A munkáltató köteles biztosítani, hogy a munkavállalót ne érje nagyfokú hőszugárzás. A hőszugárzás akkor minősül nagyfokúnak, ha a léghőmérséklet és a glóbuszhőmérséklet különbsége meghaladja a (K) EH érték meghatározásához minimálisan megkívánt +5 °C hőfokkülönbség háromszorosát.

(8) A klímakörnyezet kedvezőtlen hatásainak megelőzése céljából munkaszervezési intézkedéseket kell tenni. Óránként legalább 5, de legfeljebb 10 perces pihenőidőt kell közbeiktatni, ha a munkahelyi klíma zárttéri munkahelyen a 24 °C (K) EH értéket meghaladja, valamint a hidegnek minősülő munkahelyeken. A munkahely hidegnek minősül, ha a várható napi középhőmérséklet a munkaidő 50%-nál, hosszabb időtartamban, szabadtéri munkahelyen a +4 °C-ot, illetve zárttéri munkahelyen a +10 °C-ot nem éri el.

(9) A 24 °C (K) EH érték feletti hőhatással járó munkahelyeken a munkába lépést követően, továbbá három hetet meghaladó munkaszünet utáni újbóli munkafelvétel esetén munkaszervezéssel kell biztosítani a hőalkalmazkodás feltételeit. Ennek érdekében a napi hőhatás időtartama az alkalmazkodási folyamat kezdetén nem haladhatja meg a 2 órát és a munka nehézségi foka a közepesen nehéz fizikai munkának megfelelő 14,0 kJ/min értéket. Az adott munkakörrel járó terhelési szintet 2 hét alatt fokozatosan kell elérni.

(10) Ha a munkahelyi klíma zárttéri és szabadtéri munkahelyen a 24 °C (K) EH értéket meghaladja, a munkavállalók részére igény szerint, de legalább félóránként védőtitalt kell biztosítani. A folyadékvesztéséget általában 14–16 °C hőmérsékletű ivóvízzel kell pótolni. E célra alkalmas azonos hőmérsékletű ízesített, alkoholmentes ital is, amelynek cukortartalma az ital 4 súlyszázalékát nem haladja meg, vagy amely mesterséges édesítőszerrel ízesített.

(11) A hidegnek minősülő munkahelyen a munkavállalók részére +50 °C hőmérsékletű teát kell kiszolgáltatni. A tea ízesítéséhez a (9) bekezdésben előírtak figyelembevételével cukrot, illetve édesítőszerrel kell biztosítani.

(12) A védőtital és a tea elfogyasztásához legalább a dolgozók létszámát elérő mennyiségben, személyenként és egyéni használatra kiadott ivópoharakról kell gondoskodni. A védőtital, valamint a tea készítése, tárolása, kiszolgálása a közegészségügyi követelmények betartása mellett történhet.

1. számú melléklet a 3/2002. (II. 8.) SZCSM–EüM együttes rendelethez

A munka jellege	Legkisebb térfogat/fő	
	m ³ /s	m ³ /h
Szellemi munka	0,008	30
Könnyű fizikai munka	0,008	30
Közepesen nehéz fizikai munka	0,011	40
Nehéz fizikai munka	0,014	50

1. táblázat

1.	2.	3.	4.	5.
A munka jellege	Hideg évszakban biztosítandó léghőmérséklet °C	Meleg évszakban biztosítandó		
		léghőmérséklet °C	effektív, illetve korrigált effektív hőmérséklet °C	maximálisan megengedhető effektív, illetve korrigált effektív hőmérséklet °C
Szellemi munka	20–22	21–24	20	31
Könnyű fizikai munka	18–20	19–21	19	31
Közepesen nehéz fizikai munka	14–18	17–19	15	29
Nehéz fizikai munka	12–14	15–17	13	27

A helyiségek természetes és mesterséges megvilágítása

8. § (1) Lehetőség szerint biztosítani kell a munkahelyeken az egészséges és biztonságos munkavégzéshez elegendő természetes fényt, továbbá a munkavégzés jellegéhez és körülményeihez igazodó mesterséges megvilágítást.

(2)² Azokon a munkahelyeken, ahol állandó munkavégzés folyik, a munkavégzés jellegének és körülményeinek, a helyiség rendeltetésének és az ott végzett tevékenységnek megfelelő világítást kell biztosítani. A világítás mennyiségi, minőségi jellemzőit nemzeti szabvány határozza meg.

(3) A belső téri mesterséges világítás világítástechnikai jellemzőinek megfelelőségét rendszeresen ellenőrizni kell.

(4) A munkaterületeket magukban foglaló helyiségek és átjárók világító berendezéseinek kialakítása és elhelyezése nem jelenthet baleseti veszélyt az ott dolgozókra.

(5) Az olyan munkahelyeken, ahol a mesterséges világítás váratlan megszűnése veszélyeztetheti a munkavállalókat, automatikusan működésbe lépő, megfelelő erősségű biztonsági világítást kell biztosítani.

A helyiségek padlózata, falai, mennyezete és tetőzete

9. § (1) A munkahelyeken csak rögzített és szilárd, csúszást gátló padlózat alkalmazható, amelyen nem lehetnek veszélyes kiemelkedések, mélyedések vagy lejtők. Amennyiben a munka jellegéből adódóan folyadék kerülhet a helyiség padlózatára, gondoskodni kell az elvezetés lehetőségéről.

(2) A helyiségeket megfelelő hőszigeteléssel kell ellátni a munkavégzés és a munkáltató tevékenysége jellegének figyelembevételével.

(3) A helyiségek padlózatait, falait, különösen az üvegből készült elválasztó falak felületeit oly módon kell kialakítani, hogy azoknál a szükséges higiénia biztosítani lehessen, tisztításuk és felújításuk megoldható legyen.

(4) Az átlátszó vagy áttetsző falakat, különösen a teljesen üvegből készült elválasztó falakat a helyiségekben vagy a munkahelyek közelében, valamint a közlekedési útvonalak mellett feltűnően jelezni kell. E falakat olyan anyagból kell kialakítani, amelyek biztonságosak, azokat a munkaterülettől és a közlekedési útvonalaktól el kell keríteni, megakadályozva azt, hogy a munkavállalók az ilyen falnak nekimenjenek, vagy annak betörése esetén megsérüljenek.

(5) Meg kell gátolni, hogy a nem megfelelő teherbírású tetőszerkezetre a munkavállalók kijussanak, kivéve, ha rendelkezésre áll olyan egyéni vagy kollektív védőeszköz, amely a munka biztonságos elvégzését a tetőszerkezeten lehetővé teszi.

Ablakok és tetőablakok

10. § (1) Az ablakokat, tetőablakokat és szellőzőket úgy kell kialakítani, hogy azokat a munkavállalók biztonságos módon tudják nyitni, zárni, illetve szükség szerint beállítani, vagy akaratlan elmozdulás ellen biztosítani. Azok kinyitott állapotban sem jelenthetnek veszélyt az ott dolgozókra.

(2) Az ablakokat és tetőablakokat olyan eszközzel vagy berendezéssel kell ellátni, amely lehetővé teszi, hogy azokat veszély nélkül lehessen tisztítani. Ezek az eszközök, berendezések nem jelenthetnek veszélyt az épületen belül vagy azon kívül tartózkodó munkavállalókra, illetve a munkavégzés hatókörében tartózkodókra.

Ajtók és kapuk

11. § (1) Az ajtók és kapuk elhelyezését, számát és méretét, valamint a készítésükhöz felhasznált anyagokat a helyiségek és terek jellege, használata alapján kell meghatározni.

(2) Az átlátszó ajtókat szemmagasságban, jól láthatóan jelezni kell.

(3) A lengőajtókat és a kapukat átlátszó anyagból kell készíteni, vagy azokat szemmagasságban átlátszó betéttel kell ellátni.

(4)³ Törés elleni védelemmel kell ellátni azokat az ajtókat és kapukat, amelyeknek az átlátszó vagy áttetsző betétei nem biztonságos anyagból készültek, és emiatt fennállhat a munkavállaló megsérülésének kockázata.

(5) A tolóajtókat biztosító szerkezettel kell ellátni, amely megakadályozza a sínről való lefutásukat vagy leesésüket.

(6) A felfelé nyíló ajtókat és kapukat olyan, kitámasztást biztosító szerkezettel kell ellátni, amely a visszacsapódást megakadályozza.

(7) A vészkijáratú útvonalakban elhelyezkedő ajtókat a vonatkozó jogszabályok szerinti jelölésekkel kell ellátni. Biztosítani kell, hogy ezek az ajtók belülről, külön segítség nélkül, bármikor nyithatóak legyenek, ha a munkahelyeken munkavállalók, illetve a munkavégzés hatókörében lévő más személyek tartózkodnak.

(8) A járműforgalom számára szolgáló kapuk közvetlen közelében megfelelő ajtót kell biztosítani a gyalogosok részére, kivéve, ha a járműforgalmat szolgáló kapukon biztonságos a személyek áthaladása. Ezeket az ajtókat feltűnő jelzéssel kell ellátni, állandóan szabadon kell hagyni és biztosítani kell, hogy még véletlenül se legyenek eltorlaszolhatók.

(9) Olyan gépi működtetésű ajtó és kapu üzemeltethető, amelynek használata nem jelenthet baleseti veszélyt a munkavállalóra. Az ilyen ajtókat és kapukat könnyen felismerhető és jól hozzáférhető biztonsági szerkezettel kell ellátni, és úgy kell kialakítani, hogy áramkimaradás esetén – ha maguktól nem nyílnak ki – kézi erővel is nyithatóak legyenek.

Közlekedési útvonalak, veszélyes területek

12. § (1) A közlekedési útvonalakat, beleértve a szabadtéri munkahelyeket, a lépcsőket, a rögzített létrákat és a rakodófülkéket vagy rámpákat (rakodókat) úgy kell elhelyezni és méretezni, hogy a gyalogosok és a járművek részére könnyű, biztonságos és megfelelő hozzáférést tegyenek lehetővé úgy, hogy az ilyen közlekedési útvonalak közelében dolgozó munkavállalók ne kerülhessenek veszélyes helyzetbe.

(2) A gyalogos forgalomra, illetve áruforgalomra használt útvonalakat a lehetséges használók számától és a munkáltatói tevékenység jellegétől függően kell méretezni. Amennyiben a közlekedési útvonalon szállítóeszközt használnak, ezek mellett a gyalogosok számára elegendő szabad helyet kell biztosítani.

(3) Amennyiben a munkahelyen olyan veszélyes területek vannak, ahol a munka jellegéből adódóan a munkavállaló lezuhanásának, illetve az általa használt munkaeszköz vagy egyéb tárgy leesésének veszélye áll fenn, e helyeken olyan eszközt (lehatárolást) vagy más műszaki megoldást kell biztosítani, amely megakadályozza a munkavégzés hatókörében illetéktelenül tartózkodó személyek bejutását ezekre a területekre. A belépésre jogosult munkavállalók védelme érdekében minden szükséges intézkedést meg kell tenni, és a veszélyes területeket a vonatkozó jogszabályok szerint feltűnő jelzéssel kell ellátni.

Mozgólépcsők és mozgójárdák

13. § (1) A mozgólépcsők és mozgójárdák biztonságos működtetését biztosítani kell, azokat a szükséges biztonsági berendezéssel fel kell szerelni.

(2) A mozgólépcsőket és mozgójárdákat úgy kell kialakítani, hogy az azokra való fel- és lelépés, illetve használatuk biztonságos legyen. A fel- és lelépőhelyeken elegendő helyet kell biztosítani arra, hogy szükség esetén egyszerre több személy is ott tartózkodhasson.

(3) A mozgólépcsők és mozgójárdák felületének csúszásmentesnek kell lennie.

(4) A mozgólépcsőket és mozgójárdákat az azokat használók, illetve a munkavégzés hatókörében tartózkodó személyek által jól látható és felismerhető, könnyen elérhető vészleállító berendezéssel kell ellátni.

(5) A mozgólépcsők, illetve mozgójárdák működési irányát jól látható jelzéssel kell megjelölni.

(6) A mozgólépcső, illetve mozgójárda meghajtó motorjának kikapcsolása után akaratlanul sem kerülhet mozgásba.

Helyiségek mérete és légtere, a szabad mozgás biztosítása a munkahelyeken

15. § (1) A helyiségeknek elegendő padlófelülettel, belmagassággal és légtérrel kell rendelkezniük ahhoz, hogy a munkavállalók a munkát egészségük, biztonságuk vagy kényelmük veszélyeztetése nélkül végezhessék.

(2) Valamennyi munkavállalónak a munkahelyén történő mozgásához legalább 2 m² szabad területet kell biztosítani. Ha ez műszaki okokból nem valósítható meg, és legalább 1 m² mozgási területet sem lehet kialakítani, úgy a munkavállaló részére a munkahelye közvetlen közelében legalább 1,5 m² méretű, mozgását lehetővé tevő helyet kell biztosítani.

(3) Azokban a helyiségekben, ahol a vízszintes padlózattal nem párhuzamos a mennyezet, a közlekedési utat úgy kell kialakítani, hogy megfelelő méretű szabad nyílás (szelvény) álljon rendelkezésre, figyelemmel az ott tervezett közlekedés módjára. A biztosítandó függőleges szabad méret 2,2 m-nél kisebb nem lehet.

(4) A munkavállaló részére a munkahelyen a munkavégzéshez megfelelő ülőhelyet kell biztosítani, amennyiben a munkát részben vagy teljes egészében ülve is lehet végezni. Amennyiben a munka jellege miatt ülőhelyet nem lehet közvetlenül a munkahely mellett elhelyezni, akkor azt a munkahely közelében kell biztosítani.

Pihenőhelyek

16. § (1)⁴ A munkavállalók részére tiszta levegőjű, kellő megvilágítású, szükség esetén fűthető, továbbá könnyen – meleg munkahelyek esetén zárt folyosón keresztül – elérhető pihenőhelyiséget kell biztosítani, ha 10 főnél több munkavállalót alkalmaznak vagy a végzett tevékenység jellege (veszélyes anyag felhasználása, hideg vagy meleg klíma hatásának érvényesülése) ezt szükségessé teszi. Ezt az előírást nem kell alkalmazni akkor, amikor a munkavállalókat irodákban vagy azokhoz hasonló olyan munkahelyeken alkalmazzák, ahol a szünetek alatt ezzel egyenértékű pihenési lehetőség biztosítható.

(2) A pihenőhelyiség alapterületének legalább 6 m²-nek kell lennie, egyébként az alapterületet úgy kell meghatározni, hogy a várhatóan egyidejűleg ott tartózkodó több személy esetén is legalább 1 m²/fő álljon rendelkezésre.

(3) A pihenőhelyiséget – figyelemmel a várhatóan egyidejűleg ott tartózkodó személyek számára – könnyen tisztítható asztallal, háttámlával ellátott székekkel, ruhafogással, szeméttartóval, továbbá igény szerint az ételek felmelegítésére, tárolására alkalmas

berendezéssel kell ellátni. Biztosítani kell az étkezés előtti hideg-meleg vizes kézmosás és kézszáritás lehetőségét.

(4) Ha ez a munkavállalók biztonsága és egészsége szempontjából szükséges, továbbá a munkatevékenységet rendszeresen és gyakran félbe kell szakítani és nincs kialakított pihenőhelyiség, akkor e feltételeket kielégítő olyan helyiséget kell biztosítani, amelyben a munkaszünetekben a munkavállalók tartózkodhatnak.

(5) E §-ban megjelölt pihenőhelyiségekben a nemdohányzók védelmét külön jogszabály szerint kell biztosítani.

(6) A telepített munkahelyeken a 18. § (7) bekezdése szerinti „A”, „D”, „E” tisztasági fokozatú tevékenységek esetén, továbbá szabadtéri, nem telepített munkahelyeken a munkavállalók létszámának, és az (1) és (3) bekezdésekben leírt követelményeknek megfelelő étkezési lehetőséget is biztosítani kell.

Terhes nők és szoptató anyák

17. § A terhes nők és a szoptató anyák részére biztosítani kell, hogy a munkaszünetekben – ha ez egészségügyi okokból szükséges, akkor a munkaidő alatt is – megfelelően kialakított, fekvőhellyel ellátott helyiségben pihenhessenek.

Öltözőhelyiségek

18. § (1) A munkavállalók részére megfelelő öltözőt kell biztosítani, ha a munkavégzéshez külön munkaruhát, védőruhát kell viselniük és – egészségügyi okok miatt, vagy a munkavállalók korára, nemére tekintettel – nem várható el tőlük, hogy máshol öltözzenek át. Amennyiben nincs szükség kiépített öltözőre, akkor valamennyi munkavállaló részére biztosítani kell olyan zárható helyet, ahol a munkahelyen nem viselt ruháit tarthatja.

(2) Az öltözőket a nők és a férfiak részére el kell választani, illetve elkülönített használatukat biztosítani kell. Megfelelő szervezési intézkedések kialakításával és megtartásával tíz főt meg nem haladó munkavállalói létszámnál egy időben nem használható női-férfi közös öltözőt lehet kialakítani.

(3) Az öltözőnek könnyen megközelíthetőnek és megfelelő méretűnek kell lennie, és azt ülőhelyekkel kell ellátni.

(4) Az öltöző alapterületét úgy kell kialakítani, hogy az ott öltöző munkavállalók egymást ne akadályozzák. Öltözőszekrényenként legalább 0,50 m²-nyi alapterületet kell biztosítani. Az öltöző minimális alapterülete 6 m².

(5) Az öltözőt el kell látni olyan berendezéssel, amely biztosítja, hogy valamennyi munkavállaló a ruházatát a munkavégzés időtartama alatt elzárva tarthassa. A munkaruházat szellőzését és száradását annak őrzési ideje alatt biztosítani kell.

(6)⁵ Ha a munkakörülmények úgy kívánják – különösen veszélyes anyagok, nedvesség, szennyeződés esetén –, külön öltözőszekrényt kell biztosítani azokon a szekrényeken kívül, ahol a munkavállalók az utcai ruhájukat tartják.

(7) Az öltözőt a munkavállalók tevékenysége, a munkáltatói tevékenység jellege, illetve a munkafolyamat tisztasága alapján az alábbi tisztasági fokozatok egyikébe kell besorolni, illetve ez alapján a helyiségeket kialakítani és a felszerelést biztosítani:

- a) „A” különösen tiszta,
- b) „B” tiszta,
- c) „C” közepesen szennyezett,

d) „D” erősen szennyezett,

e) „E” fertőző, mérgező.

(8) Az „A” „D” „E” tisztasági fokozatba tartozó tevékenység esetén étkezési lehetőséget kell biztosítani, illetve e tevékenységi körben öltözésre kettős – fekete-fehér – öltözőt kell kialakítani a munkavállalói összlétszám, de legalább a legnagyobb műszaklétszám alapján. A fekete-fehér öltözők között a közlekedés csak a tisztálkodási helyiségen keresztül vezethet.

(9) Ha fogasos (ruhatári) öltöző kerül kialakításra, akkor a munkavállalók részére személyi értéktárgyaik megőrzéséhez zárható fiókokat kell rendszeresíteni.

Tisztálkodó- és mellékhelyiségek

19. § (1)⁶ A munkavállalók részére elegendő és megfelelő zuhanyozót kell biztosítani, ha a munka jellege vagy egyéb egészségügyi ok ezt szükségessé teszi.

(2) A férfiak és a nők részére külön zuhanyozókat vagy a zuhanyozók elkülönített használatát kell biztosítani.

(3) A zuhanyozóknak megfelelő méretűeknek kell lenniük ahhoz, hogy valamennyi munkavállaló részére lehetővé tegyék az akadály nélküli, higiénés tisztálkodást.

(4) A zuhanyozókat el kell látni meleg és hideg folyóvízzel.

(5)⁷ A zuhanyzókat olyan berendezésekkel kell felszerelni, amelyek valamennyi munkavállaló részére lehetővé teszik a higiénés követelményeknek megfelelő tisztálkodást.

(6)⁸ Ha az (1) bekezdés szerint zuhanyozó kialakítására nincs szükség, akkor elegendő számú, folyó vízzel (szükség szerint meleg vízzel) ellátott megfelelő mosdókagylót kell a munkahely környezetében biztosítani úgy, hogy a higiénés követelmények megtarthatók legyenek, és a kéz szárításához megfelelő eszköz vagy berendezés álljon rendelkezésre.

(7) A mosdó- és öltözőhelyiségek között közvetlen átjárást kell biztosítani, ezek csak egymástól elkülönített helyiségekben alakíthatók ki.

(8) A munkavállalók részére a munkahelyek, pihenőhelyiségek, öltözők, illetve a zuhanyozóval és mosdókkal ellátott helyiségek közelében elkülönített mellékhelyiségeket kell biztosítani, elegendő számú WC-vel és kézmosóval.

(9) A férfiak és a nők részére külön mellékhelyiségről vagy a mellékhelyiségek elkülönített használatáról kell gondoskodni.

(10) A 24 °C (K) EH érték feletti hőterheléssel járó zárt, telepített munkahelyeken az öltözőket és a mellékhelyiségeket úgy kell elhelyezni, hogy az zárt közlekedő helyiségen át legyen megközelíthető.

Elsősegélyhelyek

20. § (1)⁹ Minden munkahelyen és műszakban a tevékenység és a munkafolyamatok veszélyességétől, illetve az ott dolgozók számától függően kialakított elsősegélynyújtó felszerelést vagy mentődobozt és a munkavállalók közül kiképzett, elsősegélynyújtásra kijelölt személy jelenlétét kell biztosítani. Egy vagy több elsősegélynyújtásra szolgáló – hordággal is könnyen megközelíthető – helyiséget kell biztosítani ott, ahol a helyiségek mérete, a végzett tevékenység jellege és a balesetek gyakorisága ezt indokolja.

(2) Az elsősegélynyújtó felszerelést, a mentődobozt és a tevékenységtől függően hordágyat, megfelelő mennyiségben és minőségben, jól látható, könnyen és gyorsan elérhető, szennyeződéstől védett helyen kell készenlétben tartani.

(3) Gondoskodni kell az elhasznált, lejárt, használhatatlan eszközök pótlásáról.

(4) Az elsősegélyhelyeket és a hozzájuk vezető utakat a külön jogszabályban meghatározottak szerint kell jelölni.

(5) Az elsősegélynyújtó felszereléssel, az elsősegélynyújtó hely kialakításával és az elsősegélynyújtás megszervezésével kapcsolatos további követelményeket, valamint a kijelölt elsősegélynyújtók képzése, továbbképzése tekintetében az irányadó előírásokat külön jogszabály tartalmazza.

Megváltozott munkaképességű (fogyatékos) munkavállalók munkahelyei

21. § (1) A megváltozott munkaképességű (fogyatékos) munkavállalók adottságaira a munkahelyek kialakításánál figyelemmel kell lenni.

(2) Azokon a munkahelyeken, ahol megváltozott munkaképességű (fogyatékos) munkavállalókat kívánnak foglalkoztatni, az ajtókat, az átjárókat, a szintbeli különbségeket áthidalókat, a lépcsőket, a zuhanyozókat, a mosdókat és a munkahellyel összefüggő berendezéseket a testi adottságaiknak megfelelően, illetve megváltozott munkaképességükre figyelemmel kell kialakítani, vagy szükség esetén átalakítani.

(3) A megváltozott munkaképességű (fogyatékos) munkavállalók részére munkahelyükön biztosítani kell az egészséges és biztonságos munkavégzésükhöz szükséges, általuk felismerhető jelzéseket.

Ivóvízellátás a munkahelyen

23. § (1) A munkáltató köteles gondoskodni ivóvízcsap, illetve ivókút felszereléséről, valamint az ivóvizet szolgáltató berendezés tisztán tartásáról és megfelelő karbantartásáról. Ha a munkahelyen ipari vízszolgáltatás is van, a csapokat „ivóvíz”, illetve „nem ivóvíz” felirattal és piktogrammal kell ellátni.

(2) Vízvezetékes ivóvíz hiányában ivóvízről ivóvíztartály felszerelésével vagy egyéb módon kell gondoskodni. Az ivóvíztartály kifolyóját olyan módon kell elhelyezni, hogy a tartályból közvetlenül inni ne lehessen. A munkáltató köteles gondoskodni az ivóvíztartály rendszeres fertőtlenítéséről, valamint arról, hogy annak feltöltése csak ivóvíz minőségű vízzel történjen.

(3) Azokon a munkahelyeken, ahol étkezni, inni és élelmiszert tárolni tilos, továbbá, ahol az ivóvíz-szolgáltatás nem ivókutas rendszerű, az étkező-, valamint a pihenőhely kialakításánál figyelemmel kell lenni az ivóedények közegészségügyi követelményeknek megfelelő elhelyezésére is.

Munkahelyi zaj- és rezgések elleni védelem

24. § (1) A munkahelyeken a zaj hangnyomásszintje nem haladhatja meg az 5. számú mellékletben, továbbá a külön jogszabályban megadott értékeket.

(2)¹⁰ A munkahelyeken a munkavállaló testére áttevődő rezgés vonatkozásában a rezgésexpoziciónak kitett munkavállalókra vonatkozó minimális egészségi és munkabiztonsági követelményekről szóló külön jogszabály előírásait kell alkalmazni.

(3)¹¹

(4) Annak érdekében, hogy a zaj- és rezgésterhelés a megengedett értéket ne haladja meg, a munkaeszköz típusának kiválasztásánál figyelembe kell venni az annak használata során keletkező zaj és rezgés mértékét.

(5) A (2) bekezdésben meghatározott értékeket meghaladó munkahelyi rezgés expozíció esetében a rezgésterhelést a szükséges műszaki megoldásokkal (pl. rezgésszigetelő gépalapozás, forgó alkatrészek kiegyensúlyozása) a megengedett érték alá kell csökkenteni.

(6) A kéz-kar rezgés expozíciójával járó munkavégzés során, ha nem biztosított a 2. számú melléklet 2. táblázata szerint könnyűnek minősülő fizikai munkavégzés munkakörnyezeti előírásainak megfelelő klíma, a munkavállalót – a lokális lehűlés elleni végtagvédelem érdekében – egyéni védőeszközzel kell ellátni.

A kapcsolódó törvényi szabályozás az 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) a munkavédelemről jogszabályban található:

- Mvt. 42.§ b) a veszélyforrások ellen védelmet nyújtó egyéni védőeszközöket meg kell határozni, azokkal a munkavállalókat el kell látni, használatukra ki kell oktatni és használatukat meg kell követelni;
- Mvt. 56. § Az egyéni védőeszköz juttatásának belső rendjét a munkáltató írásban határozza meg. E feladat ellátása munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül.
- A Mvt. előírja, hogy azoknál a munkafolyamatoknál, ahol a munkavállalók és a munkavégzés hatókörében tartózkodók veszélynek vannak kitéve, akkor a védelmüket többek között egyéni védőeszközök, és védőfelszerelések alkalmazásával kell megoldani.

Előfordulhatnak olyan tevékenységek, ahol több egészségkárosító hatás együttesen veszélyezteti a munkavállalót. Ilyenkor mindegyik ellen külön-külön védelmet kell nyújtani. Amennyiben lehetséges, olyan kombinált védőfelszerelést kell biztosítani, amely valamennyi ártalmas hatás ellen védelmet nyújt.

A munkavállalók egészségének, testi épségének és munkaképességének megóvását elsősorban megfelelő műszaki intézkedésekkel kell biztosítani. Ha ezzel teljes mértékben nem valósítható meg, kiegészítő védelemként védőeszközt kell biztosítani. A védőeszközt pénzben megváltani nem szabad.

Részletezve a 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről rendelkezik ebben a témában.

A rendelet arra az esetre vonatkozik – aminek fennállása mindig megállapítható -, amikor nem lehetséges megvalósítani az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzést. Ekkor – még egyszer hangsúlyozva: minden esetben – a munkáltató kötelessége, hogy a munkavállalókat a fellépő munkahelyi kockázatok (beleértve a kémiai, biológiai, sugárzás) csökkentése, az egészséget nem veszélyeztető mértékűre leszorítása érdekében a megállapított kockázatokkal szemben oltalmat nyújtó egyéni védőeszközökkel lássa el. Szintén a munkáltató feladata, hogy az egyéni védőeszközök megfelelő használatát ellenőrizze. E rendelet alkalmazásában

a) egyéni védőeszköz:

aa) minden olyan eszköz, amelyet a munkavállaló azért visel vagy tart magánál, hogy az a munkavégzésből, a munkafolyamatból, illetve a technológiából eredő kockázatokat az egészséget nem veszélyeztető mértékűre csökkentse, továbbá

ab) az eszköz bármely kiegészítése vagy egyéb segédeszköz, amelynek a feladata az aa) pont szerinti cél elérése (a továbbiakban aa) és ab) pontok együtt: védőeszköz);

b) expozíció: a munkahelyen jelen lévő és a munkavállalót érő kóros tényezők mennyiségi meghatározása (az expozíciós koncentráció és az expozíciós idő szorzata).

(2) Nem minősül védőeszköznek:

a) a közönséges munkaruha és az olyan egyenruha, illetve formaruha, amelyet nem a munkavállaló biztonságának és egészségének védelmére terveztek, illetve vizsgáltak;

b) az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény szerinti mentést és betegszállítást végző mentőszolgálatok által használt felszerelések;

c) * a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek, valamint az Országgyűlési Őrség által viselt vagy használt védőeszköz;

d) a közúti közlekedési eszközökön alkalmazott védőeszköz és védőfelszerelés;

e) a sportfelszerelés és sporteszköz;

f) az önvédelem vagy elrettentés célját szolgáló felszerelés és eszköz;

g) a veszélyek és ártalmak felderítésére és jelzésére szolgáló hordozható készülékek.

4. § (1) A munkáltató gondoskodik arról, hogy a védőeszköz

a) úgy nyújtson védelmet a munkakörnyezeti kockázatokkal szemben, hogy önmaga ne idézzen elő további veszélyt;

b) feleljen meg a munkavégzés körülményeinek;

c) az ergonómiai követelményeknek és a munkavállaló egészségi állapotának megfelelően;

d) igazítás elvégzése után illeszkedjen viselőjére.

(2) Amennyiben egyszerre több kockázat fennállása szükségessé teszi, hogy a munkavállaló egy időben több védőeszközt használjon, ezeknek a védőeszközöknek összeillőknek és hatékonyaknak kell lenniük a fennálló kockázatokkal szemben.

(3) A védőeszköz használatának feltételeit - különösen viselhetőségének időtartamát - a kockázat súlyossága, a kockázatnak való kitettség gyakorisága, az egyes munkavállalók munkavégzési helyének jellemzői, valamint a védőeszköz teljesítménye és határfoka, valamint a védőeszköz viselése által okozott többletterhelés mértékének figyelembevétele alapján kell meghatározni.

(4) A védőeszköz személyes használatra szolgál, kihordási ideje nincs. Amennyiben a munkavégzés körülményei megkívánják, hogy valamely védőeszközt ne csak egy személy, hanem többen is használjanak, megfelelő intézkedéseket kell tenni annak biztosítására, hogy az ilyen használat ne jelentsen egészségügyi vagy higiénés kockázatot a használók számára.

(5) A védőeszközt a munkáltató ingyenesen biztosítja, továbbá karbantartás, tisztítás, javítás vagy csere útján gondoskodik arról, hogy a védőeszköz használható, valamint megfelelő higiénés állapotban legyen.

(6) * A munkáltató előzetesen tájékoztatja a munkavállalót azoknak a kockázatoknak a jellegéről és mértékéről, amelyekkel szemben a védőeszköz használata őt megvédi, továbbá gondoskodik arról - szükség esetén gyakorlati képzéssel -, hogy a munkavállaló megtanulja a védőeszköz használatának módját. A munkáltató a védőeszköz rendelkezésre bocsátásával egyidejűleg magyar nyelvű tájékoztatót és használati utasítást a munkavállaló rendelkezésére bocsát. A tájékoztatás és a gyakorlati képzés megtörténtét a munkáltató írásban dokumentálja és azt a munkavállalóval alá kell íratnia, továbbá - kérelemre - az ellenőrzést végző hatóság részére a dokumentumot bemutatja. A munkáltató köteles biztosítani a munkavállalók, illetve azok képviselői számára a tájékoztatást, az oktatást és a konzultációt a védőeszköz használatával kapcsolatosan, az Mvt. rendelkezései szerint.

(7) A védőeszköz biztosítása magában foglalja, hogy

a) az - figyelemmel a védőeszköz elhasználódására - a munkavállaló munkavégzéséhez folyamatosan,

b) a mentési tervben meghatározott mentési feladatokra és haváriákra rendszeresített készenléti védőeszköz csomag állandóan rendelkezésre álljon. A munkavállaló haladéktalanul tájékoztatja a munkáltatót, ha megítélése szerint a védőeszköz elvesztette védelmi képességét.

(8) A (7) bekezdés b) pontja szerinti csomag tartalmazza mindazokat a védőeszközöket, amelyek használata havária esetén szükségessé válhat.

5. § (1) A munkáltató - az Mvt. 56. §-a alapján - munkahelyenként és munkakörönként - a (2) bekezdésben foglaltak figyelembevételével - írásban meghatározza

a) azokat a munkafolyamatokat, technológiákat - ideértve a munkaeszközöket és anyagokat, valamint a kockázatot is -, amelyek védőeszköz használatát indokolják, valamint a juttatott védőeszköz típusát és a védőeszköz használatával járó egyéb előírásokat, pl. a védőeszköz ellenőrzése, tárolása, cseréje, karbantartása, az elhasználódott védőeszköz veszélyes hulladékként történő kezelése (a továbbiakban: a védőeszköz juttatásának rendje), továbbá

b) a védőeszköz használatának feltételeit, beleértve a használat időtartamát is.

(2) A munkáltató a védőeszköz juttatásának rendje kialakítása során

a) meghatározza az (1) bekezdés szerinti esetekben a kockázatok jellegét és mértékét,

b) az a) pont szerint jár el az (1) bekezdés szerinti tényezők bármelyikének megváltozása esetén,

c) biztosítja

ca) a kockázatok jellegének és mértékének megfelelő védelmi képességgel rendelkező, továbbá

cb) a munkavállaló által végzett fizikai munka mértékének és a klimatikus környezetnek megfelelő védőeszközt, amelyet a védőeszközre meghatározott felhasználási határok (védelmi képesség, fokozat vagy osztály) figyelembevételével választ ki,

d) figyelembe veszi a védőeszköz használatának egészségi (egyéni) alkalmassági feltételeit, illetve annak egészségi korlátjait.

(3) Az egyes alkalmazható védőeszközök típusait a 2. számú melléklet, a védőeszköz használatával végezhető tevékenységeket a 3. számú melléklet tartalmazza.

6. § (1)A védőeszköz kiválasztását megelőzően a munkáltató köteles a védőeszköz típusbizonyítványa, valamint - szükség esetén - szakértői vélemény alapján felmérni, hogy a felhasználni kívánt védőeszköz megfelel-e a 4. § (1)-(2) bekezdésében előírt követelményeknek.

(2) Az (1) bekezdés szerinti felmérésnek tartalmaznia kell:

a) azoknak a kockázatoknak az értékelését, amelyek más eszközökkel nem háríthatók el;

b) azoknak a jellemzőknek a meghatározását, amelyekkel a védőeszköznek rendelkeznie kell ahhoz, hogy az a) pontban említett kockázatokkal szemben hatékony legyen, beleértve azon kockázat figyelembevételét, amelyet maga a készülék okozhat;

c) a beszerezni kívánt védőeszköz védelmi szintjének (képességének) összehasonlítását a b) pontban említett jellemzőkkel.

(3) Az (1) bekezdésben előírt vizsgálatot meg kell ismételni, ha bármelyik elemét tekintve változás következett be.

7. § A védelmi képességét veszített védőeszköz tovább nem használható. Az elhasználódott védőeszközt hulladékként, a külön jogszabályban * meghatározott esetekben veszélyes hulladékként kell kezelni.

8. § (1) A munkavállaló a védőeszköz használatáról érvényesen nem mondhat le.

(2) A munkavállaló a védőeszközt nem viheti el a munkahelyéről, kivéve, ha a munkáltató engedélyezte annak elvitelét, amennyiben

a) a munkavégzés helye változó és a munkáltató más módon nem tudja biztosítani a védőeszközt a munkavállaló számára,

b) a védőeszköz elvitele közegészségügyi szabályokba nem ütközik.

9. § (1) A munkáltató a védőeszköz juttatásának rendje meghatározásába a munkavédelmi képviselőt, valamint a foglalkozás-egészségügyi szolgálatot bevonja, akik jogosultak a védőeszköz kiválasztására javaslatot tenni.

(2) A munkavédelmi képviselő jogosult a védőeszköz biztosításáról és használatáról tájékoztatást kapni, az egyéni védőeszköz biztosításával és használatával kapcsolatos rendelkezések megsértése esetén megfelelő intézkedéseket kezdeményezni.

Az egyéni védőeszközökről egyéni védőeszköz juttatási rendet kell készíteni.

A védőeszköz biztosítása és azok használatának kioktatása, viselésük megkövetelése a közvetlen munkahelyi vezető feladata. A munkavállalók testi épsége és egészsége védelmére előírt egyéni védőeszközök biztosítása nélkül a munkavállaló munkavégzésre nem kötelezhető. Azon munkahelyek, munkakörök jegyzékét, ahol egyéni védőeszköz biztosítása szükséges a munkavédelmet ellátó szakember állítja össze. Ha az egyéni védőeszköz juttatási szabályzatban nem szereplő munkakörök és tevékenységek jelentkezése során, a veszélyes és ártalmas termelési tényezők megjelenése esetén a munkavégzésre utasítást adó köteles a megfelelő védelmet nyújtó védőeszköz, védőfelszerelés használatát elrendelni és biztosítani.

A területen belüli átirányítás, áthelyezés esetén a munkavállaló megváltozott munkakörének megfelelően módosítani kell az egyéni védőfelszerelését az új munkába állása előtt. Erről az átirányításra, áthelyezésre utasítást adó vezető köteles gondoskodni. Az újonnan belépő munkavállalónak egyéni védőeszközt a szabályzatban megjelölt munkakörökben azonnal ki kell adni.

A védőöltözetek és védőeszközök a munkáltató tulajdonát képezik, azt a munkaviszony megszüntetése után vissza kell szolgáltatni a munkáltatónak.

Az egészségre ártalmas munkakörökben időszakosan foglalkoztatott munkavállalók részére az ártalmas munkakör miatt a szükséges egyéni védőeszközöket a közvetlen munkahelyi vezető köteles biztosítani. Amennyiben a munkavállaló az egészségre ártalmas munkakörből elkerül, vagy az ártalom megszűnik, az egyéni védőeszközöket köteles visszaszolgáltatni.

Egyéni védőeszközök kiadásáról, cseréjéről a nap bármely szakában a szervezeti egység vezetője köteles gondoskodni. Anyagi felelősség terheli a munkavállalót a munkáltató által részére biztosított védőeszközökért. Minden munkavállaló köteles a részére kiadott egyéni védőeszközt rendeltetésének megfelelően használni, és a tőle elvárható tisztításáról gondoskodni. Ha a munkavállaló az adott munkakörben előírt és részére kiadott védőeszközt figyelmeztetés ellenére sem használja, a munkavégzéstől el kell tiltani. Az eltiltás idejére a munkavállalónak munkabér nem fizethető. A védőeszközök használatát, a munkát közvetlenül irányító vezető naponta köteles ellenőrizni. A védőeszközök állapotát rendszeresen ellenőrzi, amiről írásos dokumentumot készít. Védőeszköz szándékos rongálása, valamint a védőeszköz gondatlan kezelésével és tisztításával okozott kárt munkavállaló a vonatkozó hatályos jogszabályoknak megfelelően köteles megtéríteni. Erőszakosan megrongált védőeszköz állapotáról, a megrongálódás körülményeiről az illetékes vezető köteles az érintett személyekkel közösen jegyzőkönyvet felvenni.

A védőeszköz elhasználódása esetén, cseréjét a munkavállaló köteles kezdeményezni.

A munkáltató a munkavállaló részére kizárólag csak érvényes minősítő bizonyítvánnyal, illetve a vonatkozó rendelet szerinti gyártói minőségi bizonyítvánnyal ellátott egyéni védőeszközt adhat. EK megfelelési nyilatkozat, illetve EK típustanúsítvány szükséges a 18/2008. (XII. 3.) SZMM rendeletnek megfelelően. A rendeltetészerű használhatóság alapfeltétele, hogy a munkáltató rendelkezzen az egyéni védőeszköz úgynevezett tájékoztatójával, és annak tartalmát a munkavállaló tudomására hozza. A tájékoztató az egyéni védőeszköz tartozéka, amely a tárolására, kezelésére, karbantartására, tisztítására, időszakos vizsgálatára vonatkozó tudnivalókat tartalmazza.

A védőeszköz legyen alkalmas a felmért veszély elleni védelemre. A védőeszköz nyújtson védelmet a munkakörnyezeti kockázatokkal szemben úgy, hogy önmaga ne idézzen elő további veszélyt. Lehetőleg ne okozzon nagyobb megterhelést a munkavállalónak, azaz feleljen meg a munkavégzés követelményeinek, az ergonómiai követelményeknek és a munkavállaló egészségi állapotának és a szükséges igazítás elvégzése után illeszkedjen a viselőjére.

A védőeszköz beszerzése a munkáltató feladata. Mindig legyen egy minimális tartalék, hogy meghibásodás, elhasználódás esetén a cserét végre lehessen hajtani. A védőeszköz karbantartását a viselője (munkavállaló) köteles elvégezni. Amennyiben olyan védőeszköz kerül kiadásra, amely az elhasználódás után veszélyes hulladéknak számít, a munkáltató köteles gondoskodni a selejtezésről, a tárolásról, és a megsemmisítésről.

Védőeszközök, védőfelszerelések tisztítása, karbantartása, tárolása is legyen része a vonatkozó szabályzásnak:

A területi egységekben a személy szerint nyilvántartott egyéni védőeszközöket évenként legalább egyszer felül kell vizsgálni. A védőruhák, védőfelszerelések, védőeszközök felülvizsgálata a közvetlen munkahelyi vezető feladata. A védőeszközök, védőfelszerelések, védőöltözet karbantartását, fertőtlenítését saját hatáskörben köteles elvégeztetni. A megrongálódott vagy elhasználódott felszerelések cseréjéről a területi egység vezetője köteles gondoskodni. A munkavállaló feladata a bőr, a műanyag védőeszköz és gumiféleségek folyóvizes mosása, tisztítása, ápolása. A munkavállaló köteles a durva szennyeződéstől letakarítani azokat a védőeszközöket, melyeket elhasználódás miatt vissza kell adni. A védőeszközöket úgy kell tárolni, hogy azokat semmilyen sérülés, szennyeződés, és károsodás ne érje.

Érdemes a védőitalokról és a tisztálkodó szerekről is rendelkezéseket hozni, célszerűen ez lehet az egyéni védőeszközökről szóló szabályozásban, de lehet a munkavédelmi szabályzatban is. A lényeg, hogy a munkavállalók ismerjék és tartsák is be a meghozott intézkedéseket. Legyen oktatás és legyen rendszeres ellenőrzés, visszacsatolás.

A kijelölt mosdókban a telephelyen végzett tevékenységeket szem előtt tartva megfelelő mennyiségű és típusú kéztisztító szert kell kihelyezni. Azokon a munkahelyeken, ahol a munkavállaló bőrét szappanos vizes lemosással el nem távolítható szennyeződés éri biztosítani kell ipari kézmosószer, valamint védőkenőcs használatát.

Azokon a munkahelyeken, ahol a munkavégzés nagyfokú szennyeződéssel jár, az ott foglalkoztatott munkavállalók részére a tisztálkodási szereket biztosítani kell. Minden munkavállaló részére kézmosási lehetőség (pl. folyékony szappannal) és kézszáritási, illetve papírtörölő elérhető a mosdó helyiségekben!

Egyéni védőeszköz kategóriái:

3 kategóriába sorolják az egyéni védőeszközöket védelmi szintjük alapján:

1. kategória (a felhasználó képes az adott védőeszköz védelmi szintjét elegendő biztonsággal megállapítani, alkalmazni stb.) Pl. felületi sérülést okozó mechanikai veszélyek, gyengén agresszív hatású tisztítószer(ek)

2. kategória (melyek nem tartoznak sem az 1., sem a 3. kategóriába)

3. kategória (komplex tervezésű védőeszközök, amelyek súlyos, visszafordíthatatlan egészségkárosodást okozó hatások ellen védenek, pl. szűrő típusú légzőkészülékek, magasból történő leesés ellen védőeszközök)

EK-típusvizsgálatra kötelezett védőeszközök a 2. és 3. kategóriájú egyén védőeszközök, valamint az egyes EGT-államokon kívül gyártott 1. kategóriájú védőeszköz. Az EK-típusvizsgálatot az erre jogosított tanúsító szervezet adja ki. EK-megfelelőségi nyilatkozat (gyártó vagy az EGT államok területén meghatalmazott képviselője kijelentése).

5.2 A munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések kivizsgálási szabályai

Az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül, munkabalesetnek minősül.

A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset, ha a munkavállalót a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás stb. igénybevétele során éri.

Nem tekinthető munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező balesetnek (munkabalesetnek) az a baleset, amely a munkavállalót a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművével történik.

A munkabalesetet be kell jelenteni, ki kell vizsgálni és nyilvántartásba kell venni. A Munkáltató a munkabalesetek bejelentése, kivizsgálása és nyilvántartása során a sérült (megbetegedett) a vonatkozó jogszabály által kiadott formanyomtatványban feltüntetett adatait rögzíti, illetőleg kitölti a kötelező formanyomtatvány a munkabaleset kivizsgálásáról.

A munkabaleset kivizsgálása során fel kell tárni a kiváltó és közreható tárgyi, szervezési és személyi okokat, és ennek alapján intézkedéseket kell tenni a munkabaleset és a foglalkozási megbetegedések megelőzésére.

A sérült, illetőleg a balesetet észlelő személy köteles a balesetet a munkát közvetlenül irányító személynek haladéktalanul jelenteni.

A Munkáltatónak minden bejelentett, illetve tudomására jutott balesetről meg kell állapítania, hogy munkabalesetnek tekinti-e. Ha nem tekinti munkabalesetnek, akkor erről és a jogorvoslat lehetőségéről a sérültet, halálos baleset esetén a hozzátartozót értesíteni kell 30 napon belül.

A munkabaleset bekövetkezésétől számított 3 év után a törvényben foglaltak alapján a Munkáltató nem köteles a munkabalesetet bejelenteni, kivizsgálni és nyilvántartásba venni.

Ha a magyarországi székhelyű munkáltató magyar állampolgárságú munkavállalóját külföldi kiküldetés (külszolgálat) során éri munkabaleset, a munkáltató köteles a munkaügyi miniszter rendeletében meghatározott rendben a bejelentési és nyilvántartási kötelezettséget teljesíteni.

A sérült, illetőleg az eseményt észlelő személy a munkabalesetet, a munkát közvetlenül irányító személynek haladéktalanul köteles jelenteni.

A sérült munkáját közvetlenül irányító személy minden olyan balesetet, amely előreláthatóan legalább egy nap munkakiesést okoz, köteles haladéktalanul jelenteni a munkahely vezetőjének és a munkavédelmi megbízottnak.

A baleset kivizsgálásával a sérült közvetlen vezetője nem bízható meg, azonban a szükséges segítséget meg kell adnia a valós okok felderítésére.

A munkabalesetek kivizsgálása és a jegyzőkönyv elkészítése a munkahely vezetőjének és a munkavédelmi megbízottnak a feladata.

Amennyiben a kivizsgálás során a bizottság megállapítja, hogy a hasonló balesetek megelőzésére a szükséges intézkedések a munkahely hatáskörét meghaladják, a jegyzőkönyvben rögzíteni kell, hogy milyen felső vagy külső szerv(ek) intézkedését kéri a veszélyforrások felszámolására.

Súlyos az a munkabaleset, amely:

- a sérült halálát (halálos munkabaleset az a baleset is, amelynek bekövetkezésétől számított 90 napon belül a sérült, orvosi szakvélemény szerint a balesettel összefüggésben vesztette életét), magzata vagy újszülöttjének halálát, illetve önálló életvezetését gátló maradandó károsodását okozta;
- valamely érzékszerv (vagy érzékelő-képesség) és a reprodukciós képesség elvesztését, illetve jelentős mértékű károsodását okozta;
- orvosi vélemény szerint életveszélyes sérülést, egészségkárosodást okozott;
- súlyos csonkulást, hüvelykujj vagy kéz, láb két vagy több ujjá nagyobb részének elvesztését (továbbá ennél súlyosabb eseteket);
- beszélőképesség elvesztését vagy feltűnő eltorzulást, bénulást, illetőleg elmezavart okozott.

A Munkáltató munkahelyeinek vezetői kötelesek a súlyos munkabaleseteket azonnal jelenteni az illetékes hatóságnak.

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 64. § (1) bekezdése alapján a munkáltatónak minden munkabalesetet és a foglalkozási megbetegedést - ideértve a fokozott expozíciós eseteket - be kell jelenteni, ki kell vizsgálni, és nyilvántartásba kell venni.

Ha a munkahelyen halálos kimenetelű vagy tömeges foglalkozási megbetegedés fordult elő, a munkáltató - az észlelő orvos bejelentési kötelezettségétől függetlenül - azonnal értesíti a munkáltató telephelye szerint illetékes munkavédelmi felügyelőt.

A Magyar Köztársaság területén székhellyel rendelkező munkáltató magyar állampolgárságú munkavállalója külföldi munkavégzése során elszenvedett foglalkozási megbetegedése esetén a munkáltató értesíti a munkáltató telephelye szerint illetékes munkavédelmi felügyelőt.

5.3. A szakemberek előírt foglalkoztatásának szabályai

A munkáltató szakember foglalkoztatására vonatkozó előírásokat a Mvt. és az 5/1993 (XII.26.) MüM rendelet 2. sz. melléklet tartalmazza. A Munkavédelmi Törvény minden munkáltató részére előírja munkavédelmiszakember foglalkoztatását.

Munkavédelmi szakember foglalkoztatásáról szóló táblázat:

Létszám	I. veszélyességi Osztály	II. veszélyességi osztály	III. veszélyességi osztály
1-9 munkavállaló között	egy fő középfokú munkavédelmi szakképesítésű heti négy órára,	egy fő középfokú munkavédelmi szakképesítésű heti egy órára,	egy fő középfokú munkavédelmi szakképesítésű heti egy órára,
10 -49 munkavállaló között	egy fő középfokú munkavédelmi szakképesítésű napi három órára,	egy fő középfokú munkavédelmi szakképesítésű napi egy órára,	egy fő középfokú munkavédelmi szakképesítésű napi egy órára,
50-500 munkavállaló között	egy fő középfokú munkavédelmi szakképesítésű napi hat órára,	egy fő középfokú munkavédelmi szakképesítésű napi két órára,	egy fő középfokú munkavédelmi szakképesítésű napi egy órára,
501-1000 munkavállaló között	egy fő felsőfokú munkavédelmi szakképesítésű teljes munkaidővel,	egy fő középfokú munkavédelmi szakképesítésű teljes munkaidővel,	egy fő középfokú munkavédelmi szakképesítésű napi négy órára,

1000 munkavállaló fölött	egy fő felsőfokú munkavédelmi szakképesítésű teljes munkaidővel és minden megkezdett 400 munkavállaló után további egy-egy fő középfokú munkavédelmi szakképesítésű teljes munkaidővel	egy fő felsőfokú munkavédelmi szakképesítésű teljes munkaidővel és minden megkezdett 800 munkavállaló után további egy-egy fő középfokú munkavédelmi szakképesítésű teljes munkaidővel	egy fő felsőfokú munkavédelmi szakképesítésű teljes munkaidővel.

A legfeljebb 9 fő munkavállalót foglalkoztató munkáltató (mikrovállalkozás) esetén, továbbá ha a munkáltató a tevékenysége alapján a II. vagy III. veszélyességi osztályba tartozik, és 50 főnél kevesebb munkavállalót foglalkoztat (kisvállalkozás), akkor külön szakember kijelölése (foglalkoztatása) helyett kijelölt munkavállalójával vagy természetes személy munkaadóként maga is elláthatja az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés munkáltatói feladatait, amennyiben a kijelölt személy vagy ő maga rendelkezik az azok ellátásához a munkáltató tényleges szakmai tevékenységére tekintettel szükséges ismeretekkel, készséggel és jártassággal. Valamennyi esetben (kijelölés, foglalkoztatás vagy a munkavédelmi feladatok személyes ellátása) a munkáltató kötelessége továbbá, hogy a munkavédelemre vonatkozó szabályokban előírt munkabiztonsági szaktevékenység elvégzésére munkavédelmi (bányászati) szakképesítésű személyt vegyen igénybe. Ez a személy lehet a kijelölt (foglalkoztatott) szakember vagy – a szakképzettségi feltétel fennállása esetén – a természetes személy munkáltató is.

A kijelölt/megbízott munkavédelmi szakember minimális kötelezettségei

- Munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálat elvégzése
- az időszakos biztonsági felülvizsgálat elvégzése
- közreműködés a munkahely, az egyéni védőeszköz, a munkaeszköz, technológia soron kívüli ellenőrzésében
- közreműködés a mentési terv elkészítésében
- a megelőzési stratégia munkabiztonsági tartalmának kidolgozása
- közreműködés a kockázatértékelés elvégzésében
- közreműködés a munkavédelmi oktatásban
- közreműködés az egyéni védőeszköz juttatása belső rendjének meghatározásában
- a munkabalesetek kivizsgálása
- a munkabiztonsági szaktevékenységnek minősített feladatok teljesítésében való közreműködés, továbbá a munkaegészségügyi feladatok teljesítésében való szükség szerinti közreműködés.

Munkabiztonsági- és foglalkozás-egészségügyi szaktevékenység:

- a munkavédelmi üzembe helyezés során a munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálat elvégzése,
- a munkahelyi kockázatértékelés elkészítése,
- az egyéni védőeszköz juttatása belső rendjének kialakítása szabályozása,
- soron kívüli ellenőrzés elvégzése pl. munkaeszköz rendellenessége esetén megelőzési stratégia kidolgozásában való együttműködés.

Kizárólag munkabiztonsági szaktevékenység:

- a veszélyes munkaeszköz időszakos biztonsági felülvizsgálata (szakirányú képzettséggel és ezen túlmenően munkavédelmi szakképzettséggel is kell rendelkeznie)
- minden munkabaleset kivizsgálásszaktevékenység, a foglalkozás egészségügyi orvost tájékoztatni kell, a súlyos balesetkivizsgálásában pedig részt kell vennie,
- robbanásvédelmi dokumentáció elkészítése (csak tűzvédelmi szakképesítéssel együtt értendő),
- egészségvédelmi koordinátor az építési folyamatokban.

A FOGLALKOZÁS-EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÓ SZAKORVOSOK MUNKAVÉDELEMSEL KAPCSOLATOS FELADATAI

Szaktevékenységek:

1. Munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálatban való közreműködés
2. Soron kívüli ellenőrzésben való közreműködés
3. Megelőzési stratégia kidolgozásában való együttműködés
4. Kockázatértékelés elkészítésében való együttműködés
5. Az egyéni védőeszköz juttatás belső rendjének meghatározásában való együttműködés

Foglalkozás-egészségügyi orvosi szakmai feladatok a munkáltatónál

1. A foglalkozás-egészségügyi szakorvosi vizsgálatok elvégzése
2. Az elsőfokú munkaköri orvosi alkalmassági vélemény kiállítása
3. Az orvosi dokumentációk nyilvántartása, vezetése
4. A foglalkozási megbetegedések kialakulása körülményeinek vizsgálata
5. Felkérésre a munkahelyi elsősegélynyújtók kiképzése, vizsgáztatása
6. A képernyő előtti munkát végzők előzetes orvosi szűrővizsgálata
7. A munkavédelmi belső szabályozásban előírt védőoltások beadása
8. A munkavédelmi belső ellenőrzéseken (szemléken) való részvéte
9. A hatósági ellenőrzésekben való részvétel

5.4 A munkavédelmi oktatás megtervezésére és megszervezésére vonatkozó szabályok

1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről:

55. § (1) A munkáltatónak oktatás keretében gondoskodnia kell arról, hogy a munkavállaló

a) munkába álláskor,

b) munkahely vagy munkakör megváltozásakor, valamint az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek változásakor,

c) munkaeszköz átalakításakor vagy új munkaeszköz üzembe helyezésékor,

d) új technológia bevezetésekor

elsajátítsa és a foglalkoztatás teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati ismereteivel, megismerje a szükséges szabályokat, utasításokat és információkat. Az oktatást rendes munkaidőben kell megtartani, és szükség esetén időszakonként - a megváltozott vagy új kockázatokat, megelőzési intézkedéseket is figyelembe véve - meg kell ismételni. Az oktatás elvégzését a tematika megjelölésével és a résztvevők aláírásával ellátva írásban kell rögzíteni.

(2) Az (1) bekezdésben előírt ismeretek megszerzéséig a munkavállaló önállóan nem foglalkoztatható.

Előzetes munkavédelmi oktatás

Előzetes munkavédelmi oktatásban kell részesíteni a munka megkezdése előtt minden munkavállalót

- munkába álláskor,
- munkahely vagy munkakör megváltozásakor,
- munkaeszköz átalakításakor vagy új munkaeszköz
- üzembe helyezésékor,
- új technológia bevezetésekor.

Az előzetes munkavédelmi oktatás gyakorlati részét a tényleges munkába állás előtt kell megtartani, az elméleti oktatást lehetőség szerint kell megtartani.

Rendkívüli munkavédelmi oktatás

Rendkívüli munkavédelmi oktatást kell tartani súlyos baleset esetén. Az oktatás során a súlyos munkabaleset kiváltó okait, a vizsgálat tapasztalatainak eredményét kell ismertetni, bemutatni.

Ezen kívül:

- írásos megbízással védett különösen veszélyes munka megkezdése előtt,
- idegen munkáltató munkavállalóinak a munkáltató területén történő munkába állítása előtt, ha erről a vállalkozási szerződés másként nem rendelkezik,
- idegen munkáltatónál munkát végző saját munkavállaló átirányítása előtt.

Ismétlődő rendszeres munkavédelmi oktatás

Rendszeresen oktatásban kell részesíteni a munkáltató minden munkavállalóját, beleértve a nyugdíjasokat, valamint az alkalmazotti állományú munkavállalókat is.

Munkavédelmi pótoktatás

Pótoktatásban kell részesíteni azt, aki ismétlődő oktatáson nem vesz részt, illetve azt, akit ideiglenesen átirányítanak más munkára.

A munkavédelmi oktatások eljárási szabályai

Az oktatásokat munkaidőn belül kell megtartani. A gyakorlati oktatás addig tartson, míg minden munkavállaló el nem sajátította az oktatási anyagot. Az oktatást végző köteles meggyőződni arról, hogy az oktatott anyagot mindenki elsajátította-e. A visszakérdezés írásban vagy szóban, vagy mindkét módon történhet.

A munkáltató területén munkát végző, de nem a munkáltató állományába tartozó munkavállalók munkavédelmi oktatását a két munkáltató szervezet közötti szerződésben kell szabályozni. A szerződésben név és beosztás szerint fel kell tüntetni az oktatót és az oktatás időtartamát.

A munkavédelmi oktatás dokumentálni kell.

A munkavédelmi oktatással kapcsolatos kötelezettségek

Az alkalmazó vezető feladata: a gyakorlati oktatást megtartani a munkavállalónak.

Amíg az oktatás meg nem történt, a munkavállaló nem állítható munkába.

A munkavédelmi oktatások anyaga:

- újonnan belépő vagy visszatérő munkavállaló oktatásánál
 - elméleti oktatás: a munkavédelemmel kapcsolatos alapvető kérdések, a munkavállaló jogai és kötelezettségei, a munkabaleset fogalma, bejelentése, kártérítése, a MVSZ rá vonatkozó fejezeteinek ismertetése
 - gyakorlati oktatás: helyismeret, berendezések használata, munkakörnyezet-specifikus eljárások, közlekedési és menekülési útvonalak.
- ismétlődő oktatásnál
 - a munkaterületre vonatkozó előírások, MVSZ előírás, a munkavégzés során keletkező ártalmak, baleseti veszélyforrások ismertetése, a munkahelyre vonatkozó sajátos előírások. egyéni védőeszközök, használata

5.5 Az új munkahelyek létesítésére vonatkozó előírások

Épületek, építmények, munkaeszközök üzembe helyezésére vonatkozó eljárási szabályok

Munkavédelmi üzembe helyezés:

- Épület, iroda, telephely, telephelyek, raktárak használatba vételét a Munkáltató vezetője engedélyezi.
- Új gép, szerszám, berendezés üzembe helyezését szintén a Munkáltató vezetője engedélyezi.

A munkavédelmi üzembe helyezés előzetes, munkavédelmi szempontú felülvizsgálatból áll, amely kiterjed a következőkre:

- tervezői, kivitelezői nyilatkozat
- gyártói megfelelőségi nyilatkozat
- megfelelőségi tanúsítvány
- hatósági engedély
- mérési eredmények
- érintésvédelmi felülvizsgálat
- üzemeltetés írásbeli elrendelése

Az üzembe helyezési eljárás az engedélyezőn kívül a következőknek kell részt venni:

- a munkáltató vezetője
- munkavédelmi szakember
- munkahelyi vezető
- a gép kezelője

Az engedély kiadására jogosult vezető csak akkor adhatja meg az engedélyt, ha munkavédelmi szempontból semmilyen hiányosság nincs. Erről az engedély kiadását megelőző felülvizsgálaton (üzembe helyezési eljárás) köteles meggyőződni.

Az írásbeli elrendelés feltételei: A létesítmény, gép, berendezés, stb. az érvényben lévő biztonságtechnikai, munkavédelmi előírásoknak megfelel. Magyar nyelvű gépkönyv, valamint kezelési, karbantartási utasítás rendelkezésre áll. Az MSZ 14399-80 szabványnak (Technológiai, műveleti, kezelési és karbantartási utasítások munkavédelmi követelményei) megfelelő utasítások elkészültek. Az érintésvédelmi, az elektromos szabványossági, villámvédelmi vizsgálati jegyzőkönyv megléte. Ha a munkaeszköz az Mvt. 18§ (IV.) bekezdése alá tartozik, akkor a megfelelő tanúsítvány.

Az üzemeltető gondoskodik az új munkaterület, berendezés, gép kezelésére beosztott munkavállalók kiképzéséről, hogy az indításra megfelelő képzettségű, létszámú és gyakorlattal rendelkező kezelőszemélyzet álljon rendelkezésre. Előfeltétel még az orvosi

vizsgálatok megléte és a megfelelő munkavédelmi oktatás. Ha a megfelelő gyakorlat nincs meg, ennek megszerzéséig fokozott ellenőrzéséről, felügyeletéről, irányításáról gondoskodni kell.

A létesítmények, telephelyek használatbavételi eljárását a munkáltató vezetője hirdeti meg és gondoskodik, hogy a mérési jegyzőkönyvek, a tervezői és kivitelezői nyilatkozatok, a munkavédelmi terv fejezetek stb. rendelkezésre álljon.

Egyes gép, berendezés, üzembe helyezése szintén a munkáltató vezetőjének feladata.

6. TANANYAGEGYSÉG: A hatáskörrel rendelkező munkavédelmi hatósággal való kapcsolattartás módja, illetve a hatóság működése. Munkavédelmi szabályzatok céljának, szakmai követelményeinek ismertetése

6.1 A hatáskörrel rendelkező munkavédelmi hatósággal való kapcsolattartás módja, illetve a hatóság működése

A munkavédelemmel kapcsolatos közigazgatási feladatokat a fővárosi és megyei kormányhivatalok munkavédelmi és munkaügyi szakigazgatási szerve látja el, melyet a munkavédelmi hatóság alkot.

A munkavédelmi hatóság illetékessége megegyezik a fővárosi és megyei kormányhivatal illetékességi területével. A felügyelők a hatóság illetékességi területén, valamennyi munkahelyen ellenőrzést tarthatnak, függetlenül a foglalkoztató székhelyétől és telephelyétől.

Munkavédelmi hatóság fontosabb feladatai:

- a munkavédelemre vonatkozó szabályok megtartásának elősegítése, ellenőrzése.
- tájékoztatást ad a közbeszerzési eljárásban az ajánlattevők részére a munkavállalók egészségére és biztonságára vonatkozóan.
- munkavédelmi tájékoztatással és tanácsadással segíti az érintetteket a munkavédelemmel kapcsolatos jogaik gyakorlására és kötelezettségeik teljesítésére vonatkozóan.
- a munkáltatók és munkavállalók biztonságos munkavégzéssel kapcsolatos feladatainak ellenőrzése.
- a munkahelyek létesítésére, a munkaeszközök üzemeltetésére, az egyéni védőeszközökre vonatkozó követelmények betartásának ellenőrzése.
- a munkabalesetek, foglalkozási megbetegedések és a munkavállalót a munkavégzéssel összefüggésben érő betegség kiváltására alkalmas hatások kivizsgálásának, bejelentésének, nyilvántartásának, valamint megelőzésére tett intézkedéseknek ellenőrzése.

A Kormányhivatalokon belül nem egységes a hatósági feladatokat ellátó szakügyintézők megnevezése, ezért a tananyagban a továbbiakban a bevett kifejezést, a munkavédelmi felügyelőt fogjuk használni.

A Munkavédelmi hatóságoknál a hatósági feladatok ellátására munkavédelmi felügyelők működnek.

Munkavédelmi hatósági feladatok:

A Hatóság munkavédelmi igazgatósága útján ellátja az általános munkavédelmi hatósági feladatokat.

A munkavédelmi feladatok ellátása kiterjed a munkabiztonság és a munkaegészségügy hatósági feladataira,

A Hatóság gyűjti és feldolgozza a foglalkozási megbetegedésekkel, fokozott expozíciókkal kapcsolatos adatokat.

Az egyéni védőeszközök tekintetében munkavédelmi hatósági ellenőrzés során saját hatáskörben látja el a piacfelügyeleti feladatokat.

A Munkavédelmi hatóságok az alábbi munkavédelmi hatósági feladatokat látják el:

a) jogosult a munkahelyek tekintetében a munkáltatót határozatban kötelezni arra, hogy írásban nyújtson tájékoztatást a megjelölt munkavédelmi követelmények teljesítéséről;

b) valamennyi munkahelyen – akár előzetes bejelentkezés- és külön engedély nélkül, ellenőrzési jogosultságát az erre jogosító arcképes igazolványával igazolva – ellenőrzést tartani

c) jogosult a munkabaleseteket a közúti közlekedéssel kapcsolatosak kivételével kivizsgálni. Ez a kivizsgálási eljárása a munkáltatónak a balesetek kivizsgálására irányuló felelősségét nem érinti,

d) a munkáltatót felhívni az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek teljesítésére;

e) jogosult a munkáltatót a feltárt hiányosságok meghatározott határidőn belül történő megszüntetésére kötelezni;

f) az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó előírások súlyos megszegésével foglalkoztatott munkavállalót a kifogásolt munkavégzéstől eltiltani;

g) jogosult a munkavállaló egészségét, testi épségét közvetlenül fenyegető veszély esetén, vagy határértéket meghaladó expozícióban (rákkeltő, mutagén, teratogén hatású anyagok) a veszély elhárításáig a munkavégzést felfüggeszteni. Jogosult továbbá a nem megfelelő védelmet nyújtó védőeszköz használatakor a veszélyes tevékenység, illetőleg üzem, üzembrész működésének, munkaeszköz, egyéni védőeszköz, veszélyes anyag/készítmény használatának felfüggesztését elrendelni;

h) jogosult elrendelni a munkahely, a munkaeszköz, vagy az egyéni védőeszköz soron kívüli ellenőrzését;

i) a balesetet munkabalesetnek minősíteni, továbbá a munkabaleset bejelentését vagy kivizsgálását elrendelni, ha a bejelentést vagy a kivizsgálást elmulasztották vagy nem a jogszabályban foglaltaknak megfelelően végezték, illetőleg ha a munkáltató a balesetet jogszabályba ütköző módon nem tekinti munkabalesetnek;

j) a munkaeszköz és egyéni védőeszköz működését, használatát felfüggeszteni, ha az nem rendelkezik a megfelelőségét tanúsító nyilatkozattal, illetve az EK- típustanúsítvánnyal;

k) jogosult a munkáltatót arra kötelezni, hogy az éjszakai munkavégzés keretében foglalkoztatott munkavállalói átlagos statisztikai létszámát, munkarendjét, az éjszakai munkavégzés körülményeire vonatkozó információkat, valamint a közölt adatokban, tényekben bekövetkező változást időszakonként bejelentsen;

l) a szabálysértésre vonatkozó külön jogszabályok szerint eljárni, helyszíni szabálysértési bírság kiszabását elrendelni;

m) a munkahelyen tartózkodó személytől az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítást kérni, valamint az ilyen személyt személyi azonosságának igazolására felhívni;

n) az ellenőrzés lefolytatásának akadályozása esetén jogosult a rendőrség igénybevételére;

o) jogosult a munkáltatót kötelezni a munkahigiénés vizsgálatok (pl. zajszint mérése, megvilágítási erősség mérése, légállapotok műszeres meghatározása, rezgés-expozíció meghatározása, szennyezőanyag koncentráció mérésel történő meghatározása) elvégzésére.

p) A munkavédelmi felügyelő köteles a bejelentett súlyos munkabalesetet, valamint a foglalkozási megbetegedést, a fokozott expozíciós esetet - a munkáltató ez irányú felelősségét nem érintve - kivizsgálni.

q) A munkavédelmi felügyelő az bekezdés f), g) és j) pontjaiban foglalt határozatának fellebbezésre tekintet nélküli végrehajtását rendelheti el.

r) A felügyelő a tényállás alapján jogosult a munkáltató és a munkahelyen munkát végző személy közötti munkavégzésre irányuló - az ellenőrzés megkezdésekor, illetőleg súlyos baleset bekövetkezése esetén a baleset időpontjában fennálló - jogviszonyt szervezett munkavégzésnek minősíteni.

A minősítéshez a munkáltatónak rendelkezésre kell bocsátania mindazokat a bizonyítékokat, amelyek alapján megállapítható, hogy a részére végzett munka nem tartozik a szervezett munkavégzés körébe.

s) Olyan munkahelyen, ahol különböző munkáltatók munkavállalókat egyidejűleg foglalkoztatnak és a munkavédelmi ellenőrzés eredményeként valamely munkáltató nem azonosítható, vélelmezni kell, hogy az érintett munkavállalók munkáltatója az, aki a tevékenységet a munkahelyen ténylegesen irányítja.

A munkavédelmi hatóság munkavédelmi bírságot alkalmaz, ha a munkáltató az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó követelmények és összehangolási kötelezettségek teljesítését elmulasztja, és ezzel a munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyezteti.

A munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyeztethetik különösen a következők:

a) a munkavédelmi üzembe helyezés elmulasztása,

- b) az időszakos biztonsági felülvizsgálat elmulasztása,
- c) a soron kívüli ellenőrzés elmulasztása,
- d) a kockázatértékelés elmulasztása, a kockázatértékelés keretében szükséges expozícióbecslés/-mérés hiánya,
- e) a szükséges biztonsági berendezések, egyéni védőeszközök működésképtelensége, illetve hiánya,
- f) a munkavégzés összehangolási kötelezettségének elmulasztása,
- g) a veszélyes munkahelyen, veszélyes munkaeszkővel, vagy veszélyes technológiai folyamatban végzett munka esetére előírt munkaköri alkalmassági vizsgálatok, biológiai monitorozás elmulasztása,
- h) a külön jogszabályok szerint előírt foglalkoztatási tilalom megszegése (pl. nők, fiatalok, idősödő munkavállalók esetében),
- i) a megengedett értéket meghaladó expozícióban történő foglalkoztatás,
- j) a rákkeltő expozícióval járó tevékenység esetére az előírt mérések elmulasztása.

6.2 Munkavédelmi szabályzatok céljának, szakmai követelményeinek ismertetése

A Munkavédelmi Szabályzat (MVSZ) az adott szervezet teljes működésére vonatkozóan szabályozza az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzést, munkakörülményeket az irányadó jogszabályi rendelkezéseknek és szabványi előírásoknak megfelelően. A Munkavédelmi Törvény és végrehajtási rendeletei alapján állapítja meg az MVSZ-ben a munkáltató a belső munkavédelmi rendjét és követelményeit, a munkavállalók jogait és kötelezettségeit, az eljárási szabályokat a Mvt.2.§ (2) és (3) bekezdéseivel összhangban. A MVSZ előírásai kötelezőek azok részére is, akik munkaviszonyon kívül bármilyen okból a munkáltató területén, illetve munkaterületein tartózkodnak. A MVSZ hatálya kiterjed a munkáltató valamennyi munkavállalójára, és a munkavégzéssel járó egyéb jogviszonyra. Kiterjed továbbá a MVSZ hatálya azokra a munkavállalókra is, akik más munkáltatónál vannak munkaviszonyban, de azok a munkáltató területén végeznek munkát.

Az MVSZ munkáltatói utasítás, amelynek megszegése munkajogi következményekkel jár. Amennyiben az MVSZ –ben előírtak végrehajtásának elmulasztása anyagi, személyi kárt, illetőleg veszélyeztetést eredményez, úgy munkáltatói kártérítési, illetőleg polgári jogi kártérítési, szabálysértési, büntetőjogi felelősségre vonásra is sor kerülhet az eljáró hatóság, más szerv (személy) részéről a mulasztó munkavállalóval szemben. Súlyos mulasztás esetén az egész munkáltatót (annak gazdasági eredményét) sújtó munkavédelmi bírság kiszabásának is helye lehet.

A szervezeti szintű munkavédelmi tevékenység javítása érdekében érdemes megfontolni úgynevezett ösztönző rendszerek bevezetését is a szervezeti kultúrába, folyamatokba.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Biológiai kockázatok Dr. Madarász Gyula előadás anyaga 2015

Biológiaiveszélyforrások, kóroki tényezők és kezelésük a munkahelyeken, Velicsek Idikó – előadás anyaga 2014

Dr. Agócs Imre: Élelmiszeripari munkavédelem és higiénia, Mezőgazdasági Könyvkiadó, Budapest, 1975.

Dr. Lakatos Erika: ÉLELMISZERIPARITECHNOLÓGIÁK I.-II., Mosonmagyaróvár 2013

Munkavédelem Jegyzet, Összeállította: Berszán Gábor, Budapest, 2008. CORVINUS EGYETEM

Munkavédelmi műszaki zsebkönyv, Népszava, Budapest 1988. Szerkesztette: Dr. Bernhardt György.